

Kedves Olvasóink!

Engedjék meg, hogy az alábbi néhány sorban megosszam kedves mindnyájukkal a lapunk első színes számával kapcsolatos olvasói visszajelzéseket, s néhány mondatot írjak további elképzeléseinkről is.

Először is nagyon köszönjük a Lap egyértelműen pozitív fogadtatását. Érzékelhetően biztató visszajelzéseket kaptunk, számosan fejezték ki elismerésüket, mind a Lap tartalmi, mind formai megjelenését illetően is. Sokan mondták, hogy végre egy újság, amely igyekszik számot adni Kerületünk egészének az életéről, s ők maguk sem gondolták volna, hogy ennyi minden történik Dunántúlon. Köszönjük az egyházmegyei szerkesztők nevében is. Ugyanakkor érkeztek jobbító szándékú kritikák észrevételek is, főleg a Lap külső megjelenését illetően, amelyeket nagyon köszönünk: egyes képek minősége, rovatcímek színikiválasztása, betűkészlet. Igyekszünk ezeken javítani, s várjuk a további észrevételeket.

A Lap szerkezete, rovatfelosztása egyértelműen jó visszhangra talált. Ehhez a szerkezethez tartjuk magunkat ezután is. Ugyanakkor örömmel újságoljuk, hogy e számunktól kezdve új rovatokkal bővülünk. Elindítottunk egy „vendégoldalt”, amelyben a Kárpát-medencei magyar reformátuság képviselői szólnak meg, alfabetikus sorrendben. Jó, ha Isten iránti hálával bizonyosságot teszünk arról, hogy mi, dunántúli reformátusok, részei vagyunk egy nagyobb testvérilelki közösségnek. Második új rovatunk a „Teológia” címet viseli, gondozására pedig dr. Vladár Gábor rektor urat kértük fel. Fontos, hogy a „Meditáció” és az „Igetanulmány” rovatok mellett legyen egy olyan oldal, amely elvi-teológiai kérdésekről tiszta tanítást ad. A harmadik új rovatunk, a „Publicisztika”. A honlapunkon elindított publicisztika rovatunk jó visszhangján felbuzdulva jelentetjük most meg e rovat cikkeit. S a negyedik új rovatunkban mindig egy-egy egyházmegye mutatkozik be.

A Lap tartalmi részét illetően két észrevétel érkezett. Az egyik hiányolta a gyermekrovatot, a másik a keresztrejtvényeket. A gyermekrovat valóban hiányzik, s reméljük, hogy előbb-utóbb elindulhat. De egy rovatot csak akkor érdemes elindítani, ha a hosszú távú működtetése biztonságosnak látszik. Ez ügyben még van tennivalónk. A keresztrejtvény ügye... Érttem ugyan az igényt, de attól tartok, erre nem nagyon lesz hely. A beérkező anyagokat így is alig tudjuk beszuszakolni a már eleve adott terjedelemben. Mint emlékeztet, az eredeti terv az volt, hogy a Lap 36 oldalon jelenik meg. De látva az első szám gazdag anyagát, amely végül is 56 oldalba fért bele, a Kerület vezetése úgy döntött, hogy maradunk ennél a terjedelemmel.

Voltak, akik azt jósolták, hogy az első szám után a Lap kifulladásra kerül, mert lanyhulni fog a cikkírói kedv, s az egyházmegyékből nem érkezik majd gyülekezetes anyag. S íme, itt van a karácsonyi szám, 72 oldalon! Nagyon köszönjük a gyülekezetes anyagokat, igyekeztünk minden cikknek helyet adni, de még így is ki kellett hagyni néhány írást. Ennél tovább már nem növelhettük a terjedelmet, s a jövő egyik fontos feladata lesz, hogy valamiként fixáljuk az oldalszámokat.

Végül köszönetet mondunk mindazoknak, akik előfizettek Lapunkra. Előfizetőink száma megközelíti a négyezret, s reményeim szerint lesznek még sokan, akik ezután szeretnének rendszeres olvasók lenni. Kérjük a lelkipásztorokat, iratterjesztőket, ha utólagos igény merülne fel, az espere-si hivatalon keresztül jelezzék.

Áldott ünnepeket és boldog új évet kívánunk minden kedves Olvasónknak!

KÖNTÖS LÁSZLÓ
felelős szerkesztő

Tartalom

Meditáció

Felragyogó kegyelem (Nemes Gyula) — 3

Dunántúli Református Egyházkerület

Püspöki beszámoló (Steinbach József) — 4

Magyar reformátusság

A mi Kálvinunk (Huszár Pál) — 8

Én, az Úr teremtettem ezt! (Bogárdi Szabó István) — 9

Tudományos gyűjtemény nyílt Rimaszombatban — 10

Kárpát-medencei imnap (Dr. Márkus Mihályné) — 11

Dunántúli Református Egyházkerület

Gyülekezet kontra intézmény? (Bellai Zoltán) — 12

Átadták a „Pro Pannonia Reformata”-díjakat — 13

95 év alázat — 14

Magyar protestantizmus

Imre Sándor-díj: Dr. Kálmán Attila — Károli-díj: Dr. Lackovits

Emőke — 15

Dunántúli Református Egyházkerület

Kálvin Kutatóintézet a Pápai Teológián — Horizont 2009 — 16

Lelkészszentelő közgyűlés és istentisztelet Kaposvárott — Szalag-

avató a Pápai Református Gimnáziumban — 17

Gyülekezeteink életéből

Mezőföldi Egyházmegye — 18

Őrségi Egyházmegye — 24

Pápai Egyházmegye — 31

Somogyi Egyházmegye — 37

Tatai Egyházmegye — 45

Veszprémi Egyházmegye — 52

Teológia

Fogantatott Szentlélektől (Vladár Gábor) — 60

Igetanulmány

A boldogságról (Steinbach József) — 61

Egyháztörténet

„Isten nevében megnyitom!” (Márkus Mihály) — 63

Dunántúli prédikátorok és rektorok adattára (Dienes Dénes) — 64

Publicisztika

A zsíros gombócka esete (Jakab-Köves Gyopárka) — 65

Nem karácsonyi mese (Jakab Bálint Mihály) — 66

Interjú

„A megtartó erő mindig is az Ige volt” (Rásky Miklós) — 67

Dunántúli templommesék (Dusiczka Ferenc) — 69

Egyház — Könyv — Kultúra

A várpalotai egyházközség története (Szűcs Zoltán) — 71

A Kálvin Kiadó ajánlata — 72

Címlap: Ekhardt Júlia

**A húsvéti szám lapzártája:
február 28-a!**

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP

A Dunántúli Református Egyházkerület lapja.

Megjelenik minden negyedévben.

Felelős szerkesztő: KÖNTÖS LÁSZLÓ.

Felelős kiadó: STEINBACH JÓZSEF püspök.

Szerkesztőség: 8500 Pápa, Március 15. tér 9.

Tel./fax: 89/324-240.

E-mail: drl@refdunantul.hu.

Készült a kaposvári Corvina Nyomdában

ISSN 1417-9350

Felragyogó kegyelem

Olvasandó:
Titusz 2,11–14

Pál apostol levele egy bizonytalan, kiutat kereső korban íródott, amelyben példamutatásra biztatja olvasóit, amely által a távol lévők is rácsodálkoznak a Jézus Krisztus által hozott evangéliumra.

2000 éve Isten választott népe telve volt várakozással. Mikor fordul jobbra életük? Mikor könyörül meg az élő Isten övéin? Mikor szolgáltat igazságot az Isten? Mikor tündököl a régi dicsőségében a gyülekezet? Mikor érkezik el közéjük a Messiás? S várta a világ is, hogy egy igazságosabb, tisztább és békésebb kor érkezik el, amikor nem a devianciák és a cirkuszi gladiátorjátékok jelentik az egyetlen szórakozást a szabad polgároknak, miközben rabszolgák élnek embertelen körülmények között, csecsemőket gyilkolnak a kényelem érdekében.

Kétezer év alatt sok minden változott, mégis egy bizonytalan, kiutat kereső korban találjuk magunkat. Mert nem az a legnagyobb gond, hogy a gazdasági helyzet bizonytalan, hanem kiderült, a sokak által üdvösnek remélt út ismét egy ködös cél felé vezet. Ezért néhányan elgondolkoztak: hogyan tovább? Amiben eddig a reménykedtek az szertefoszlott. Mi lesz most? Melyik úton érdemes indulni? Milyen célt tűzzek ki? Miként kezdhetem újra a zátonyra futott életem?

Ezért fontos most minden biztató szó, reménysugár, minden olyan cél, amely világosan látható. 2000 éve van egy út, amely végén ott ragyog az Isten országa. Ezen indulhatunk, mehetünk tovább, meríthetünk új erőt. Tudva, hogy ezen „*boldogan a célhoz elérkezem.*” (RE462/1) Nem azért, mert elérkezik egy sokkal jobb, sokkal könnyebb időszak. Ha áltatjuk magunkat, hamis illúziókkal, annak csalódás lesz a vége. De van egy út, amelyen – mai szóval élve – sokkal jobb életminőségünk lehet, még a nehezebb körülmények között. De ehhez el kell indulni a cél felé és keresni a hozzá vezető utunkat. Akarni kell, vágyakozással kell megtenni a lelkünknek.

Mindig újra megdöbben a karácsonyi evangéliumot olvasva, hogy a várakozás ellenére kevesen örvendezhettek, amikor a betlehemi mezőn megnyílt a menny, angyalok hirdették: elérkezett a várva várt szabadító, az Isten kegyelme elérkezett minden emberhez. Nem ott keresték, ahol megjelent, hiába írták meg a próféták. Még 30 évvel később, amikor Jézus tanított, betegeket gyógyított, lecsendesítette a vihart, megvendégelte az éhezőket, is kevesen ismerték fel a Názáretiben az Isten egyszülött fiát, és a kegyelem idejét. Akik felismerték a feltámadott Jézus Krisztusban az Istentől megígért szabadítót, megkeresztelkedtek és csatla-

koztak ez első gyülekezetekhez. De nemsokára lanyhulni kezdett az első szeretet tüze és Pál apostol már arra biztatja Tituszt, hogy figyelmeztesse a rábízottakat, hogy igyekezzenek elhívásukhoz méltóan élni.

Fiatalok és idősek egyaránt várakozással, vágyakkal, tervekkel vagyunk tele. Amire mindannyian vágyunk: a szeretet, a megértés, a kedvesség. A karácsony közeledtével ezt bátrabban ki is merjük mondani, mutatni. Igyekezzünk kedvesebbek lenni egymáshoz. Adni és nem elvárni. Elfogadni a mellettünk lévő embertársunkat, még ha hibázik is. Tudva, hogy emberek vagyunk, akik magunk is vétetünk, amit nem azzal orvosolhatunk, hogy erőnné fényezzük a bűnünket, hanem be merjük ismerni és készek vagyunk bocsánatot kérni. S közben rácsodálkozunk, amint Isten cselekszik. Hiszen tudjuk, hogy megjelent az Isten üdvözítő kegyelme. Kihasználjuk-e a kegyelmi időket? Eleven emlékként él még bennünk, amikor életünk egy pontján bepillant a lelkünkben, hogy a kegyelmes Isten értem is elküldte a fiát? Tudatosan vagyok jelen a gyülekezet közösségében, vállalom szolgálatot, mert egyszer az élő Isten megszólított. Egy igehirdetésben éreztem: nekem hangzik minden szó. Talán éppen karácsonykor, egy ünnepségen, egy nyári táborban, konfirmáció órán, vagy életem nehéz perceiben felragyogott előttem is Krisztus. Új fényben láttam addigi életem, jövőmet és a körülöttem lévő világot.

Megjelent közöttünk Jézus Krisztus, aki ajándékba adta Önmagát. Születése, élete, halála és feltámadása erről a kegyelemről beszél. Amely tágabb értelemben, azt jelenti, hogy kedvességet, nyájasságot, hajlandóságot mutatott az élő Isten az emberek felé. Sőt mutat ma is! Mi ebben az isteni szeretetben élhetjük az életünket. Ez lehet a mi boldog reménységünk, hogy nekünk egy szerető Istenünk van. Akinek gondja van ránk, sőt fontos neki, a mi boldogságunk is. Cél ad életünknek.

A cél a mi urunk Jézus Krisztus dicsőséges megjelenése. Mi is ott legyünk az ünneplő seregben. Az elmúlt években alkalmunk nyílt a találkozásokra a REND-eken, Csillagpontokon, Debrecenben, gyülekezeti ünnepségeken. Átéltettük milyen jó, amikor a testvérek együtt, egy szívvel magasztalják az élő Istent. Mennyivel jobb lesz, amikor az Úr Jézus Krisztus jelenik meg az Ő dicsőségében! Mert ez a mi célunk, hogy ott legyünk az üdvözült seregben. De ne csak én, hanem ott legyenek mellettem az én családtagjaim, barátaim, ismerőseim, munkatársaim. Hiszen Jézus Krisztus által minden ember számára elérhető az üdvösség. Még annyit sem kell tenni,

mint a napkeleti bölcseknek, hogy hosszú útra kelni, hiszen szinte minden faluban áll egy templom vagy imaház, ahol bekapcsolódhatunk az Istent lélekben és igazságban imádók közé.

De mégis útra kell kelni. Talán úgy, mint a pásztorok, akik otthagyták a munkájuk, hogy hódoljanak az Úr Jézus előtt. Vagy megállni az utunkon és odafordulni az út mellett segítséget kérőhöz (Mk. 10:46), bemenni egy házba, amelynek lakója olyan sokat ártott már Isten népének (Lk 19). Nem könnyű az Úr Jézust helyezni az első helyre. Különösen a mai időkben, amikor ismét könnyen elveszíthetjük a munkahelyünket, ha merünk másként gondolkodni, szólni. De valóban így van? Vagy azért veszítette el sok ember a munkáját, bukott bele a nagy adósságba, mert nem az élő Istenben reménykedett. S ha még Ő figyelte is az Úrra, de a világ körülötte nem tudott gátat szabni a kívánságainak. Bármilyen nagy nyereség, fejlődés kell. Elveszítettük a józanságunkat, nem számított az igazság, hiányzott a kegyesség. (Tit 2:12) Nagyon hasonlít népünk azokhoz, akitől megkérdezte Illés próféta: meddig sántikáltok még kétfelé. (1Kir 17). Mikor vesszük komolyan: megtagadva a hitetlenséget és a világi kívánságokat, józanul, igazságosan, és kegyesen élünk a világban? Mert ma nagyon sokan várják, hogy felragyogjon Krisztus dicsősége, megérezzék az Úr kegyelmét. Talán meg sem tudják fogalmazni, mire van szükségük. De mi értsük jól a megjegyzéseket, a panaszkodásokat és az elhangzó kérdéseket. Hiszen mi tudunk egy jó megoldást! Amit igénk megfogalmaz: megtagadjuk a hitetlenséget és az egyre többet fogyasztani akarást. Megőrizzük a józanságunkat. Ne az ámorban és a mámorban keresve a kikapcsolódást, felüdülést, hanem várni, hogy az Úr Szentlelke adjon Istent dicsőítő énekeket, biztonyságtételeket és boldog örvendezést a szívünkbe.

Isten kegyelmében élve a tőle kapott Krisztusi féltő szeretetet adjuk tovább. Mert ez után sóvárog a világ. Ezt keresik a karácsonyban. Ebben reménykednek az új évben. Merjük bátran elmondani: Jézus Krisztus által te is kegyelemben részesülsz. Ő, aki meg tudja őrizni a keskeny úton életünket, családunk tagjait, gyülekezeteinket.

Isten üdvözítő kegyelme áradjon ezen az adventen, karácsonykor és az új évben dunántúli református népünkre és minden vágyakozó szívú testvérünkre.

Nemes Gyula lelkipásztor
(Káloz)

Püspöki beszámoló a 2009. szeptember–októberi időszakról

Karácsonyi üzenet

„Az Ő isteni ereje megajándékozott minket mindazzal, ami az életre és a kegyességre való... éppen ezért a hitetekben mutassatok igaz emberséget.” (2Péter 1,3 és 5)

Karácsony ünnepére készülve a fenti Igével köszöntjük a Dunántúli Református Egyházkerületet, és kívánunk áldott karácsonyi ünneplést!

Az 1975-ben megjelent újfordítású Biblia szerint idéztem a fenti Igét, amely hangsúlyozza, hogy Isten ereje megajándékozott bennünket mindazzal, ami az életre és a kegyességre szükséges. Tehát gazdagon megajándékozott emberek vagyunk. Ezt soha ne felejtjük el. Még az igen szűk esztendőinkben sem: Isten Krisztus Jézusban gazdagon megajándékozott bennünket. Egyrészt azzal, ami az életre szükséges, vagyis Isten Krisztusban viszszaadta nekünk az örök életet, és az örök élet rendje betöltheti földi életünket. Ugyanakkor lehetetlen, hogy ez a gazdagság ne látszódjék meg rajtunk. Ezért hangsúlyozza az Ige, hogy Isten ereje étellel és kegyességgel ajándékozott meg minket: így az örök élet Krisztusban közzölt ajándéka a kegyességünkön, vagyis az életünkön láthatóvá lesz.

Péter ezt konkretizálja, és felsorol hét keresztyén „erényt”: a hitetekhez ragaszatok igaz emberséget, ismeretet, önuralmat, állhatatosságot, kegyességet, testvéri szeretet, minden ember iránti szeretetet. Ezekből az elsőt említem: a hitetekhez ragaszatok igaz emberséget. Az eredeti görög szövegben „areté” szerepel, amely szó szerint erényt jelent. A bibliafordító bizottság azonban az erény profán görög hangzása miatt ezt a kifejezést igaz emberségnek fordította le. Ez a megoldás üzenet értékű, mert Isten Lelke által bennünk kimunkált legfőbb „erény” az igaz emberség. Karácsony titka is ez.

Krisztus emberré lett érettünk, ezért nekünk is emberségesnek kell lennünk egymással. Ez azt jelenti, hogy tudok a másik gondolataival gondolkodni, érzéseivel érezni, beleképzelni magam a másik helyzetébe. Próbálok megérteni azt, amit a másik mond. Próbálok a „másikká” lenni, miként Isten otthagyta a menny dicsőségét, felvette a tér és az idő korlátait, és emberré lett. Az igazi erény az emberség, amely nemcsak önmagának, hanem a másoknak, a másikkal és a másikkért él.

Áldott karácsonyt kívánunk ezzel az üzenettel. Egyházkerületünk több karácsonyi ajándékkal készült: megjelenik a dunántúli lelkészek igehirdetés-kötete, a dunántúli református templomok fényképeivel illusztrált evangéliumi „meséskönyv”, egy nagy igehirdető (Ravasz László, Gyökössy Endre, Joó Sándor) prédikációit tartalmazó CD, és egy határidőnapló napi igékkel és kerületi információkkal.

Tervek – Egyeztetések

Egyházkerületünk minden évben egy programot kiemel, amely annak az esztendőnek fontos tematikája lehet: 2009-ben ilyen volt a misszió és pásztoráció. Beszámolóinkban konkrétumokkal támasztom alá, hogy ebben az esztendőben milyen lépések történtek ezen a területen. 2010-ben a misszió és pásztoráció folytatása mellett a lelkészi egzisztencia kérdésével szeretnénk foglalkozni. A misszióval összekapcsolódva a lelkészi egzisztencia kérdését tágabban is megfogalmazhatjuk: misszió és egyházigazgatás.

Szeretnénk, amennyire lehetséges, programjainkat előre megtervezni, átláthatóvá tenni. Így a 2010-es egyházkerületi és országos terminusokat december 31-ig meghatározzuk, és az interneten, illetve más fórumokon hozzáférhetővé tesszük, így mindenki előre láthatja, hogy mikor tervezünk esperes-gondnoki értekezleteket, egyházkerületi tanácsulése-

ket, egyházkerületi közgyűléseket, generális vizitációkat, egyéb találkozókat. A jövő esztendőjétől kezdve heti bontásban is közzöljük az egyes programokat. A csütörtöki nap továbbra is hivatali nap marad, de emellett igény szerint szükséges plusz egy hivatali fogadónap beiktatására, amely a keddi nap lesz. A szerdai nap országos programoknak, a szombat gyülekezeti napoknak, a vasárnap délután pedig a hálaadó istentiszteleteknek és ünnepi alkalmaknak lesz fenntartva.

Az előttünk álló öt évvel kapcsolatban, az Úr kegyelmében bízva, a legfontosabb területeken készítünk cselekvési terveket. Az egyházkerület missziói munkatervét, a missziói előadók, és a misszióban elkötelezett lelkészek és gyülekezeti munkatársak több találkozón egyeztetve készítik el. Ugyanígy egyeztetünk a tanulmányi előadókkal a lelkésztovábbképzés és a felnőttképzés menterendjét illetően. Dr. Vladár Gábor rektor urat, és dr. Kocsev Miklós professzor urat kértük meg az előttünk álló öt esztendő tekintetében a lelkésztovábbképzés rendszerének kidolgozásával. A lelkésztovábbképzés alkalmi mindig a húsvét utáni hét kedden kezdődnek, és péntekig tartanak, előre közzölt tematikával, sőt előre elküldött anyagokkal, a Pápai Református Teológiai Akadémia teljes bevonásával, valamint külső előadók meghívásával. Az előttünk álló öt év lelkésztovábbképzésének témáit december 31-ig szintén meghatározzuk, és közzé tesszük. Megkeressük a lelkészeket is, hogy melyek azok a témák, amelyekkel feltétlenül foglalkozni kellene.

A missziói, tanulmányi, valamint kommunikációs előadók mellett a következő esztendőben a többi előadóval is kezdeményezünk találkozót. Ez egyben az előadói rendszer újragondolásának kezdetét is jelenthetné.

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

Misszió

Kistelepülési misszió kapcsán az alábbi körzetekben indult el, egyházkerületi segítséggel lelkesítő szolgálat:

Mezőföldi Egyházmege: Szabadhídvég, Mezőkomárom, Lajoskomárom. Pápai Egyházmege: Bőny, Réta, Takácsi. Somogyi Egyházmege: Magyaratád, Igal, Kászok-Büssü, Patalom. Veszprémi Egyházmege: Balatonszőlős, Pécsely, Barnag, Tótvázsony.

Kisvárosi misszió területén az alábbi városokkal folynak tárgyalások:

Őrségi Egyházmege: Lenti. Somogyi Egyházmege: Marcali. Tatai Egyházmege: Esztergom.

Nagyvárosi misszió területén történt lépések: Mezőföldi Egyházmege: Székesfehérváron egyházkerületi támogatással egyelőre májusig egy segédlelkészi állás jött létre, amit missziói állássá kívánunk formálni. Pápai Egyházmege: Győrben egy missziói lelkesítő állás megvalósításával kapcsolatban most folynak a tárgyalások.

Az egyetemi lelkesítő területén az egyházkerület egy egyetemi lelkesítő alkalmazásával elkezdte az egyetemisták között végzendő szolgálatot, egyeztetve az egyetemek rektorai, lelképásztoraival. A tárgyalások jelenleg is folynak.

Kórházlelkészség: Terveink között szerepel egy találkozó szervezése az egyházkerület területén szolgáló kórházlelkészekkel, illetve tervezzük a kórházak vezetésével való tárgyalás megszervezését is. A mostani nehéz egészségügyi helyzetben nincsenek illúzióink.

A cigánymissziót a jövő esztendőből kezdve egy konkrét területen, Belső-Somogyban szeretnénk elkezdni.

Látogatások

A 2010-es esztendőben tovább folytatódik a személyes kapcsolatok ápolása, amelyek az elmúlt esztendőben is sok áldást jelentettek. Amennyiben decemberben sikerül lelátogatni a Veszprémi Egyházmeget, a jövő esztendő kora tavaszán a Somogyi és a Tatai Egyházmegeire kerülne sor, hogy az esztendő második felében ezeket a személyes találkozókat kiterjeszthessük az intézményeinkben szolgálókra, az egyházmegei előadókra, sőt a kerület területén élő nyugdíjas szolgatársainkra is. Minden esztendőben szeretnénk tartani egy informális tanácsulást, ahol nem készül jegyzőkönyv és napirend, hanem célja a személyes találkozás és beszélgetés. A beszélgetések témái hivatalos napirendi pontokká is lehetnek.

Pápan, 2009. szeptember 25-én megtartott Egyházkerületi Közgyűlés, 52/-2009.EK. határozat alapján megkezdődött a kehidakustányi szociális és egészségmegőrző központ kivitelezése, amely tulajdonképpen a hévízi Őszikék Időskorúak otthona végleges helyének kialakítását jelenti. Az elnevezés azért szükséges így, hogy pályázatokra nyíljék lehetőség. Az egyházkerület komoly vita után döntött a beruházásról. Kérem, ne felejtsek el, hogy a Keszthelyi Református Egyházközsége, mint fenntartó vettük át egy igen súlyos helyzetben az otthont, egyházkerületi döntéssel, így nem maradt más választásunk, mint az otthon problémáját megoldani. Ez áldozatok nélkül nem lehetséges, mivel az otthon nem rendelkezik saját ingatlanal, és két igen drága bérleményben működik, ezért érdekünk, hogy minél előbb saját ingatlanba költözhessünk. Ez nagy összegű bérleti díjat megspórolását is jelenti, illetve 2012-től nem is kapunk működési engedélyt, ha az intézmény nem rendelkezik saját ingatlanal. Kérem, támogassák, és imádságaikban hordozzák az ott elkezdődött munkát, amelynek fázisairól érdeemben is tájékoztatni fogjuk az egyházkerületet.

Az egyházkerület szakemberei folyamatosan figyelik a pályázati lehetőségeket, főként hogy a Pápai Református

Kehidakustány

„Az egyházkerület komoly vita után döntött a beruházásról. Kérem, ne felejtsek el, hogy a Keszthelyi Református Egyházközsége, mint fenntartó vettük át egy igen súlyos helyzetben az otthont, egyházkerületi döntéssel, így nem maradt más választásunk, mint az otthon problémáját megoldani.”

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

Gimnázium fiúkollégiumának épületét teljes egészében felújíthassuk.

Szolgálati napló

Nem szeretnék egy táblázatos szolgálati naplót készíteni, de el akarok számolni az időmmel, és beszámolni arról, hogy hol, milyen szolgálatot végzek. Bízom abban, hogy közben az is kiderül, hogy egyházkerületünk milyen területeken végez elsősorban szolgálatot, s az adott időszakban hova helyezte a hangsúlyt. Kérem, fogadják szeretettel az ezúttal két hónapról szóló beszámolót, mint ahogy a korábbi időszakról is beszámoltam kerületi újságunk hasábjain.

Szeptember első hetében folytattuk az egyházmegyék látogatását. Mezőföld után az Őrségi Egyházmegye lelkipásztorait látogattuk meg: Zalaegerszeg, Becs-völgye, Szentgyörgyvölgy, Szécsiszent-lászló, Bajánsenye, Kercaszomor, Magyarföld, Őriszentpéter, Nagyrákos, Körmen, Szentgotthárd, Magyarszecsőd, Celldömölk, Sárvár, Kőszeg, Szombathely, Egyházsrádóc. Az Őrségi Egyházmegyében még határozottabban éreztük, hogy a lelkesi egzisztencia kérdésével az elkövetkezendő években komolyan foglalkoznunk kell. A következő esztendő, azaz 2010-et különösképpen erre szeretnénk szánni, ahol a kérdést tanulmányokkal, vitafórumokkal, különböző alternatívákkal, hiszen az Őrségi kisgyülekezetek lelkeszei határozottan kérték is az ezzel kapcsolatos konkrét lépéseket.

Szeptember 5-én Esztergomban, a Keresztyén Értelmiségi Szövetségének konferenciáján tartottam áhítatot, majd ugyanezen a napon Tahiban a Presbiteri Szövetség Országos Konferenciájának záró istentiszteletén hirdethettem Isten Igéjét.

Szeptember 6-án Naszályon gyülekezeti napon találkozhattunk a naszályi, és a környező gyülekezetekkel, ahol délután kötetlen fórumon nyílt lehetőség beszélgetésre.

Szeptember 9-én Balatonfüreden a nyugdíjas lelkészek konferenciáján szolgáltam. Jó volt találkozni nyugdíjas szolgatársainkkal és feleségeikkel. Az egyházkerület vezetése keresi a lehetőséget, hogy nyugdíjas szolgatársainkkal is előbb, személyesebb, rendszeresebb kapcsolatot tartson, ismerje gondolatait, és lehetőség szerint tudjon segítséget nyújtani.

Szintén szeptember 9-én, Felvidéken, Apáczaszakállason tarthattam evangelizá-

ciós istentiszteletet.

Szeptember 10-én a missziói előadók-kal találkoztunk Pápán. Fontosnak tartjuk, hogy az előadói rendszer mibenlétét újragondoljuk, az egyházmegyei és az egyházkerületi előadók feladatait pontos-

sabban körülhatároljuk. A missziói előadók-kal az előttünk álló hat év legfontosabb missziói feladatairól beszélgettünk. November 12-én újból találkoztunk.

Szeptember 11-én Monoszlón részt vettünk a Veszprémi Egyházmegye Alakuló Közgyűlésén.

Szeptember 12-én együtt örültünk Jakab István héreg-tarjáni lelkipásztor beiktatásán, és Isten áldását kértük a beiktatott lelkésztestvérünk szolgálatára.

Szintén szeptember 12-én, szombaton, a Tihanyi Bencés Apátságban ökumenikus istentisztelet keretében imádkoztunk magyar népünkért, ahol az igehirdetés szolgálatát végezhettem.

Szeptember 13-án Nagykőrösön, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara tanévnyitó istentiszteletén hirdethettem Isten Igéjét, majd ugyanezen a napon, délután, Polgárdiban dr. Kovács Zsuzsanna lelkipásztor testvérünk beiktatásán figyeltünk együtt Isten Igéjére, és kértük az Úr erejét, vezetését a beiktatott lelkipásztor testvérünk szolgálatára mind Polgárdiban, mind Fülén.

Szeptember 14-én, hétfőn, Pápán, a megyeszékhelyek lelkipásztorainak meghívásával, esperes-gondoki értekezlet keretében elkezdtük a nagyvárosi misszió beindításával kapcsolatos tárgyalásokat. Az első megbeszélés után az világossá

lett, hogy minden megyeszékhellyel külön kell tárgyalni, az adott város specifikumait figyelembe véve, így novemberben a győri egyházközséggel kezdtük meg a tárgyalásokat. Az itt szerzett tapasztalatokat a kerületi missziói bizottságnak megfontolásra továbbadjuk.

Szeptember 15-én, Pápán, dr. Szabó István püspök úrral beszélgettünk, ezzel is mélyítve a két egyházkerület jó kapcsolatát.

Szeptember 16-án, Budapesten, Elnökségi Tanácsülésen vettem részt, majd ugyanezen a napon délután Esztergomban a Komárom-Esztergom megye ünnepi közgyűlésén szólalhattam fel az ottani idősothton jubileumán.

Szeptember 17-én a dunaalmási szerteszertől épületszárnyának felújításáért adhattunk hálát az Úrnak, ahol az igehirdetés szolgálata után Cibere Károly irodavezető úr és Marton Józsefné intézményvezető számoltak be a felújításról, majd a gondozottak mindenkit megérintő szolgálatára került sor. Ezeknek a fiúknak a szemében olyan őszinteség és olyan öröm csillog, amely „egészséges

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

ember” szemében soha. Őket hallgatva gondolkozhatunk el azon, hogy ki a beteg, és ki az egészséges?

Szeptember 18-án egész nap fogadóórát tartottunk, és kilenc szolgatársunk személyes ügyeiről beszélgettünk. Ezek a személyes találkozók egyébként naponta rendszeresek különböző fórumokon. Amint erőm engedi, készséggel állok mindenki rendelkezésére a kerületi szinten ránk tartozó ügyekben.

Szeptember 19-én Szécsiszentlászlón (Szlovénia) presbiteri konferencián vehettünk részt, ahol Kálvin teológiájáról tartottam előadást. Nagy élmény volt találkozni az itt élő testvérekkel, és jó volt meg tapasztalni azt a gyülekezeteket megelevenítő szolgálatot, amelyet Bódis Tamás és felesége hűséggel végeznek a területen.

Szeptember 20-án, Dorogon hálaadó istentiszteleten, a templom és a parókia megújítása alkalmából, hirdethettem Isten Igéjét. Dorog városa komoly összeggel támogatta a református egyház épületeinek megújítását.

Szeptember 21-én, Budapesten részt vettünk a lelkészképesítő vizsgákon, amelyek egy új rendszer szerint, a két kerület által közösen bevezetendő lelkészképesítő vizsgák tematikái alapján történtek.

Szeptember 21-én, délután, Budapesten a Pax Romana szervezésében fórumbeszélgetésen vettem részt „az Egyházak szerepe a társadalmi megbékélés szolgálatában” címmel, dr. Beer Miklós megyéspüspök és dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök társaimmal együtt. A beszélgetést dr. Kamarás István vallásszociológus vezette.

Szeptember 22-én a baranyai és északi egyházak lelkészeinek csendes napján hirdethettem Isten Igéjét.

Szeptember 25-én, Pápán megtartottuk egyházkerületünk évi rendes közgyűlését, amelynek határozatairól egyházkerületi közlönyünk minden lelkészi hivatal számára hírt ad.

Szeptember 26-án a Pannon Egyetem (Veszprémi Egyetem) 60 éves jubileumán ökumenikus istentiszteleten szolgáltam dr. Márfi Gyula érsek úrral és Ittész János evangélikus püspök úrral. Ugyanezen a napon délután a szákszendi új gyülekezeti házért tartott istentiszteleten végeztem igehirdetési szolgálatot.

Szeptember 27-én, Rédén Bartha Zsolt szolgatársunk beiktatásán kértük az Úr áldását szolgálataira és a rédei gyülekezetre.

Szeptember 28-án, lelkésszentelésre készülő szolgatársainknak tartottunk csendes napot. Úgy gondolom, mindnyájunk számára építő, felemelő órákat tölthettünk együtt, az Igére és egymásra figyelve.

Szeptember 29-30-án Mályiban, Miskolc mellett, a tiszáninneni egyházkerület konferenciaközpontjában a Generális Konvent Elnökségi Tanácsának ülésén értékeltük a május 22-i Alkotmányozó Zsinatot, s egyben meghatároztuk a további közös feladatokat.

Október 1-jén az 1000 éves Vas-Zala megye ünnepi közgyűlésén vettünk részt dr. Márfi Gyula érsek úrral, és Ittész János evangélikus püspök úrral egy ökumenikus istentisztelet keretében. Majd este a Néprajz és vallás című konferencián, Balatonfüreden tartottam esti áhítatot.

Október 3-án, Nagyatádon presbiteri konferencián, Balatonkilitiben pedig Kálvin tér avató ünnepségen vehettünk részt.

Október 4-én, vasárnap, Celldömölkön a marcalmenti gyülekezetek napján az egyházkerület vezetése, a délelőtti istentisztelet után, délután kötetlen fórumbeszélgetésen találkozott a gyülekezeti tagokkal.

Október 6-án, Rátót községben és Balatonfűzfőn vettem részt az Aradi vértanúk emlékünnepén.

Október 7-én, Berekfürdőn a kárpát-medencei missziói konferencia záró istentiszteletén végezhettem igehirdetési szolgálatot, majd esete Tótvázsonyban a kerületi ifjúsági és missziói otthon meghívásának tettünk eleget.

Október 8-án az ifjúsági előadókkal találkoztunk, és az ifjúsági munkával kapcsolatos, előttünk álló teendőket beszélgettünk meg, amelyek szorosan kapcsolódnak a missziói munkatervünkhöz.

Október 9-én a Veszprémi Egyházmege néhány lelkészét látogattam meg.

Október 10-én, Kaposváron Egyházkerületi Közgyűlés keretében lelkésszentelő istentiszteletre került sor. Lelkeszi szolgálatra felszentelt szolgatársaink: Farkas Balázs, Móser Murai Márta és Hegyi Gizella Katalin.

Az anyaországbeli egyházkerületek mellett keressük a kapcsolatot a kárpát-medencei egyházkerületekkel is. Így került sor október 11. és 13. között a Kárpátaljai Református Egyház vezetésével való találkozásra. Az itt megélt találkozások újabb szolgálati lehetőséget adnak egyházkerületünknek.

Október 14-én az Országos Református Szórványkonferencián fórumbeszél-

getésen vitattuk meg a szórványokban való szolgálat kihívásait, problémáit, jövőjét a Siklós melletti Mattyon.

Október 15-én, Pápán a Kálvin Kutatóintézet megnyitóján szolgáltam, majd a veszprémi egyházközség küldöttségét fogadtuk.

Október 16-án a tanulmányi előadókkal, a missziói és ifjúsági előadókhöz hasonlóan, arról beszélgettünk, hogy a lelkésszovábbképzés, valamint a felnőttképzés és gyülekezeti munkásképzés ebben a ciklusban milyen rendben, és milyen tematikák mentén folytatódjék.

Október 17-én, Kötcsén az új harangért adtunk hálát.

Október 19-től elkezdtük a Pápai Egyházmegeében a lelkészlátogatásokat, ez Mezőföld és Őrség után a harmadik egyházmegee ebben az esztendőben, és bízunk abban, hogy november végén még a Veszprémi Egyházmeget is le tudjuk látogatni. Október 19-én Zircen, Dudaron, Csetényben, Bakonyszentkirályon, Tápszentmiklóson, Tápon, Pázmándfaluban és Győr-Kossuth utcai gyülekezetben járhattunk. Október 22-én Mezőörsön, Bőnyben, Győrszabadhegyen, Mosonmagyaróváron, Újrónafőn és Sopronban voltunk. A látogatások november 2-án és 6-án folytatódnak a Pápai Egyházmegeében. Nagyon köszönjük mindegyik egyházmegeében a lelkészek szeretetét és az egyházmegee esperesének korrekt szervezőmunkáját és segítő jelenlétét.

Október 20–21-én Elnökségi Tanácsülésen, Mátraházán a novemberi Zsinatra készültünk fel.

Október 24-én két gyülekezet hálaadó istentiszteletén is örülhettünk. Siófokon hálát adhattunk a gyülekezet 100 éves, és a templom felépülésének 15 éves jubileumán, Tengődön pedig a templom 200 éves jubileumán.

Október 25-én a Duna Televízió reformáció istentiszteletet Balatonalmádiban vette fel, amelynek közvetítésére október 31-én került sor.

Október 28-án az Egyházkerületi Közgyűlés határozata szerint megtörtént a kehidakustányi ingatlan birtokba vétele.

Október 31-én Ászáron, a Tatai Egyházmegee reformáció ünnepélyén szolgáltam, November 1-jén pedig Miskolcon, az Alsóvárosi gyülekezetben dr. Szathmáry Sándor professzor úr és felesége vendégei voltunk.

Steinbach József
püspök

A mi Kálvinunk

Megítélésem szerint teljes joggal beszélünk a nagy genfi reformátor és egyház-

szervező születésének félévezredes jubileuma kapcsán valóban sokat Kálvin János magyarországi fogadtatásáról és napjainkban, a XXI. században is tartó megbecsültségéről. A közelmúlt napjaiban egyik német lelkész barátom, a Budapesten, augusztus 24–25-én rendezett Nemzetközi Kálvin – Konferencia egyik előadója megjegyezte, hogy „...ti, magyarok más népek szokásától eltérően magyar helyesírás szerint írtátok a nagy reformátor családi nevét, és magyar keresztnévet társítottok hozzá.”

Igen, mi valóban magyarítjuk Kálvint, öt évszázad múltán is a magunkénak érezzük halhatatlanul gazdag lelki-szellemi örökségét, de természetesen nem akarjuk kisajátítani, hiszen nyilván más nemzetek is – köztük angolok, franciák, hollandok, németek, skótok, svájciak – ugyanennyi joggal érezhetik azt a sajátjuknak. Ebben az „osztokodásban” éppen az a nagyszerű, hogy bár sokan tekintjük magunkénak Kálvin örökségét, mégsem rövidítünk meg senkit, hiszen Kálvin úgy a miénk, hogy közben másoké is, azaz mindannyiunké.

Az kétségtelen, hogy nálunk, a Kárpát-medencében – nem is csupán református körökben – különösen jól cseng Kálvin János neve. Jól tudjuk, hogy sokan közülünk nemes egyszerűséggel „jó magyar embernek” tartják azt a Kálvint, aki kényszerű emigrációja ellenére Genfben is élete végéig hűséges francia polgár maradt, Magyarországnak pedig – a magyarság számára különösen zivataros XVI. század politikai viszonyai folytán – még a környékén sem járhatott, csupán hitújító gondolatait, tanításait jutottak el Isten különös kegyelme folytán a magyarsághoz is.

Mindezek ellenére, illetve éppen az utóbbiak következtében sajátosan szoros és láthatóan tartós Kálvin és a magyarság kapcsolata. Nagyon különleges helyzetben, a nemzethalál veszélyének tapintható közelségében, illetve az éppen e veszély által kiváltott „Istenhezmenekvés” időszakában találkoztak eleink a kálvini tanításokkal.

A magyar nyelven is megszólaló teljes Szentírás valóban a lelki megmenekedés isteni üzenetét továbbította magyar eleink számára, amiként azt az ötödik evangélistának is nevezett Ézsaiás próféta Könyvében ma is olvashatjuk: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy.” A vérzivataros időkben, folyamatos életveszélyben forgó eleink joggal érezhették, hogy Teremtő Istenünknek

őrájuk is gondja van, a Mennyei Gazda őket is számon tartja. A kitűnő vizsolyi prédikátor és gőnczi esperes fordításában, 1590-ben nyomtatásban megjelent teljes Biblia azonban csak akkor fejthette ki áldásos hatását, ha írni-olvasni tudó hívek vehették kézbe. Ehhez pedig iskolák kellettek – lehetőleg minden gyülekezet mellett, azaz minden magyar településen.

Természetesen korábban is működtek Európában – ezen belül magyar hazánkban is – kolostori iskolák, amelyek a „hét szabad művészet” – latin nyelv, ékesszólás, dialektika [az érvelés tudománya], valamint matematika, geometria, csillagászat és zene – lelkiismeretes tanításával vértették fel növendékeiket. Tevékenységük legfőbb céljának azonban szinte kivétel nélkül a papi utánpótlás biztosítását tekintették ezek a nem túl nagy számban működő, de természetesen így is rendkívüli jelentőségű kolostori iskolák, amelyek többnyire inkább a kiváltságosak gyermekeinek nevelésével tanításával foglalkoztak.

A reformációnak olyan vívmányai, mint a nemzeti nyelvű istentisztelet, a nemzeti nyelvű Biblia azonban olyan iskolahálózatot igényeltek, amely a Szentírás alapvető értékeinek lelkiismeretes közvetítése mellett, az olvasás-írás művészetén túl az egyre inkább terjedő polgári élet által megkövetelt gyakorlati ismereteket is anyanyelven adja át a gondjaira bízott gyermekeknek, fiataloknak. Ezt a sort nyitotta 1531-ben Pápa, hogy azután Debrecen, Sárospatak, Nagyenyed és mások is felzárkózzanak ezekhez a tanintézményekhez. Így alakult ki a reformáció helvét – kálvini – irányzatát követő református kollégiumok hálózata. Ezeknek a többféle iskolatípust és az internátust is magukban foglaló intézményeknek köszönhető magyar nemzeti nyelvünk felkarolása, ápolása és megmaradása. A reformációt csak a nemzet megmaradása szempontjából értékelő Illyés Gyula ezekre a kálvini szellemű iskoláinkra gondolhatott, amikor „A reformáció genfi emlékműve előtt” című versében feltette, és rögtön meg is válaszolta a kérdést: „Hiszed-e, hogy volna olyan-amiylen magyarság, ha nincs – Kálvin? Nem hiszem.” Ebben mélységesen igaza van a XX. század egyik legnagyobb magyar költőjének.

Legyen szabad nekünk, magyar reformátusoknak úgy megfogalmaznunk ezt az igazságot, hogy Kálvin János lelki-szellemi öröksége egyaránt szerves része református keresztyén tudatunknak és magyar nemzeti öntudatunknak, hiszen mindkettő kialakulásához, ilyen né formálódásához alapvető mértékben hozzájárult Kálvin János, a nagy genfi reformátor és egyházszervezői tanítása. Az Úristen ezekben a vészterhes időkben is megtalálta a maga „engedelmes eszközeit,” akik a Kárpát-medence legtvá-

labbi zugába is eljuttatták Kálvin hitújító gondolatait. Ebben a tekintetben az úgynevezett peregrinusok, a protestáns – azon belül is a helvét irányzatot követő – európai egyetemeket vándor-diákként járva tettek felbecsülhetetlenül nagy szolgálatokat nemzetünknek a kálvini tanok hazai elterjesztésével. Ez utóbbi tevékenységüket már lelkipásztorként végezték – gyakran apró falvakban, illetve a két világbíró hatalom sajátos „érdeklődésének” kitett városokban. Tették ezt az uralkodóház által tűzzel-vassal támogatott ellenreformáció veszélyei között is – akár a gályarabság gyötrelmeit is vállalva.

Korábbi – alapvetően téves – történelemtanításunkkal ellentétben Kálvin társadalomtana nem a tőkés fejlődés útját egyengette a Kárpát-medencében. Ezt már csak azért sem tehetné, mert ennek feltételei egyáltalán nem voltak adottak a XVI. századi Magyarországon. Istentől kapott küldetése szerint Kálvin János alapvetően a hit dolgaival foglalkozott, Ha társadalmi, etikai kérdésekben – például a hitel kamatának 3-5 %-ban történő maximalizálása érdekében – is véleményt nyilvánított, azt csak azért tette, hogy a keresztyén hívek életét megkönnyítse, konszolidálja. Meggyőződése szerint a kiegyensúlyozott körülmények között élő ember eredményesebben képes Isten országa ügyére összpontosítani figyelmét.

Magyar vonatkozásban feltétlenül említést érdemel az a tény, hogy Kálvin felelevenítette – és egyben megszelídítette – az antik kor zsarnokölési elméletét. Ennek szellemében gyilkolták meg Kr. e. 44-ben a köztársaság hívei a Római Szenátus épületében az egyeduralomra törő Julius Caesart. Kálvin azonban jó keresztyénként mindenfajta erőszakot elítélt, ezért egy testület jogának tekintette a közösség érdekei ellenében tevékenykedő vezető leváltását. Ilyen testület hiányában – mint Kálvin írja az Intitúcióban – a Mindenható Isten „...szolgái közül támaszt nyilvános bosszúállókat, és parancsolatjával látja el őket, hogy megtorlást vegyenek a bűnös uralkodásért, és hogy az igazságtalan módon elnyomott népet a nyomorult balsorsból kiemeljék.” Így lehetett az első Habsburg-ellenes szabadságharcunkat vezető és győzelemre vivő Bocskai István erdélyi fejedelem „a magyarok Mózesé,” Bethlen Gábor pedig „a magyarok Gedeonja”. A „bibliás Rákócziak”-kal együtt ők lettek a protestáns vallásszabadság oltalmazói, akik Kálvin János tanítása szellemében gondolkodtak, írtak és cselekedtek. Az ő történelmi példájuk is a kálvini örökség őrzésére int bennünket a XXI. század magyarjait.

Dr. Huszár Pál főgondnok

Én, az Úr teremtettem ezt!

Ebben az új rovatunkban a különböző egyháztestekben élő magyar reformátusság képviselői szólalnak meg egy-egy számunkban, alfabetikus sorrendben, az általuk szabadon választott témákban. Köszönjük dr. Szabó Istvánnak, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspökének az olvasóinknak küldött karácsonyi üzenetet. (A Szerk.)

„Egek harmatozzatok onnan felül, és a felhők folyjanak igazsággal, nyíljk meg a föld és viruljon fel a szabadulás, és igazság sarjadjon fel vele együtt; én az Úr teremtettem azt!” Ézsaiás 45:8.

„És az Ige testté lett és lakozott mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), aki teljes volt kegyelemmel és igazsággal.” János 1:14.

Ádventben sokat énekeljük az Ézsaiás próféta jövődőlésén alapuló éneket: „Már az ég harmatozzon, a föld igazságot, mint bő gyümölcsöt hozzon, indíts vigasságot!” Ez a híres „*orate, coeli desuper*.” S amire olyannyira várunk, valóság lesz: az ég megnyílik, körünkbe igazság költözik, nyomában szabadulás támad – sőt, igazság és szabadulás együtt virágzik. Isten teremt: az Ige testté lesz! A próféta még jövő időben szól szenvedő népének. Tudja, hogy ez az új teremtés lesz, de immár minden népre kiterjed majd. Krisztusban! Így mondja János evangéliuma: mi láttuk ennek a Krisztusnak a dicsőségét, teljes volt kegyelemmel és igazsággal.

Így történt ez Betlehem éjszakáján, így volt ez látható Jézus életében, s így mutatkozott Isten egyházának életében! De így van-e ma? Mielőtt felelnék a kérdésre, tartsunk önvizsgálatot. Ehhez két történetet ajánlok. Az egyik nemrégiben esett velem. A metróban újabban minden állomáson bemondják: „jegyüket, bérletüket készítsék elő!” Egyszer elkalandoztak gondolataim, s mikor eszméltem, csak félig-meddig hallottam szöveget! Vagy inkább félig sem, így: „életüket készítsék elő!” Mindjárt a szívem felé kaptam! Megvan-e, és mit mutat, ha mégis valakinek be kell mutatnom!? A másik történet gyermekkori. Akkoriban fél-kilónyi szaloncukor tellett a karácsonyfára, amihez csak ünnep múltán nyúlhattunk. Ám sokan voltunk testvérek, rendre szedegettük ki a sztaniolpapírból a szaloncukrot. S ügyeskedve kis fadarabokat, vagy szemet csomagoltunk a helyére. A cukor persze hamar elfogyott. Korán kelő lévén én azért reggel is próbálkoztam, hátha van még! De hiába, elfogyott mind. S mégis egy reggel, mikor újra próbát tettem, lám: akadt egy! Aztán tapintom a másikat, abban is volt, a harmadikban is! Tele volt a karácsonyfa szaloncukorral. Hogy lehet ez? Úgy, hogy édesanyánk vett még fél-kilót, bölcsen eltette, s mikor már lepusztítottuk a fáról az összeset, újra telerakta a karácsonyfát. Szép történet ez. Most azonban az a kérdés jön belőle, hogy mi van belül. Kívül szép az a sztaniolpapír. De van benne szaloncukor? Vagy csak egy széndarab van a helyén, vagy éppen üresen áll?

Mielőtt hát föltesszük a kérdést, hogy az Isten teremtette igazság és szabadság virul-e most minálunk, meg kell néznünk, hogy mi van az életünkben. S látjuk máris, segítségre van szükségünk. Az ember emberhez való viszonyát mélységes igazságtalanság hatja át. Mintha csak azért lenne emberi együttlét, történelem, civilizáció, kultúra, hogy viruljon az igazságtalanság! Mutatja ezt jól, hogy karácsonytájt szinte tüntetünk a jóságunkkal. Tavaly, miután a parlamentben cinikusan megszavazták, hogy a jótékony adományok után is adót kell fizetni, csak kiálltak a honatyák a jótékonyági sátorokba és adogatták az egytál levest a nyomorultaknak! Mert amúgy mindenki tüntet a jóságával. Vajon, ha így teszünk, nem valami súlyos bajt leplezünk (csomagolunk!), mert nem a jóság áll az első helyen, csak a sok megoldatlan helyzet? Mennyi szorongatást lát ma az ember! Mennyi nincstelenséget! Mennyi méltatlanságot és méltánytalanságot! Mennyi mindent kellene, kell megoldani! Ezt élte át a próféta is, szorongatottan, kiszolgáltatottan, igazságtalanságok között. De hallja a boldogító isteni ígéretet: Isten igazságot küld. Ez egészen pontosan azt jelenti, hogy Isten segítőt küld! Jézus Krisztus, aki elérkezett az idők teljességében, segítő volt. Segítője volt betegnek, szegénynek, gyászolóknak, vigasztalannak. Isten Őbenne segítőt küldött.

Az életünk azonban ennél nagyobb nyomorúságot is mutat. Szabadulásra van szükségünk. Gondoljuk el, mi többé-kevésbé szabadok: hány rabnemzet él még a világon?! Vannak még országok szögesdróttal körülvéve. Vannak még országok, ahol egyetlen ember ül milliók nyakán és zengi a madáchi szavakat: milliók egyért. Emlékezzünk a foglyokra, a börtönökben levőkre. És a mártírokra! Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy csak a régi Rómában volt üldözés, voltak mártírok, hogy ma nincs. Pedig van. Tucatlán több ország van a világon, ahol nem gyülekezhetnek egybe a keresztyének, nem tarthatnak istentiszteletet, nem állíthatnak karácsonyfát. Ki tudja, hamarosan talán Európában is bekövetkezik ez – a politikai korrektség nevében. Nemrég hallottuk, Angliában egy városi tanács úgy döntött, ne említették többé karácsony, legyen inkább *fény-ünnep*, nehogy megsértődjenek a többi vallások követői. S gondoljunk a háborúk csapdájában élőkre. Hát nincs szükségünk szabadulásra!? De jó lenne egyszerű gyermeki szívvel, az önhitt ember gögjét odahagyva, azt mondani: szükségünk van szabadulásra! Helyzetünkön változtatni nem tudunk, a halálos logikán, mely áthatja ezt a világot újra, változtatni mi nem tudunk. Isten azt

MAGYAR REFORMÁTUSSÁG

Tudományos Gyűjtemény nyílt Rimaszombatban

Október 31-én megnyitotta kapuit a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Tudományos Gyűjteményének székháza és állandó egyháztörténeti kiállítása Rimaszombatban (Daxner u. 6.). Az ünnepi alkalom *Erdélyi Géza* ny. püspök igeosztályával kezdődött, ünnepi beszédet mondott *Fazekas László*, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke, az egybegyűlteket köszöntötte *Csomós József* tiszáninneri püspök, az eseményt méltatta *Koncsol László* egyháztörténész, ny. főgondnok. A kiállítást *B. Kovács István* igazgató mutatta be. A megnyitót követő istentiszteleten *dr. Bölcskei Gusztáv*, a Zsinat lelkesi elnöke hirdette az Igét. A Tudományos Gyűjtemény szolgálatára dunántúli egyházkerületünk nevében Isten gazdag áldását kérjük.

parancsolja: egek, harmatozzatok onnan felül, és a felhők folyjanak igazsággal, nyílják meg a föld és viruljon föl a szabadulás! Egy új biblia-fordítás így fordítja, eltérve a lényegtől, de érthetően: – viruljon fel a szabadság! Isten Jézus Krisztusban szabadítót küld.

S végül, azt mutatja az életünk, hogy nekünk üdvözítőre van szükségünk. Kálvin mondja Ézsaiás próféciáját magyarázva: milyen méltányos Isten a szenvedő prófétához, segítséget küld neki, milyen csodálatos Isten a népe iránt, fogásban vannak, szabadítót küld nekik. De milyen dicsőséges Isten, mert üdvössége elhatol a föld legvégső határáig, üdvösséget készít minden embernek. De mi ez az üdvösség? Nézzük előbb önmagunkat: életből halálba futunk! Értelmes, boldog és teljes életből mindegyre áztökkenünk értelmetlenségbe, vakvágányra fut újra meg újra minden, Isten-nélküliségtől szenvedünk. Meghagyom, filozofikusan hangzik: Isten-nélküliség. Fordítom szó hát szerint: istentelenségtől szenvedünk. Szenvadásunk gyökere, megoldatlan szabadsághiányos, segítség nélküli világunk ős oka az, hogy istentelen. Isten nélkül akar élni az ember, s elveszíti emberségét! Isten nélkül építi világát. S ez olyan, mint a dzsengának nevezett játék. Ebben egyforma méretű fahasábokat kell a rakatból alulról kivenni, és egyiket a másikra rakva tornyot emelni – meddig lehet azt így rakni? Meddig épülhet embercsontból, embervérből, emberáldozatból, a másikon átgázoló lendületből, akaratból az a nagy embertorony, amit építgetünk? Semeddig!

De mit ígér Isten? Üdvözítőt. Kit küld erre Isten? Önmagát küldi. Így ígéri a próféta által: én, az Úr teremtettem! Mert az, hogy igazság és szabadság egyben áll, ez nem lehetséges másépp, csak úgy, hogy Isten teremt. Isten kezd. Ha teljesen hódó-

ló szívvel állunk megszületett Krisztusunkhoz, abba rendülünk bele, hogy láthatjuk: benne új teremtés kezdődik, új élet kezdődik. Aki Krisztusban van – mondja Pál – az új teremtés, a régiék elmúltak. Mi a régi? Hogy mindig egy nóta járja: a nincs nótája! Nincs szabadság, nincs remény, nincs öröm, nincs tartóssága az életnek! Hogy mindig, minden, mindörökké Isten nélkül áll. S mi az új? Teremtés a „nincs” kellős közepén! Íme: Én, az Úr teremtettem! Isten szuverénül, igaz szeretettel, tökéletességgel újat teremt – neked is – új kezdetet. S azért teremtés ez, mert Ő kezdi. Az egek onnan felülről harmatoznak, de csak ha megnyílik a föld, hogy befogadja Isten igazságát, áldását, akkor termi a szabadulást, és a szabadulással együtt az igazságot. Csak így! Ez a sorrend megfordíthatatlan.

Egykor a keresztyének nagy vitát folytattak, hogy melyik napra kell kiszámítani karácsony napját, de bölcsen belátták, hogy az csak a legsötétebb nap lehet: a világosság a sötétség legmélyén fénylik fel. Ez egyetemes, mindenki számára érthető! Hadd toldjam hozzá a prófétai képet, mi magyarok értjük ezt is. A próféta szomjazó földről beszél, mely csapadék nélkül meddő. Harmatozzatok egek onnan felül – kiált, a felhők folyjanak igazsággal, s nyílják meg a föld! Értjük mi az, ha nem esik eső, és sivataggá válik a világ. Íme, a legnagyobb szárazságban harmatozik az ég, a legnagyobb elesettségben érkezik segítő, a legnagyobb nyomorúságban jön a Szabadító, és az istentelenség végső, halálos drámájában lép közénk Isten. Így mondja János: az Atya elküldte a Fiút a világ üdvözítőjéül. Egyszerű, tiszta mondat ez. Ilyen egyszerűen és tisztán áll előttünk karácsonyunkban Isten ígérete, és megvalósítása: Isten segítő, szabadítót, üdvözítőt küldött. Nyíljon meg a föld. Nyissátok meg szíveteket, s fogadjátok be Őt!

Bogárdi Szabó István

Kárpát-medencei imanap — Látogatás Horvátországban

Horvátországról eszünkbe jut a tenger, a gyönyörű kék tenger, az Adria. Horvátországról eszünkbe jut az a maroknyi magyarság, amely Trianon után ottmaradt?! Nagyon kevesen vannak, főleg a magyar határ közelében élnek többen, apró falvakban, vagy Eszéken városi körülmények között.

Nem először jártam az ottani magyarok között. Mégis talán ez a legutóbbi találkozás lett nagyon emlékezetes számomra. Többen mentünk az anyaországból is, és a Kárpát-medencéből is, minden egyházkerületből, kivéve a felvidékieket, akik sajnos nem tudtak eljönni.

Már negyedik éve szervezzük a Kárpát-medencei imanap alkalmait, s ebben az évben a Horvátországi Református Nőszövetség vállalta az Imanap anyagának összeállítását. Az imanap célja, hogy a 2004. évi december 5-i szégyenteljes népszavazás eredménye ellenére, megmutassuk a világnak, hogy szeretjük egymást, nem felejtkezünk meg a Kárpát-medencében szétszórta élő testvéreinkről. Tudunk egymásért imádkozni, megmaradásunkért könyörögni. Mennyei Atyánkhoz. A célunk az, hogy megismerjük egymás múltját, jelenét, küzdelmeit, örömeit, bánatát. Egymás hitéből erőt merítsünk, és együtt imádkozzunk a jövőnkért.

Szeptember 18-án, csütörtökön délutántól szeptember 20. vasárnap ebédig tartott a program. Kórógyon voltunk elszállásolva, családoknál, a Kultúrházban folyt a konferencia. A helybeli asszonyok főztek ránk, láttak el minden jóval. Kimondhatatlan szeretettel fogadtak bennünket, szinte körülöleltek mindnyájunkat. Nagyon örültek annak, hogy ennyien – majdnem 30-an – meglátogattuk őket. Megérkezés után vacsoráztunk közösen, majd esti áhítat után éjszakára a családokhoz mentünk. Itt még beszélgettünk egy keveset, de mindnyájan fáradtak voltunk. A pénteki nap a tanulásé volt, azaz tanultuk az ország földrajzát, történelmét, irodalmát, kultúráját, és természetesen vallását is. Dr. Lábodi Károly tanár tartott előadást, aki igaz, hogy ma már Gödöllőn is tanít, de alapítója és tanára az Eszéki Egyetem magyar fakultá-

sának. Fia Lábodi Zsolt, szintén az eszéki egyetemen tanít, ő Sztárai Mihályról tartott előadást. Dr. Láng Endre püspök pedig a mai Református Egyházzal ismertette meg bennünket Estére egy meglepetés várt ránk. A helyi népi együttes zenészei, táncosai szórakoztatták a konferencia résztvevőit, a nyolcvan éves tanár bácsi elmondta Kórógy legendáját, énekeltek, táncoltak, verseket mondtak. Mindezt hatalmas lelkesedéssel, és örömmel tették. Egészen éjfélig bált is rendeztek a kedvünkért. Közben ismerkedtünk néhány helyi ételkülönlegessé-

*Horvátországról
eszünkbe jut az a
maroknyi
magyarság,
amely Trianon
után ottmaradt?!*

gel is, és finom süteményekkel. Ami igazán meglepő volt számomra, hogy a férfiak nem táncoltak. Jelen voltak, de inkább csak üldögéltek, beszélgettek, iszogattak, de senki sem ivott többet a kelleténél. Másnap egész napos kirándulás volt, autóbusszal. Felkerestük a legutóbbi háború szörnyűségeinek emlékeit, Vukovárt, a lerombolt várost, tömegsírokat, szomorú emlékeket láttunk. Borkó Juliska néni sírját megkoszorúztuk Kopácson a temetőben, megnéztük a környékbéli, a háborúban megrongált, ma már szinte az összes újjáépült református templomot. A gyülekezetekben megvendégelték a konferencia résztvevőit. Estére egy II. Világháborús emlékmű közelében lévő vendéglőben kaptunk nagyon finom vacsorát. Nem az emlékmű volt a fontos, hanem a kilátás a hegytetőről. Innen látni lehet szép időben Mohács fényeit, és a mai Szerbia határát. Késő este értünk vissza a szálláshelyre. Vasárnap istentiszteleten vettünk részt, közös úrvacsorával. Majd ebéd után ki-ki haza indult.

Mi volt, ami engem, és a többi résztvevőt is különösen megragadott? Ennek az itt élő maroknyi magyarságnak az ereje! Az élni akarása, az élet-halál harca! Először Trianon, majd a világháború, és az azt követő szocializmus, majd a Tsz szervezés – ahonnan ki lehetett lépni, de semmit nem kaptak abból, amit bevitték –, most pedig az 1991–1998-ig tartó háború fosztotta ki őket mindenükből. Mégis felálltak, újra meg újra kezdték előlről az egészet. Igen megdöbbenett, amikor a házigazdám 40 év körüli lánya elmesélte, hogy nem sokkal előbb ment férjhez, szép új berendezett háztartása volt. Semmi sem maradt. Még egy rongydarab sem a ruháiból. Ami még nehezebb, hogy az unokájának nem tudja megmutatni, hogy milyen volt ő fiatal, gyerekkorában, mert még egy fényképük sem maradt. Az esküvői fényképüket is összetörték, ami a falon lógott. Csak az üres keret maradt ott. Miért? Mi volt ennek a célja – kérdezi még most, 12 év után is. S mégis az egész falu visszaköltözött. Bár Magyarországon fölajánlottak nekik egy üres Somogy-megyei falut, hogy ott telepedjenek le, de ők hazamentek a kifosztott, lerombolt falujukba. És újra kezdték az életüket! Felépítették a házakat, a templomokat, némi állami segítséggel, meg saját erejükből, összefogással. Ezek az emberek képesek boldogan, felszabadultan énekelni, táncolni, szórakoztatni, és tudnak nagy-nagy szeretettel körülvenni másokat. Honnan ez a tartás, ez az erő, ez a szeretet? Kérdeztem többektől is. Püspök úr adott rá valamelyest választ. Volt egy református papja ennek a falunak, aki megtanította Őket a szülőföld szeretetére, úgy élt közöttük, mint testvér, megtanította őket egymást és Istent szeretni. Talán ezért van még tartása ennek a falunak – mondta a püspök.

Dr. Márkus Mihályné
a Dunántúli Református
Nőszövetség elnöke

Gyülekezet kontra intézmény?

Legutóbbi egyházkerületi közgyűlésünkön határoztunk egy Kehidkustányban található ingatlan megvételéről, és annak egyházkerületi hasznosításáról. A határozatot megelőző vitában ismét érezhető volt a kétség: biztos, hogy helyes úton jár az Egyház akkor, amikor nagyon jelentős áldozathozattal intézményeket létesít?

A mi Egyházunk tulajdonképpen a kezdektől tart fenn intézményeket. Már a 16. század közepén voltak iskolánk – mert kell, hogy legyen az Egyháznak „veteményes kertje”, voltak – ha nem is a mai fogalmaknak megfelelően – egészségügyi és szociális intézményeink, – mert komolyan vétetett a negyedik kálvini alapelv: igaz Egyház ott van, ahol a szeretetszolgálatot gyakorolják.

Az 1948-ban kezdődött államosítások – sok egyéb mellett – intézményeitől is megfosztották Egyházunkat. Maradt egy iskolánk Debrecenben, néhány fogyatékosokat és időseket gondozó szeretetszolgálati intézményünk, megmaradtak egyházkerületi tudományos gyűjteményeink. Ugyanakkor elvesztettük alap-, közép-, és felsőfokú iskolánk több ezres tömegét, elvesztettük a Szeretetszövetségbe integrált diakóniai intézmények egész sorát, elvesztettük diakonissza anyaházainkat, kórházunkat.

Amikor a rendszerváltozás elkezdődött, hatalmas intézmény-alapítási vágy lett úrrá nemcsak a református Egyházban, hanem az ún. történelmi egyházak mindegyikében. Mára országszerte van mintegy 170 iskolánk, 61 szeretetszolgálati intézményünk, van kórházunk és egyetemünk. Dunántúlon szerényebbek a számok, de a mi körületünkben is van 2 óvoda, 7 általános iskola, 3 művészeti alapiskola, 4 középiskola, 1 felsőoktatási intézmény, 1 tudományos gyűjtemény, 6 szeretetszolgálati intézmény. Ezen belül a Dunántúli Református Egyházkerület fenntartásában van 1 általános iskola (Dad), 1 művészeti alapiskola (Pápa), 2 középiskola (Pápa és Tata), 1 felsőoktatási intézmény (PRTA), a pápai Tudományos Gyűjtemények, valamint 1 idősek otthona (Hévíz), és egy anya- és csecsemőotthon (Nágocs).

Mint köztudott, az állami közfeladatot ellátó egyházi intézményeknek a magyar állam állami normatívát és ún. kiegészítő egyházi normatívát biztosít. Ezekből – körültekintő gazdálkodással – az intézmények biztonságosan működtethetők! Az anyagi nehézséget inkább a szükséges infrastruktúra megteremtése és folyamatos biztosítása jelenti! Egyházkerületünk a 2009. költségvetési évben – a normatív támogatások felett, saját forrásból – összesen mintegy 42,000 M Ft-ot, a költségvetés mintegy 9,0%-át, fordítja intézményei fenntartására.

Országos egyházi szinten is, de Dunántúlon is lehet találkozni olyan vélekedéssel, hogy az intézmények nyűg az Egyház nyakán, mert olyan – pl. gyülekezeti céloktól – visz el pénzt, amelyekre sokkal inkább kellene a vezető testületeknek forrásokat biztosítani.

Jómagam ezzel szemben feltétlenül intézmény-párti vagyok! Kaposváron a rendszerváltozás óta tizenkét évfolyamos iskola létesült, épült két idősotthon, működtet az egyházközség két konferenciatelepet. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy a létrehozás, a fenntartás és működtetés nem jár megannyi gonddal. A gondok azonban elhanyagolhatók a gyümölcsökhöz képest!

Kaposváron ötszáz gyermek részesül hitoktatásban, négyötödük a református iskolában. Meggyőződésem, hogy ennek a hatalmas tömegnek a felét sem érnék el az iskolánk nélkül! Családi istentiszteleteinken – havi két alkalommal – megtelik a 900 ülőhelyes kaposvári templom. Ott vannak azok a szülők és nagyszülők, akik többsége az iskolai kötődés nélkül soha nem, vagy jó esetben csak a sátoros ünnepeken tennék be lábukat a templomba. Nagyszerű és nagy létszámú középiskolás ifjúsági csoport működik, tagjainak többsége az iskolánk tanulója. Lelkészeink és hitoktatóink hétköznapi reggelenként közel ötszáz gyermeknek és felnőttnek tartanak reggeli áhítatot. Hol és mikor volna erre lehetőségünk iskola nélkül? A régiek jól tudták, hogy az iskola az Egyház „veteményeskertje”, miért volna ez a mi időnkben másként?!

De mondhatnám az idősotthonainkat is, amelyekben százhusz idős testvérünk él, és dolgozik közöttük negyven melegsívű, áldozatos életű szakember. Említhetném az igei alkalmakat, az ünnepségeket, a közös kirándulásokat, de utalhatnék azokra a családtagokra is, akik úgy jönnek látogatni vasárnap, hogy szerettükkel együtt részt vehessenek az istentiszteleteken is. Mint ahogyan utalhatnék a diakónia aranybábjára is, ha netán valakinek anyagiak jutnának az eszébe: „minél többet adsz, magadnak annál több marad!”.

Vagy ott vannak a konferenciatelepek! Több ezer gyermek és fiatal vesz részt konferenciákon Zselickisfaludon és Balatonfenyvesen. Jönnek a Kárpát-medence sok-sok pontjáról, és jönnek vissza évről évre. Közösségek születnek, és közösségek erősödnek, amelyek valahol a Kárpát-medencében a „Krisztus jó illatja” lesznek. Meg természetesen jönnek a saját gyermekeink és fiataljaink, akiknek annyi szép közösségi élményt adnak ezek a helyek, hogy amikor egy-egy gimnazista osztály búcsúzik az iskolánktól és a gyülekezettől, a „könnyes búcsúban” a konferenciatelepeken eltöltött hetekre való emlékezés mindig viszaköszön!

Gyülekezet, kontra intézmény? Egymás ellen vannak, egymás életét nehezítik, vagy teszik lehetetlenné? Nem egyfajta populista szólam a gyülekezetek némelyike részéről, hogy „mennyivel több jutna nekünk, ha nem vinnék el az intézmények!”? Vagy megfordítva: helyénvaló, ha az intézmények felől úgy teszi fel valaki a kérdést, hogy „van értelme haldokló gyülekezetekre akár egy fillért is áldozni”? Meggyőződésem, hogy gyülekezet és intézmény viszonya akkor lesz áldottá, és egymás számára akkor lesznek áldássá, ha mindkét oldalról megszületik a felismerés: az Úristen rendjében nem egymás ellen, hanem egymásért vannak!

Bellai Zoltán
püspöki főtanácsos

Átadták a „Pro Pannonia Reformata” díjakat

A Dunántúli Református Egyházkerület 2009. szeptember 25-én megtartott közgyűlése azt a határozatot hozta, hogy ebben az esztendőben a „Pro Pannonia Reformata” díj kitüntetettjei: **Bátky Miklós** lelkipásztor, nyugalmazott esperes, **Kiss Lajos**, a Kaposvári Református Egyházközség örökös főgondnoka és **Mátyás Lajos** lelkipásztor, nyugalmazott esperes. A díjat 2009. október 10-én, a lelkészibocsátó ünnepi istentisztelet alkalmán és ünnepi közgyűlés keretében adták át Kaposváron. A kitüntetettek életére és szolgálataira egész Egyházkerületünk közössége nevében Isten gazdag áldását kérjük. Az alábbiakban közöljük a kitüntetések átadásán elhangzott méltatások szerkesztett változatát. (A Szerk.)

Bátky Miklós ároni családban született Budapesten, 1943. július 7-én. Gyermekkora éveit a nagysápi református parókián töltötte, a tatabányai Árpád Gimnáziumban érettségizett „kitűnő” eredménnyel. A Budapesti Református Teológiai Akadémián szerzett lelkészi oklevelet 1971-ben, közben exmittált teológiai hallgatóként szolgált Nagylókon, az Őrbottyáni gyermekotthonban, Nemesszalókon, majd lelkész-ként Tápszentmiklóson, Győrben, és végül 1984-től nyugdíjba vonulásáig Rédén.

Bátky Miklós négy évtizedes lelkipásztori szolgálatának szép ajánlólevelét írják a fáradozása nyomán megújult gyülekezetek és egyházi épületek. A közegyházi szolgálatok területén is szívesen vállalt feladatot úgy egyházmegyei, mint egyházkerületi szinten. Többször volt hivatalos és méltó képviselője egyházkerületünknek más, határon túli egyházrészeken ünnepi alkalmain, ill. tanácskozásain. Emellett konferenciák kezdeményezője, szervezője, vezetője volt és maradt mindmáig.

A rendszerváltást megelőző években vállalta a sok utazással járó egyházkerületi társadalmi missziói előadó tisztséget. Ebbéli minőségében egyik kezdeményezője, majd szervezője lett a Magyar Református Missziói Szövetségnek, amelynek megalakulásakor titkárává választották.

A rendszerváltás után két cikluson át volt a Tatai egyházmegyei esperese. Esperesként aktívan részt vett a Magyar Református Világszövetség munkájában. Tagja volt a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata missziói bizottságának, és részt vett a himnológiai bizottság munkájában is.

Bátky Miklós e szerteágazó és eredményes szolgálat végzéséhez hűséges segítőtársat kapott Istentől Szabó Anna Erzsébet személyében. Családi életük elválaszthatatlanul összefonódott a gyülekezeti és a közegyházi szolgálatokkal, az ünnep- és a hétköznapi élet egyaránt vallották: „Én és az én házam népe az Urat szolgáljuk” (Józsue 24,15).

A Dunántúli Református Egyházkerület Közgyűlése a díj adományozásával nemcsak Bátky Miklósnak a gyülekezetekért, a közegyházért, ezen belül egyházkerületünkért végzett hűséges fáradozását ismeri el, de egyúttal személyében követendő példát is állít az Egyházkerület örömdetesen megfiatalodott lelkésznevezetékére elé.

Máté László esperes

Mátyás Lajos 1934. szeptember 28-án született egy Somogy megyei faluban, Kapolyon, ahol édesapja közel 40 éven át lelkipásztor volt. Az elemi iskola alsó osztályait szülőfalujában, a felső osztályokat azonban Pápán, a nyolcosztályos Református Gimnáziumban végezte. Az Iskolát 1952-ben államosítják – utána már nem maradhat Pápán –, felsőbb utasításra a Lovassy László Általános Gimnáziumba teszik át. Ott is érettségizik jeles eredménnyel.

Még abban az évben jelentkezik a Képzőművészeti Főiskola rajztanári szakára, de helyhiányra való hivatkozással elutasítják. Budapesten marad és Rákospalotán egy gyárban dolgozik segéd munkásként. Rendszeresen bejár a Teológiára és baráti kapcsolatot tart fenn azzal a néhány teológiai hallgatóval, akikkel Pápán korábban egy internátusban lakott. 1954-ben jelentkezik és felvételt nyer a budapesti teológiára.

1959-ben szerez lelkészi oklevelet. 1958 és 1960 között esperesi segédlelkész Mezőörsön, majd megválasztott lelkész Újrónafő-Mosonszentjános-Mosonszolnok társkegyházközségekben. Még abban az évben házasságot köt Balla Eszterrel, aki a mosonszentjánosi Frank-gyárban, majd később a Győri Keksz- és Ostyagyárban laborvezető vegyész. Házasságukat Isten két gyermekkel áldotta meg.

1965-ben a Mezőörsi Gyülekezet hívja meg lelkészének. Is-

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

ten megsegítő kegyelmét naponként megtapasztalva nagy lelkesedéssel kezdi és végzi munkáját, ige- és lelkigondozó szolgálatát. 1983-ban Sáhó Andor esperes a péri gyülekezetbe rendeli helyettes lelkésznek. Nehéz helyzetben veszi át az egyházközséget, de a gyülekezet gyorsan felkel lelki elesettségéből. Pár szórványában, Töltéstaván 1999-ben, szolgálatban eltöltött idejének utolsó előtti évében templomépítésbe kezd. Avatása 2000. október 31-én volt, dr. Márkus Mihály püspök úr szolgálatával.

Az egyházmegye presbitériumai 1989-ben esperessé választják. Beiktatása 1990. március 31-én volt. Esperesi szolgálata a szerény, csendes, őrálló szolgálat volt. Fő feladatának tartotta örködni azon, hogy a lelkészek nyugodt, zavartalan körülmények között végezhesék szolgálataikat, hogy a traktus gyülekezeteinek külső, belső rendje, békéje biztosítva legyen.

Felesége a lelkési és esperesi szolgálatok terén, évtizedeken át végig mindig hűséges, odaadó, fáradságot nem

ismerő, bölcs segítőtárs volt.

Végül még szólnom kell pár szót arról, hogy esperes úr a ceruza és festőecset avatott forgatója is. Pápán a Református Gimnázium híres festő-rajztanáránál, A. Tóth Sándornál tanult évekig. Tehetségét mindig Isten ajándékának tekintette, de a festés technikájának csínját-bínját emberileg tanárjának köszönheti. Templomképei, tájképei, csendéletei, portréi valahol a csodaszép világot teremtő Mindenható Istenre mutatnak, gondviselésről beszélnek, hozzá közelebb kerülni segítenek. Ezért is tekinti szolgálatnak. Megfestette az egyházmegye 54 református templomát, a képekből tabló készült, amit az egyházmegyének ajándékozott. Ez év tavaszán a Győrszabadhegyi Egyházrészben volt 31. önálló kiállítása. 2000-ben esperes úr nyugdíjba vonult. Családjával Győrben él.

Lentulai Attila esperes

Kiss Lajos örökös főgondnok úr – szeretett Lajos Bátyánk – egész élete szoros szálakkal kötődik az Egyházhoz. A magyar református értelmiségi családi gyökerei immár a magyar irodalom részét képezik. Papp Árpád, a kiváló költő író és műfordító – gyülekezetünk tagja – „Úrvacsora” című versét kántortanítójára Kiss Józsefre – az édesapára – emlékezve írta, aki mint vén iskolamester „odafont a tüdőtágulások harmóniumnál reszketeg ujjakkal tördelte, osztogatta az örökkévalóság megemészthetetlen kis csontdarabjait.” Mint tudjuk, mindezt Somogyaszalóban, ahol feleségével gyermekeiket, a három fiút, köztük a legidősebbet, Lajost és egy leánygyermeküket felnevelték.

Középiskolai tanulmányait Csurgón folytatta. A Kaposvári Református Gyülekezetben jól ismert Matolcsy Sándor által létrehozott alapítvány ösztöndíja és a legkiválóbbak által nyerhető „Horthy-ösztöndíj” segítette az ajándékba kapott, de általa felelősen kezelt talentumainak kibontakoztatásában. Élethivatásul az erdőmérnöki pályát választotta. 1944-ben beiratkozott a Soproni Egyetemre, ahol ugyancsak Horthy-ösztöndíjas volt, már ameddig ez az ösztöndíj létezett. 1948-ban a háború miatt rövidebb idő, 4 év alatt szerezte meg diplomáját. 1949-ben vette feleségül Somogyaszalóban Decsi Rózsát. Mint erdőmérnök több, magas, többek között minisztériumi állást töltött be, kiemelkedő tudású elismert szakemberként.

A kaposvári gyülekezet 1986-ban – amikor Bellai Zoltán

nagytisztelétű úr Kaposvárra került – választotta meg presbiternek, majd 1990-ben, amikor a gyülekezet először választott három gondnokot, főgondnokának. Azóta, nagy dolognak kellett történnie, hogy vasárnap a gondnoki padban ne legyen ott megszokott helyén. A főgondnoki tisztséget másfél évtizeden át töltötte be. Értékes, teremtő, gyülekezetépítő munkájának elismeréseként tiszteletünk jeléül 2005-ben örökös főgondnokunknak választottuk.

Szerénységgel párosult önzetlen áldozatkészsége, az egyház ügye iránti teljes elkötelezettsége, felelőssége, állhatatossága, szilárd hite, keresztyén értékrendje jelenti a kiteljesedett, evangéliumi mértékkel mért, áldásos élet tartalmát.

Az elismerés mindezekért – ezt bizonyára ő maga is így gondolja – feleségét is illeti, akivel minden gondjukat immáron 60 éven keresztül közösen viselték és megosztották, s aki az egyház életében férjéhez hasonló odaadással vesz részt.

80. születésnapján, 2006-ban gyülekezetünkben köszöntöttük, most egy nagyobb közösség ünnepe. Nagy öröm számunkra, hogy erre a kitaró, példamutató több évtizedes munkásságra a Dunántúli Egyházkerület vezető testülete is felfigyelt s azt a legmagasabb kitüntető elismeréssel honorálta.

A kitüntetéshez mindnyájunk nevében szeretettel gratulálok és életére, életükre Isten gazdag áldását kérem.

**Dr. Fekete László
főgondnok**

95 év alázat

„...semmi sem emel fel, csakis az alázat...”
Szent István

Olyan embernek szól ez a köszöntés, kinek eddigi élete, Istenbe vetett hite, s mindig másokért végzett alázatos szolgálata példaértékű kellene, hogy legyen sokunk számára.

A hite mellett mindig, minden időben bátran kiálló magatartása, sok

gyülekezetnek (Környe, Bánhida, Tárkány, Bokod, Kocs, Dunaalmás s Naszály), melyben tevékenykedett, adott vigaszt, reménységet, hogy csakis hittel, szeretettel járhat azon az úton az ember, melyet az Úr mutat és irányít, s győzheti le a rohanó mindennapok megpróbáltatásait.

Volt lelkipásztorunk nyug. Bakonyi Dezső nagytisztelétű úr küzdelmes életére oly kevés ez a pár méltató mondat, mert a lényeg úgyis az, hogy az Úr, hogyan ítélkezik felettünk, amikor az Ő visszajövetelével elnyerjük az

örök életet.

Szívünk minden melegével szeretnénk Bakonyi Dezső nagytisztelétű úrnak 95. születésnapján (2009. december 21.) szeretettel gratulálni, s kívánunk neki még további jó erőt, egészséget, valamint az Úr eljöveteleének közeledtével, Istentől áldott szent karácsonyi együttlétet szeretett családjá körében.

Keresztyéni szeretettel a naszályi református gyülekezet nevében:

Bagdi Kálmánné

Imre Sándor-díj

Pedagógusi munkájának megbecsüléseként, a közéletben betöltött szerepének és a Református Egyházban végzett hűséges szolgálatának elismeréseként a Magyarországi Református Egyház Zsinata Dr. Kálmán Attilának az Imre Sándor díjat adományozta. A díjat a Zsinat Balatonszárszón, november 19-20-án megtartott ülésén dr. Bölcsey Gusztáv, a Zsinat lelkesi elnöke adta át. Dr. Kálmán Attila munkásságát Hörcsök Imre, a Zsinat Oktatási Szakbizottságának elnöke méltatta, amelyet az alábbiakban közlünk.

Dr. Kálmán Attila 1938. október 22-én született Budapesten. Kisebbség-nagyobb megszakításokkal 70 éve Tatán él. Tanítás mellett végezte el a tanárképző főiskolát Szegeden matematika-fizika szakon, a tudományegyetemet Budapesten matematika-ábrázoló geometria szakon. 1978-ban 2x2 éves posztgraduális képzés után matematikából doktorált az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen. Dányon, Kistarcsán és Budapesten általános iskolában, majd Budapesten, Tatán és Pápán középiskolában tanított. Pedagógiai munkája során tanítványai közül többen jó helyezést értek el országos tanulmányi versenyeken. A Magyar Demokrata Fórum egyik alapítója, 1988-tól 1994-ig tagja. A „rendszer-váltó” parlamentben Tata és 20 környező község képviselője. Több mint 3 éven át a Művelődési és Köznevelési Minisztérium államtitkára. Egyik szervezője az

1993-as állami oktatási törvények formálásának, az egyházi iskolák és a kistélepi iskolák újraindításának. 1990-től 2002-ig a Dunántúli Református Egyházkerület főgondnoka, ezen belül 1997-től 2002-ig a Zsinat nem-lelkesi elnöke. Ezt követően 6 éven át a Zsinat Oktatásügyi Bizottságának elnökeként részt vett több, az oktatáshoz kötődő egyházi törvény és tervezet megfogalmazásában. 1994 és 2004 között a Pápai Református Kollégium Gimnáziumának igazgatója,

2005-től szervezi és vezeti a Pápai Református Kollégium Tatai Gimnáziumát. Ugyanebben az időszakban az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen matematikatanítás módszertant tanít az ötödéves tanárjelölteknek. Pedagógiai munkája mellett több száz szakmai, művelődéstörténeti, egyházi illetve közéleti írása jelent meg. A „Nemeuklideszi geometriák elemei” című könyvét kétszer adta ki a Nemzeti Tankönyvkiadó.

Munkáját számos díjjal ismerték el: Beke Manó-díj, Pápa és Tata városának díja, Rátz tanár úr életműdíj.

Dr. Kálmán Attila a szakmai munkájából adódó terheket élete párjával – feleségével – megosztva, egyházához elkötelezetten, élő hittel hordozza. A mindennapi munka mellett örömeiket két felnőtt gyermekük és négy unokájuk jelenti.

Károli-díj

Ebben az esztendőben Erdélyi Géza, a Szlovákiai Keresztény Egyház nyugalmazott püspöke, művészettörténész, Pósfay György evangélikus lelkes és Sonnevend Imréné Lackovits Emőke néprajzkutató vehette át a Károli-díjat október 30-án, a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A kitüntetést a mindenkor oktatási és kulturális miniszter adja a vallástudományok, a teológia, a protestáns kultúra és a magyar nyelv kiemelkedő művelőinek. Az ünnepi alkalmon Csepregi András, az Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője nyújtotta át a díjakat. A református kitüntetettek munkásságát Kósa László akadémikus, a Kuratórium elnöke méltatta. Számként különösen is örömdetes, hogy az egyik kitüntetett – Sonnevend Imréné Lackovits Emőke néprajzkutató – dunántúli, a veszprémi gyülekezet hűséges tagja, aki nagyon sokat tett dunántúli református kulturális örökségünk megőrzéséért. (A Szerk.)

Dr. Sonnevend Imréné dr. Lackovits Emőke néprajzkutató, nyugalmazott főmuzeológus a Borsod megyei Domaházán született. Győrben, a Kazinczy Ferenc Gimnáziumban érettségizett, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem szerzett történelem szakos középiskolai tanári és etnográfus oklevelet. Pályáját a soproni Liszt Ferenc Múzeumban kezdte, 1973-tól azonban a veszprémi Bakonyi Múzeumban (ma eredeti nevén ismét Laczkó Dezső Múzeum) dolgozott különböző beosztásokban. A néprajzi osztály vezetője, helyettes megyei múzeumi igazgató, majd főmuzeológus lett, főtanácsosi címet kapott. Ma is Veszprémben él és dolgozik.

A magyar néprajz sokáig annyira erősen kötődött az őstörténeti érdeklődéshez, hogy az eltűnt pogány magyar mitológiát keresve, elhanyagolta a tételes vallások kutatását. Nem sokkal a diktatúra kezdete előtt élénkült meg iránta a figyelem, de éppen ezért az 1980-as évekig esély sem volt a kibontakozásra. Ma már elmondható, hogy az

utóbbi negyedszázadban a magyar néprajztudomány egyik legeredményesebben művelt területe lett a vallási néprajz. Ebben a folyamatban van kimagasló érdeme Lackovits Emőkének. Akkor váltta az ügyet, amikor még aligha járt érte hivatalos elismerés. 1985-ben akkor rendezett népi szakrális emlékekből, majd 1986-ban egyházi liturgikus tárgyakból kiállítást, amikor a hasonló események még igen ritkák. 1990. decemberében került sor Sepsiszentgyörgyön, az általa kezdeményezett „Népi vallásosság a Kárpát-medencében” nevet viselő, azóta sikeresen folytatódó konferenciasorozat első alkalmára. Ezt az egy évvel

korábban még elképzelhetetlen rendezvény elsősorban azért jöhetett létre, mert Lackovits Emőke jóval 1990 előtt a tilalmakat és nehézségeket legyűrve tartotta a személyes és szakmai kapcsolatot az erdélyi kollégákkal. Lackovits Emőke ötletekben és kezdeményezésekben gazdag egyéniség, jó szervező. Három önálló könyvéből a bakonyi és Balatoni-felvidéki egyházi esztendő szokásait tárgyalót, tizenöt általa szerkesztett kötetből legalább négyet kell a sorban említenünk. Mintegy 250 publikációja kb. egyötödének részben vagy egészben témája a református vallási néprajz. Legnagyobb csoportot az úrvacsorázásról és a kereszteleőről szóló írásai, továbbá a liturgiával kapcsolatos tárgyakat, kiváltképp az úrasztali terítőket és a templomok belső terét bemutató dolgozatok képezik. A reformátusság áll Lackovits Emőke figyelmében középpontjában, de számos publikációja tanúsítja más vallások iránti és felekezeti érdeklődését.

Lackovits Emőke a magyar, különösen a protestáns vallási néprajzi kutatásban vállalt úttörő szerepéért, szervező és kutató munkájáért méltán kapja meg a Károli Gáspár-díjat.

Kálvin Kutatóintézet a Pápai Teológián

Az Egyházkerületi Közgyűlés határozata alapján, több éves előkészítő munka után a 2009 október 14–15-én megtartott teológiai konferencia alkalmával történt meg a Pápai Református Teológiai Akadémia Kálvin Kutatóintézetének ünnepélyes megnyitása. A bibliai tanszékeken évek óta működött-működik a „Simeon” Kutatóintézet. A rendszeres teológiai és az egyháztörténeti tanszékek együttműködésével került megszervezésre – Kálvin János születésének 500 éves évfordulóján – a Kutatóintézet.

Az egyetemek, főiskolák alapvető feladatai közé tartozik az oktatómunka végzése mellett a tudományos kutatások szervezése és végzése is. A munka részben a teológus hallgatók tudományos felkészülését segíti. A későbbiek során részt kaphat a lelkes- és presbiter-továbbképzés feladataiban. Reménység szerint bekapcsolódik majd a nemzetközi Kálvin-kutatás rendszerébe is.

Október 14-én dr. Vladár Gábor rektor megnyitóját követően Dr. Dienes Dénes professzor (Sárospatak) *Kálvin és Szervét* címen tartott sok új szempontot felvető, nagyszerű értékelést nyújtó előadást. Dr. Horváth Erzsébet professzorasszony (Budapest) *Egység-törekvések Kálvinnál* címen a genfi reformátor ritkán idézett gondolatait idézte meg. Dr. Karasszon István (Budapest) Kálvin és a zsolttárok kapcsolatairól szólt szakavatottan. Dr. Literáty Zoltán (Budapest) Kálvin retorikusságáról beszélt – mind elméleti, mind gyakorlati példákat felvonultatva. Dr. Peres Imre (Debrecen) *Kálvin eszkatológiájának aspektusai* címen ugyancsak ritkán érintett területre kalauzolta hallgatóit. A napot Magyar Balázs (Debrecen, doktorandusz) „Kálvin nyomában” járó vetített képes előadása zárta.

Október 15-én Steinbach József püspök igetanulmánya nyitotta a második nap programját. Dr. Vladár Gábor rektor köszöntőjét követően Köntös László egyházkerületi főjegyző, a Tudományos Gyűjtemények igazgatója átadott az intézet céljaira a Nagykönyvtár duplumaiból egy értékes sorozatot. Dr. Dienes Dénes professzor a jubileumi év tiszteletére a Pápai Református Gyűjtemények új kiadványát mutatta be: *A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai I. (1526–1760)*, majd Mucsi Zsófia a Kálvin Kiadó Kálvin Jánoshoz kapcsolódó kiadványaira hívta fel a hallgatóság figyelmét.

Ünnepélyes pillanatok következtek: az egyházkerület püspöke átvágta az intézmény ajtajára kifeszített nemzetiszínű szalagot. A konferencia résztvevői rövid tájékoztatást kaptak a kutatóintézet kialakulásáról, jelen helyzetéről és a jövő terveiről.

A szünetet követően Dr. Kovács Zoltán országgyűlési képviselő, Pápa város polgármestere köszöntőjében örömet fejezte ki afelől, hogy Pápa városa újabb intézménnyel gazdagodott.

Dr. Nagy Lajos professzor (Komárom) a 450 éve megalapított Genfi Akadémiáról emlékezett meg. Végül Dr. Békési Sándor dékán (Budapest) bemutatta az általa szerkesztett emlékkötetet (*Pius efficit ardor*), külön kiemelve belőle Kálvin egyetlen ismert verse alapján a megfogalmazható poetikus tapasztalatot.

A teológus ifjúság teljes létszámmal vett részt a konferencián. A dunántúli esperesi kar, a lelkipásztorok jelentős része és az érdeklődő pápai gyülekezeti tagok lélekben és ismeretekben gazdagodva távoztak – a nagyszerű kezdetet követő jó folytatás reményében.

Tudósítónktól

HORVÁTH
ERZSÉBET
KÖNYV-
TÁR
2009

2009. október 29-én tartotta a Pápai Református Teológiai Akadémia belső megemlékezését Kálvin születésének az ötszázadik évfordulója alkalmával. Az Akadémia oktatói – a belső meghirdetés szerint – szakterületüknek megfelelően Kálvin életének és tanításának egy-egy mozzanatát vizsgálva, egyben saját református önazonosságukról is számot adtak.

Dr. KOCSEV MIKLÓS Kálvinról mint lelkigondozóról szólt. Dr. SZABÓ ISTVÁN „Mi az élet? Kálvin teológiai antropológiája” címen tartotta meg az előadását. Dr. MÁRKUS MIHÁLY Kálvinnak a sákramentumokról szóló tanítását elemezte – párhuzamba állítva az Institutióban megfogalmazott hittani tételeket a Genfi Egyház Rendtartásában megfogalmazott gyakorlati utasításokkal.

Dr. HANULA GERGELY új oldalról közelítette meg az egyház tanítójának életművét. A tanítói munkásságból a példakövetés kérdését emelte ki és mutatta be, a reformátor példaképválasztását elemezve „Kálvin mint Aranyszájú Szent János tanítványa” című előadásában.

Dr. VLADÁR GÁBOR rektor Kálvin exegetikai munkásságát méltatta és elhelyezte azt az életmű egészében.

HAMAR ZOLTÁN „Calvin Iudaizans” címmel egy Kálvin halála után felvetett vád tarthatatlanságát mutatta ki. Dr. ZALATNAY ISTVÁN „Isten tisztelésének kálvini alapelvei, és mai istentiszteleti gyakorlatunk” címmel az istentiszteleti életünk elerőtlenedéséről szólt. ÓDOR BALÁZS „Istenismeret és emberség” címmel a két fogalom szoros összetartozását elemezte. JUHÁSZ RÉKA – az Akadémia ebben az évben diplomázott hallgatója – Kálvin levelei tükrében mutatta be.

Az együttléttel kiemelkedő pontja volt Dr. SÉLLYEI GÁBOR aján-dékának átadása-átvétele. Az ajándékozó Sellyei István gályarab-püspök leszármazottja. A zürichi Városi Könyvtár (Stadtbibliothek) őrzi Konrad Meyer von Zürich festő Sellyei Istvánt megörökítő festményét. A kép 1677-ben készült, amikor a nápolyi gályákról megszabadult prédikátorokat Zürich városa fogadta, és hazatérésükhöz támogatást nyújtott.

A diákság teljes létszámban hallgatta az előadásokat. Tartalmas, építő és eszméltető napot töltöttünk együtt a jövő horizontján...

Tudósítónktól

Lelkészszentelő közgyűlés és istentisztelet Kaposvárott

Október 10-én Kaposvárott lelkészszentelő istentisztelet keretében kértük Isten áldását három dunántúli lelkipásztor-testvérünk életére és szolgálatára. Az ünnepi istentiszteleten *Steinbach József* a Róm. 1,14–15 alapján hirdette Isten igéjét, kiemelve, hogy a lelkesi szolgálatot az elhívásból fakadó szenvedéllyel kell végezni, hogy senkinek se maradjunk adósai az evangélium hirdetésében. Az igehirdetést követően *Farkas Balázs*, *Hegyi Gizella Katalin* és *Móser-Murai Márta* felszentelendő lelkipásztorok tettek fogadalmat, majd egyházmegyéik esperesei kézrátétellel kérték rájuk Isten áldását.

Szalagavató a Pápai Református Gimnáziumban

A Mezőföldi Egyházmegye

Ebben az új rovatunkban a Dunántúli Református Egyházkerület egy-egy egyházmegyéje mutatkozik be alfabetikus sorrendben. (A Szerk.)

„Ragaszkodjatok szívből az Úrhoz, egyedül neki szolgáljatok, akkor majd megment benneteket a filiszteusok kezéből.” 1Sám. 7,3/b.

Egyházmegyénk a Dunántúli Egyházkerület területileg legkisebb egyházmegyéje, de csak területileg. Hiszen a népszámlálási adatok szerint közel harmincegyezer református él a harminchárom anyaegyházközség területén, és ennek több mint felét név szerint ismerjük is gyülekezeteinkben. Tudom, hogy lehetne több is, és mindent meg is tesznek a lelkipásztorok, gondnokok, presbíterek és gyülekezeti tagok, hogy még több református testvérünket köszönthes-sük a név szerint ismertek között.

A harminchárom anyaegyházközségben negyven prédikáló állomás működik, ahol rendszeresen megszólal az Isten Igéje, és reménységem hogy az Úr nem enged semmit sem ezekből a földre hullani. (1Sám.3,19) Huszonkilenc lelkipásztor végzi szolgálatát, vasárnapról vasárnapra a szószékeken, mellette ellátták a hitoktatást, a látogatást, és szervezik gyülekezeteik, valamint az egyházmegye életét. A kihívások nagyok, akár a legnagyobb, székesfehérvári, akár a legkisebb, mohai gyülekezetet tekintjük. Mindenhol meg kell küzdeni, és meg kell harcolni azért, hogy az Isten Igéje az embereknek legalább a füléig eljusson. S a lelkipásztor egyedül kevés ehhez a harchoz. Nagy szükség van a segítőkre, gondolkodók itt a gyülekezeti eljárásokra, a tisztség nélküli segítőkre, az imádkozó kis közösségekre. Mindannyiunk közös hite, imádsága és munkája szükséges ahhoz, hogy előrébb jussunk azon az úton, melyen Jézus Krisztus jár előttünk.

Egyházmegyénkben, a kilencvenes években két gyülekezet presbitériuma mert nagyot álmodni és alapfokú oktatási intézményeket hoztak létre: Enyingen a Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, valamint Székesfehérváron az Olajfa óvodát és szintén egy Általános Iskolát. Istenünk kegyelméből ezek az intézmények a nehéz gazdasági környezet és az egyre csökkenő normatív támogatások ellenére is tartják magukat, sőt lehetőségeik szerint fejlesztik az intézményeket.

Az egyházmegyében három gyülekezet tart fenn és működtet konferenciák lebonyolítására is alkalmas vendégházat: Mórón nagyon jó kihasználtsággal működik a Szolgáló Szeretet Háza, Polgárdiban a Ketskeméti Zsigmond Gyülekezeti Ház, valamint Isztiméren a református templom telkén került kialakításra egy főleg fiatalokat befogadó konferencia telep.

Ahhoz sajnos nincs elég terjedelem, hogy az összes egyházközséget bemutat-hassam. Egyházmegyénk Móról Sáregre-sig nyúlik, a Móri-árok, valamint a Sárvíz-Malom csatorna és a Sió csatorna által körülölelt területen. A harminchárom egyházközségben harmincnégy templom van melyek közül számos műemlék védettségű, de a helyi védelem mindegyik templomra kiterjed. A legidősebb templomunk Sárszentmihályon található Árpád kori, a XII-XIII sz.-ból. Ebben a templomban látható egy paraszt-barokk stílusban festett karzat 1743-ból. A legfiatalabb templomunk Székesfehérváron, a Budai úton épült 1993-2002 között.

2000-ben P. Tóth István esperes elődöm örömmel számolt be arról, hogy a „34 templomunk közül 33 felújításra került” (Dunántúli Református Templomai 1 rész. A Mezőföldi egyházmegye). Sajnos az épületek állandó figyelmet követelnek. Egy kedves gondnok testvéremtől hallottam a következő gondolatot: „Őseinknek akkora hitük volt, hogy e hatalmas templomokat fel tudták építeni, nekünk a felújításuk, karbantartásuk is gondot okoz.” Az egyre fogyó ősi nagy gyülekezeteknek, melyeket még néhány éve is erősnek gondoltunk, bizony az épületek mellett a lelkipásztori állások fenntartása is minden napos fejtörést okoz. Vannak, akik a társulás állapotába menekültek, vannak akik még megpróbálják tartani magukat. Azonban egyre gyakrabban találkozunk azzal a szemlélettel, hogy az emberek jobban ragaszkodnak ahhoz, amit a televízióban, az interneten a szemükkel látnak, vagy a rádiókban a fülükkel hallanak, mint hitvalló eleik Istenéhez. Pedig rá kell döbbsenten őket, hogy nincs másban a reménység forrása, mint aki kész volt önmagát adni.

Egyházmegyénkben több konferencia is jó hatékonysággal kerül lebonyolításra. Minden esztendőben szervezünk alkalmat

a hölgyek, asszonyok részére (női konferencia), a presbíter képzés is néhány gyülekezet összefogásában jól működik. Egyre nagyobb érdeklődés mellett kerülnek megrendezésre a hittanversenyeink, egy-egy alkalomra száznál is több fiatal érkezik. Ezeket mindig váltott helyszínen tartjuk. Sáregresre már több esztendeje (lassan hagyománnyá válik) hívják az egyházmegye ifjúságát. Az idei évben indult, és a fiatalok között nagy sikert mutat a havonkénti tea és kávéház. Nem mehetünk el szó nélkül a tavaszi hittanos foci vándorkupa mellett, amit több korosztályban fiú és lány csapatoknak hirdetünk meg, és a szépszámmú nevezések miatt azon gondolkodunk, hogy több fordulóra kell szerveznünk. Nagy örömet jelentett számomra a Tavaszai Ébredési Missziói Alkalmak megszervezése a Csőzsi és Soponyai gyülekezetekben, melyről az előző számban részletesen is olvashattak. Számos gyülekezet szervez még hitméllyítő alkalmakat neves előadók meghívásával, melyekre a környező gyülekezetek híveit is hívogatják.

Az egyházmegye területén Nádasdladányban található a Vakmisszió irodája, valamint Székesfehérváron működik a Református Iszákosmentő Misszió és a Magyar Kékkereszt Egyesület közös csoportja.

Oly gyakran tapasztalhatjuk meg Urunk megmentő kegyelmét. Mégis oly sokszor vesszük azt természetesnek, fel sem fogva annak értékét. Most újra egy olyan időszak köszöntött ránk, amikor lehetőség van, hiszen egyre több az elkeseredett és kiszolgáltatott helyzetbe került ember, család. Szolgáljunk hát hűséggel, kitartással és Istenbe vetett bizalommal, hogy e szolgálat nyomán minél több élet tapasztalhassa meg az Ő megmentő kegyelmét.

Még sok minden ide kíváncsozna, de a keretek kötnek és lesz még alkalom szólni azokról, amik e bemutatkozásból kimaradtak.

Áldott karácsonyt és kegyelemben gazdag új esztendőt kívánok minden kedves olvasónak és szeretetteinek.

Imre Bálint
esperes

Utcanév-avatás, szoborleleplezés a Református Napok záró rendezvényén

A református napok záróeseménye kiemelkedő pillanatának számított, hogy Székesfehérvárott a Széchenyi utca – Esze Tamás köz – Prohászka Ottokár utca által határolt területet hivatalosan is Kálvin térré avatták. Az egyházközség gyülekezeti központjának falán leplezték le Kálvin Jánost ábrázoló, Matyi József szobrászművész által készített domborművet. Az eseményen megjelent dr. Huszár Pál, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnöke, valamint Fejér megye és Székesfehérvár város önkormányzatának előljárói is.

A nagy számban megjelent ünneplők előtt Pétervári Imre Főgondnok arról szólt, hogy eddig a városban sem Lutherről sem Kálvinról nem neveztek el még közterületet. Mindenek előtt hálaadás az Úr Istennek jár, majd köszönetét fejezte ki a városi önkormányzat kulturális bizottságának, hogy szavazataikkal ügyüket segítették. – Olyan szellemi értéket örököltünk Kálvintól, amelyet a múltó idő sem képes elhalványítani. Nagysága, kitartása, tudása a középkori egyházi és társadalmi viszonyokat oly mértékben képes volt megváltoztatni, hogy napjainkban is hatása alatt élhetünk – fogalmazott Warvasovszky Tihamér polgármester. Hozzátette: a kálvinizmus a kollégium alapítás, az iskolarendszer, az új írásbeliség, és a magyar nyelvű Biblia megalkotásával nemzetmegtartó erővé vált hazánkban. Az elmúlt években láthatóvá vált, milyen lelkesedéssel tett meg mindent az egyházközség azért, hogy óvodát és iskolát működtethessen, mert tudja, mennyire fontos a hitében megerősített fiatalokat nevelni a városnak, a nemzetnek. Brájer Éva, a kulturális bizottság elnöke köszöntőjében azt fogalmazta meg, külön öröm, hogy olyan tér elnevezéshez járulhattak hozzá, amely szellemiségében erős, törekvéseiben pedig következetes gyülekezet életének a szimbóluma.

Huszár Pál arra emlékeztetett, Kálvin valóban elmarasztalna sokakat az emlékmű avatása miatt, de magyarázataként elmondhatják, „nem neki, hanem nekünk magyar reformátusoknak van rá szükségünk”. – Különös okunk van, hogy emlékez-

zünk egy olyan emberre, akit Isten talentumok sokaságával ajándékozott meg. Olyan korban érte el a magyarságot a reformáció, amikor a nemzetet mély válság pusztította, s a török veszedelem karnyújtásnyira hozta egy nemzethalál reális lehetőségét. Ekkor hangzott fel a Szentírásból magyarul Ézsaiás próféta csodálatos üzenete: „Ne félj, mert megváltottalak, a neveden szólítottalak, enyém vagy!” S abban az időben épült ki az a protestáns, református iskola hálózat amelynek segítségével nemzetünk megmaradhatott magyarnak – hangsúlyozta a világi elnök, hozzátéve, a dombormű emlékeztessen Kálvin Jánosra, és a benne megtestesült isteni kegyelemre.

A szoborleleplezést követően áldáskívánások hangzottak el, majd egyházközségünk énekkara és az Olajfa Református Óvoda gyermekei szolgáltak énekkel, végezetül a Himnusz hangjai csendültek fel. (Felhívjuk Tisztelt Olvasóink figyelmét, hogy a református napok rendezvényeiről készített videofelvételek megtekinthetők honlapunkon: <http://www.albaref.hu/videok>)

Szűcs Gábor

Házi bibliaóra Sáregresen

A nyár elején egyik kedves gyülekezeti tagunkkal csak ketten voltunk a bibliaórán és arról beszélgettünk, hogy mit lehetne tenni azért, hogy többen legyünk egy-egy ilyen alkalommal. Már korábban is kipróbáltuk gyülekezetünkben a házi bibliaórát alkalmasszerűen, ahol szép számmal vettünk részt. Mikor 2005-ben idekerültünk és meglátogattam a presbitereket, már akkor hallottam egy beszámolót arról, milyen pozitív élményként maradt meg az a gyermekkori emlék, amikor évtizedekkel korábban látogatába

érkezett a lelkipásztor. A presbiter, aki ezt elmondta, még a kis széken ült és úgy hallgatta a beszélgetést, de még most is nagyon jól emlékezett rá. Ezen a bibliaórán arra jutottunk, hogy megpróbálunk ősztől kéthetente házi bibliaórát tartani. Így minden héten lesz bibliaóra, de az egyik héten családnál, a másik héten

pedig a gyülekezetben. Most örömmel számolunk be arról, hogy ez működik! Isten kegyelméből még a gyülekezeti bibliaórákon is többen vagyunk azóta. A házi bibliaórákra pedig még többen jönnek, mert ilyenkor a házigazda örömmel hívogatja a szomszédokat, ismerősöket, nemcsak a gyülekezeti tagokat, hanem más felekezetűeket is. Örömmel tapasztaljuk, hogy ezeken a házi bibliaórákon olyanok is részt vesznek, akik a gyülekezeti alkalmakon nem, vagy csak ritkán. Itt családiasabb a légkör, szoktunk kicsit beszélgetni, többet énekelni és együtt imádkozni. Áldott legyen az Úr, Aki munkálkodik közöttünk és bennünk az Ő Szentlelke által!

Polgár Tibor lelkipásztor

Lelkészbeiktatás Polgárdiban

2009. szeptember 13-án iktatták be a Polgárdi és Fülei Református Egyházközségek új lelkipásztorát, *Dr. Kovács Zsuzsannát*. Polgárdiban 40 évvel ezelőtt volt utoljára lelkészbeiktatás.

Az istentiszteleten közel 600 fő volt jelen, amely a 90. zsoltár éneklésével kezdődött. Ezután *Steinbach József* a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke hirdette Istenünk Igéjét az ünneplő gyülekezetnek. Imre Bálint, a Mezőföldi Református Egyházmegye esperese iktatta be tisztebe a lelkipásztort, aki ebben a gyülekezetben nevelkedett, az elmúlt években is szolgált beosztott lelkészként. Az egyházközségek pecsétjeinek és kulcsainak átadása után a lelkipásztor testvérek mondtak áldást és elénekelték közösen a 134. zsoltár 3. versét. A lelkipásztor igehirdetése a II. Tim 3,10–14. verseire épült, melynek középpontjában a hűség állt. A felvidéki *Lux Aeterna* kamara-kórus énekszóban tett bizonyosságot.

Az istentisztelet nyilvános presbiteri gyűléssel folytatódott. Ekkor hangzottak el a köszöntések, melyeknek sorát *Péntek László* nyugalmazott esperes – lelkipásztor nyitotta meg. A Mezőföldi Egyházmegye lelkészeinek nevében *Iván Géza*, enyingi lelkipásztor, a teológiai évfolyamtársak közül *Bereczky Őrs*, a jogásztársak nevében pedig *Dr. Szabó*

Márta köszöntette a frissen beiktatott szolgátársat. A gyülekezet kántora orgonajátékkal és énekével kért áldást a lelkipásztor szolgálatára. A hitoktatásban résztvevő gyermekek nevében *Molnár Hajnalka* köszöntötte verssel és virággal a tiszteletest. Az ifjúsági csoport énekével csalt örömet és mosolyt a gyülekezet arcára. Polgárdi Város polgármestere, *Borbély István*, azt kérte a lelkipásztortól, hogy azt az evangéliumi

tisztaságot, amelyet eddig is képviselt a lelkipásztor, továbbra is mutassa fel a városban és ezzel a lelkiülettel segítse a rászorultakat. *Barta Tibor* plébános az ökumené szellemében szólt a gyülekezetnek. A Fülei Református Egyházközség nevében *Csörgő István* presbiter és özv. *Rostási Zoltánné* gondnok, a Polgárdi Református Egyházközség nevében *Olé Tamás* gondnok köszöntötték a fiatal lelkipásztornőt. Végezetül a lelkipásztor megköszönte a köszöntéseket és virággal köszöntötte szüleit.

Jónás Ferenc kántor (Polgárdi)

Szeptember 20-án Sáregresen a református templomban került sor ökumenikus istentisztelet keretében egy új lélekharang megáldására. Érdekes, hogy ezt a szép ajándékot az egész falu kapta az adományozó családtól, tehát mindkét felekezet használhatja majd a temetőben. (Így került pótlásra a sáregresi temetőből korábban eltűnt

Harangszentelés, emléktábla-avatás Sáregresen

kis harang.) Az istentiszteleten a sáregresi énekhar szolgálatát Isten Igéjét Imre Bálint esperes és Kótai Róbert főhadnagy, katolikus tábori lelkipásztor testvérünk hirdette. Majd a harang megáldását Kállos Péter cecei plébános és a Mezőföldi Református Egyházmegye esperese végezte.

Ezután következett a meglepetés, ami a meghívón még nem szerepelt. Csók István: *Őcsényi keresztelő* című képének a másolata került átadásra. A művész *Úrvacsora* című képének másola-

ta már eddig is megtekinthető volt, de mostantól a faluban született festő mindkét szép egyházi témát ábrázoló alkotása látható az egresi templomban. Ezt a képet *Mocsár Eleonóra* polgármester asszony adta át. Így, ha ezentúl ezekre a gyönyörű képekre tekintünk, mindkét sákramentumunk: az úrvacsora és a keresztség is megélevenedhet előttünk.

Végül a Kálvin János emléktábla avatására került sor, hiszen a genfi reformátor, akinek tiszteletére egykor azt a teret is elnevezték, ahol az egresi templom áll, éppen 500 esztendeje, 1509-ben született. Itt *Nemes Gyula* egyházmegyei lelkési főjegyző olvasott fel a Szentírásból, a táblát pedig *Kovács János* egyházmegyei főgondnok leplezte le.

Polgár Tibor lelkipásztor (Sáregres)

Kékkeresztesek látogatása Csőszön

Évtizedek óta rendszeresen működik a Református Iszák-
kosmentő Misszió (RIM) és a Magyar Kékkereszt Egyesület (MKKE) székesfehérvári csoportja. A helyi kisközösség azokat hívogatja, akik vagy még nem, vagy már szabadultak az alkohol fogva tartásából. Kezdetben csupán az alkohol problémákkal küszködők jártak ebbe a kiscsoportba, de az évek múltával már más szenvedélyektől szenvedőkkel is találkozhattunk alkalmainkon. Mivel hat és fél éven át vezettem a hétfő esti rendszeres alkalmakat és hét közben pedig lelkigondoztam a rászorulókat és családtagjait, nehéz volt lezárni életemnek ezt a szakaszát, még akkor is, ha tudtam, hogy utódom Péntek László ny. espe-

res lesz. Annál nagyobb öröm volt elfogadni a megkeresést, miszerint a Kékkeresztesek ősszel bennünket, csőszieket meg akarnak látogatni. Október 10-ére tűzték ki a kirándulás időpontját.

Már korán reggel a csősz és a soponyai gyülekezeti tagok, mint szorgos méhek népesítették be a parókia udvarát, hála a segítségnyújtásuknak, mire a vendégek megérkeztek. Az ebéd már az üstben rotyogott, az asztalok meg voltak terítve, a templom ki volt takarítva. Az eső egy kicsit megijesztett minket, de a mi Urunk kegyelméből még a sötét felhők is eltűntek felőlünk.

A délelőtti folyamán a lelki alkalmakat a templomban, ill. a gyülekezeti teremben tar-

tottuk. A közös éneklés után az aznapi ószövetségi ige (2Móz 19.) köré épült a napi gondolat: Isten nem engedte be a népet az ígért földjére, hanem vándoroltak a pusztában. Isten Mózesen, a szolgáján keresztül üzen:

1. visszatekintés a múltba,
2. a jelen ajándéka,
3. felkészülés a jövőre.

Igen komoly aktualitása lehet a mi életünkben is az Isten ígéjének. Az áhítatot csoportos beszélgetés követte, ahol már három kisebb körben beszélgettünk egyéni örömeinkről, gondjainkról és megtapasztalásainkról e hármas aspektusból. Éppen ezeknek a beszélgetéseknek köszönhetően kezdték el egymást jobban megismerni a különböző közösségek tagjai, hiszen egész különböző településekről érkezők voltak közöttünk

(Mórtól Abáig Székesfehérváron át különböző falvakból és városokból). Délután már a faluban, a halas tónál tett kiránduláson, a lovas túrán, vagy éppen a kötetlen beszélgetéseken volt a fő hangsúly. Nagy öröm volt látni, hogy az eddig egymás számára ismeretlenek mennyire megtalálják egymással a közös témát és hangot, bár lehet, hogy először találkoztak, és nem mindenki tartozott ugyanabba a korosztályba, mégis együtt lehattunk egy akaratall egész nap. Újra megtanultam a nap végére teljes szívemből többekkel együtt kimondani, hiszen ez volt a legnagyobb tanulsága ennek a napnak:

„Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, és hozzám való kegyelme nem lett hiába való” (1Kor 15:10)

Vass Edit Szeréna lelkipásztor
(Csősz-Soponya)

Mire jó a gyülekezeti diakónia Sárkeresztesen?

Rengeteg ünnepélyre és közösségi alkalomra hívnak minket, már áttekinteni is nehéz a sokféle lehetőséget. Mégis a legtöbb helyen üresen marad a résztvevők szíve, lelke, még ha érdekes volt, vagy rendkívül szórakoztató volt is a rendezvény. Ebben a helyzetben mindannyian azzal a kérdéssel küzdünk, hogy az egy-

házi rendezvényeink egyedi társadalmi hasznát, funkcióját ne csak közöljük, hanem be is töltsük! Hétköznapi, adventben, vagy a nagy ünnepeink alkalmával egyaránt. Mert Jézus világos küldetést adott számunkra (pl. Mt 28, 19-20), aminek pótolhatatlan társadalmi, egyházi funkciója, haszna van. A sok rendez-

vény és választási lehetőség között is Krisztus ígéje által adott küldetés a mi feladatunk (nem a hívek szórakoztatása a mi feladatunk, küldetésünk). A közösségi alkalmaink hasznát, a lelki élet fellendülését nem tudja más megadni, csak Jézus Krisztus. Ő biztosan meg is adja, csak tudjuk elfogadni azt. Ebből a hívek „profitálhatnak” is, mert Krisztustól sok mindent kaphatnak. A Heidelbergi Kátén is többször kérdezi, mi a hasznunk a Krisztusban való hitben (28, 36, 43, 45, stb.)? Új szívet, új lelket, új erőt, új reményt, új életet, új közösséget, spirituális és közösségi megerősítést nyerhetnek azok, akik Krisztus közösségébe becsatlakoznak.

Kicsoda az, aki a teljes embert építi, erősíti, gyógyítja a mai rendezvény-özönben? Egyedül Jézus. Azért tartozik karácsony is a „menő” ünnepeink közé, mert akkor is a teljes ember részesül Krisztus jövetelének áldásaiban.

Hirdessük hát az evangéliumot a teljes embernek, nemcsak a léleknek! Ez a mi küldetésünk, de ez a küldetése a diakóniai szolgálatnak is, ezért rendezzük a diakóniai rendezvényeket. Az ilyen rendezvényeken nincs szeretetvendégség, sem diakónia igehirdetés nélkül. De nincs igehirdetés a szociális és a lelki élet felől való gondoskodás nélkül sem. Így a ruha gyűjtés, az ápolási eszközök kiosztása, az igeszolgálat és a szeretetvendégség legalább 68 embert mozgatott meg. Áldott legyen a Jézus neve, amely „hozzánk közel jött híven”. Hálát és dicsőséget adunk ezért Neki. Így is megteremhetjük a hálaadás gyümölcseit, mert a példázat szerint Jézus Krisztus nemcsak a fügefán keresi a gyümölcsöt (Lk 13, 5-13). Keresi a gazda a gyümölcsöket, aki számon kéri a tulajdonát, nemcsak a fügeérés idején (Mk 11, 13).

Jakab Sándor lelkipásztor
(Sárkeresztes-Moha)

Keresztyén Teaház Csákberényben

Ha szeptember 25. (péntek) délután, akkor irány Csákberény. Sokan így voltunk ezzel, hiszen tudtuk: itt lesz a következő keresztyén teaház. A megérkezők kis frissítővel csillapíthatták szomjúságukat, amikor pedig mindenki összegyűlt a közelebbi és távolabbi gyülekezetekből, ki-ki helyet keresett magának a

templompadokban. A közös program itt énekléssel vette kezdetét, majd a csákberényi lelkipásztor tanulságos áhítatát hallgathattuk meg. Szó volt ebben a mai teljesítményorientált világról, mely azt sugallja, hogy ki kell hozni magunkból a 100%-ot. A kérdés csupán az, képesek vagyunk-e erre, ezt várja-e tőlünk Isten? A válasz pedig az, hogy Ő tudja mennyit várhat tőlünk, ha a magunk részét hozzáadjuk, akkor áldásával kiegészíti azt. Ezzel kapcsolatban egy történetet is megosztottak velünk, amely a „Vörös üveggolyók” címet viselte. Az est további részének a gyülekezeti ház adott otthont, ahol az érdeklődők néptáncbemutatót láthattak, a táncos lábúak pedig utána maguk is kipróbálhatták a lépéseket, majd közösségi játékok következtek. Az udvaron pedig tábortűz mellett folyt a beszélgetés, itt régi és új barátokkal is találkozhattunk. Összegezve egy tartalmas estén vehettünk részt, köszönjük a csákberényieknek, hogy otthont adtak ennek a programnak kis falujukban. Reméljük, a következő alkalom is hasonló jó hangulatban telik majd! Találkozunk Kálozon!

Vaizer Viktória
(Csősi gyülekezet, ifjúsági munkatárs)

Hollandiában jártunk

Látogatásunk előtörténete egészen visszanyúlik az elmúlt év őszéig, amikor a hollandiai Rhenen város gyülekezetéről először hallottunk, elkezdődött a levelezés. Március elején gyülekezeteinket a fiatalok között szolgálatot végző munkatársak látogatták meg, és a jól sikerült hétvége után most mi viszonztuk a látogatást. A célunk mindkét oldalon az volt, hogy egy jól működő holland-magyar kapcsolatot alakítsunk ki. Ami a nagy élmény volt számunkra, sem a kezdeményezés, sem pedig a látogatás ötlete nem tőlünk jött. Kapni szerettünk volna, de csakhamar világos lett, hogy képesek vagyunk adni is.

Október 23-án korán reggel nagy várakozással tekintettünk előre a hétvégének. Sejtettük, különös és meghatározó alkalom lesz ez. Gazdag program várt bennünket. Kirándultunk, várossal, templommal, gyülekezeti étellel ismerkedtünk. Rácsodálkozhattunk Isten gazdagságára, mennyiféle módon van jelen, érzékelhető népe számára.

Megismerni egy teljesen más kultúrát, más kegyességet, ez volt előttünk az Isten

által kitárt ajtó. Hamar kiderült számunkra, nem mások a lehetőségek Hollandiában sem, és egyáltalán nem kisebb nehézségekkel néznek szembe. Náluk nem volt kommunizmus, de erősen érezte roncsló hatását a szekularizmus, és nem kis erővel pusztít ma is a posztmodern kor minden emberi közösség vitorláját megtépázó hurrikánja. Tudatosan felismertük, harcolnunk kell. Közös, kinek-kinek a maga helyén, ahová az Isten állította. Eldöntöttük, az első baráti látogatásokat követniük kell a különböző gyülekezeti csoportok meghívásának. A következő lépésként elő kell készítenünk az ifjak és a fiatal családok meghívását, hogy a nyáron együtt Magyarországon szervezhessünk táborokat, együtt keressük Isten akaratát egyéni és közösségi életünkre nézve.

Rövid volt a hétvége, de annál gazdagabb. Elindultunk tapasztalatokat gyűjteni és tőlünk kértek segítséget. Kérjük az Isten bölcs vezetését kapcsolatunk további alakulásában.

Vass Edit Szeréna lelkipásztor
(Csősz-Soponya)

Csomasz Tóth Kálmán zenei napok Sárkeresztesen

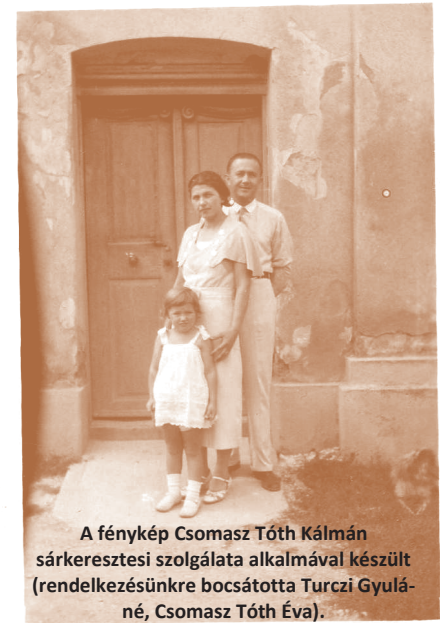
Hogyan is határoztuk el, hogy októberben zenei napokat szervezzünk Sárkeresztesen? Sárkeresztes egyik sajátossága abban ismerhető fel, hogy örömmel ápolja Csomasz Tóth Kálmán értékes hagyatékát és emlékét. Ezért előkerestük a régi jegyzőkönyveket és fényképeket, amelyek az ő szolgálati idejéről szólnak. Ihlető hatása lehet annak, amiről a jegyzőkönyvben olvastunk.

Érdekességnél jelentősebb az, ami az 1935. március 23-án írt sárkeresztesi Presbiteri Jegyzőkönyvekben olvasható. [A Sárkeresztesi Református Egyház vegyes anyakönyve, III. Kötet, Jegyzőkönyvek 1897–1956 között.] Ez a jegyzőkönyv arról ad hírt, hogy Csomasz Tóth Kálmán lelkipásztor idejében Sárkeresztesen 1934 decemberében és 1935 márciusában „műkedvelői előadások” voltak. [Sajnos nem sokat árul el a jegyzőkönyv, hogy az előadások hogyan folytak le és miből álltak.]

A „műkedvelői előadások” bevétele a gazdasági válság idejében nem is amolyan kis „perselypénz” lehetett, ha a Presbitérium az 1935/3-as határozatában elrendelte, hogy abból a második kántortanítói lakás előtti verandát felépítsék. Később még lépcsőre is telt a „műkedvelő alapból”. A további jegyzőkönyvek ugyanilyen közvetetten adnak hírt Csomasz Tóth Kálmán sárkeresztesi munkásságáról. 1936-ban Tóth Kálmán lelkipásztor bejelenti, hogy levelet kapott

„vitéz Sík István uradalmi főintéző úrtól”, amely szerint az uradalom a templomnak, ill. az egyházközségnek a „belmissziói munkák idejére” 200 watt mennyiségű áramot díjtalanul engedélyez. Tehát a sárkeresztesi templomban nemcsak vasárnap délelőtti összejövetelek voltak, hanem esténként, hétköznap is „belmissziói összejövetelek” voltak, amelyen az égőknek égniük kellett, hogy a hívek lássák egymást és énekelhessenek az énekeskönyvből! Ez annyira fontos lett Sárkeresztes számára, hogy a római katolikus vallású „uradalom” is adakozott erre a célra.

Amikor ezeket a kutatási eredményeket elmondtam gyülekezetünk Presbitériumának és néhány gyülekezeti tagunknak, nyomban fellelkessedtek és biztattak, hogy mi is szervezkedjünk és hívjunk meg énekkarokat Sárkeresztesre. Felbuzdulva láttunk neki a szervezési feladatoknak. Imre Bálint esperes úr is örömmel támogatta az egyházmegyei énekkartalálkozó ötletét, így hát mi is lelkesebben elevenítettük fel az egykori belmissziói hagyományokat. Október 18-tól kezdve hála az Úrnak, összesen 5 énekkar lépett fel Sárkeresztesen (2 fellépett Mohán is). Elragadó volt hallani nemcsak a klasszikus veretű, de a fiatalosabb hangzású, lelki életet tápláló harmóniákat is, amelyeknek hallatán szavakba nem foglalható öröm töltötte el szívünket. Legelőbb a Dégi Református Egyházközség

A fénykép Csomasz Tóth Kálmán sárkeresztesi szolgálata alkalmával készült (rendelkezésünkre bocsátotta Turczi Gyuláné, Csomasz Tóth Éva).

„Szivárvány” énekkara lépett fel, Panyi Anett egyházenész vezetésével. Demény István testvérünk elhozta Enyingről a Tinódi Lantos Sebestyén általános iskola rézfúvós zenekarát. Mindkét zenekar nagyon megörvendezettett. Fellépésük klasszikus értékeket képviselt és egyben kimagasló volt. Vasárnap délután fellépett a Református Templomban a Székesfehérvári „Primavera” énekkar, amely a telt házban a klasszikusokból, zsolnárok-ból, általában egyházenéből is fergeteges sikert aratott. Köszönettel tartozunk a Sárkeresztesért Egyesületnek a támogatásért és az alkalom szervezéséért.

A reformációi evangélizációs hét alkalmával nagyon megörvendezettett minket a kálózi ének- és zenekar, amikor Nemes Gyula főjegyző és csapata Mohán is szolgált. A mezőszilasi énekkar lelkesedése, tehetsége és szorgalma is remek előadást eredményezett. Köszönet Nagy Judit mezőszilasi lelkipásztornőnek, aki szolgálatával meggazdagította a mohai és a sárkeresztesi református gyülekezeteiket, akárcsak mindazok, akik igével és a szeretetvendégségek során, az énekkartalálkozó ideje alatt és a reformációi evangélizációs héten szolgáltak. Érezhetjük Isten áldását és gonviselő szeretetét. Isten áldja azokat, akik szolgálatukkal hozzájárultak a megálmodott rendezvény megvalósulásáért.

Jakab Sándor lelkipásztor
(Sárkeresztes-Moha)

A Dégi Szivárvány Kamarakórus

Kálvin-ünnepség Szentgotthárdon

November 8-án a vasárnapi istentisztelet keretében tartott ünnepségen emlékezett a szentgotthárdi gyülekezet Kálvin Jánosra. Júliusban Kálvin születésének 500. évfordulóján a reformátor egyik prédikációjával emlékeztünk rá és adtunk érte hálát, most pedig az ifjak szolgálata nagy reformátorunk életéből elevenített fel epizódokat, felidézve az adott kor hangulatát, jellemzőit, vallási helyzetét, a genfi hétköznapokat. Az ünnepséget a gyülekezet éneke illetve Juhász Sándorné szólója színesítette, majd a közösség gondnoka, dr. Juhász Sándor szavalta el Bódás János *Kálvin* c. versét. Áldott legyen az ÚR, hogy Kálvin olyan eszköz volt az Ő kezében, aki által megújította egyházát. Legyen ezért egyedül Istené a dicsőség, Soli Deo Gloria.

Sisakné Páll Klára lelkipásztor

Egy lelkipásztori szolgálat margójára...

Nagytiszteletű Lelkipásztor Úr! Kedves Tiszteletes Asszony! Ahogy az ige is mondja, mindennek rendelt ideje van. Sajnálattal vettük a hírt, hogy a Gondviselő önöket hat és fél esztendőre rendelte hozzánk Bajánsenyére, ide az Őrségbe, ahol példás gyorsasággal beilleszkedtek a gyülekezet és a falu közösségébe. Idejövetelük után néhány hónappal Hella Ferenc tiszteletes úr vezetésével méltóképpen ünnepelhettük meg az egyházközség elindulásának 200 éves évfordulóját. Az ezt követő esztendők is folyamatos munkával, tenni akarással, gyarapodással, építkezéssel teltek el.

A tiszteletes úrnak mindig volt gondja arra, hogy abban a bizonyos tűzhelyben a tűz ne aludjon ki, mindig legyen benne parázs. Ennek a tenni akarásnak tudható be, hogy az elmúlt években megújult templomunk belül és kívül, ahol nagyon szép utcafronti kerítést építettünk. A kerkáskápolnai imaház teljesen új arculatot kapott. Most, amikor pásztor nélkül marad a nyáj, és eljött a búcsúzás szomorú pillanata, a gyülekezetünk és a presbitérium nevében köszönöm meg nagytiszteletű úrnak az áldozatkész, példás szolgálatát, amit a gyülekezetért tett, a tartalmas presbiteri, nőszövetségi és egyéb egyházi alkalmakat, az emlékezetes ki-

rándulásokat, az ifjúság nevelését és a faluközösségért végzett áldozatos munkáját.

Külön köszönjük, hogy a lelkeszlakás ajtaja mindig mindenki számára nyitva volt. Az ide érkezőket mindig készségesen, szeretettel fogadták.

Hálával tartozunk nagytiszteletű asszonynak a szép orgonajátékáért, amelyvel hétről hétre istentiszteleteinket gaz-

dagította és még bensőségebbé tette. Kérjük, hogy itt született gyermekeiket, mint eddig, a továbbiakban is példamutató gondossággal neveljék.

Végezetül azt kívánom önöknek, hogy új szolgálati helyükön minél hamarabb találják meg otthonukat, és Isten áldását kérem további életükre, szolgálatukra.

Zsoldos Bálint
presbíter

Gyülekezeteink életéből: ŐRSÉGI EGYHÁZMEGYE

Reformáció: örökség és feladat

Az Őrségi Református Egyházmegye reformációi ünnepe Kustánszegen

„Idáig lopódzott, itt talált lakozásra napnyugati Kálvin tilalmas tanítása;”

Egyházmegyénk lelkipásztorai kezdeményezésére 2009. október 31-én a történelmi múltú göcseji faluban: Kustánszegen, a valahai „artikuláris helyen” hálaadó istentiszteletet tartottunk. Jelenné lett a múlt! Az egyházmegye legtávolabbi pontjáról is sokan jöttek, hogy őseink példáját követve együtt legyünk Isten színe előtt. Közösén adtunk hálát Isten megtartó kegyelméért és a bennünket is megújító reformációért.

Ünnepségünket a kustánszegi kultúrházban kezdtük, ahol Tóth Győző, az egyházközség lelkipásztora köszöntötte az egybegyűlteket. Ott hangzott el Millisits Máté művészettörténész, új- és legújabb kori történeti muzeológus előadása: "Kálvin hatása a magyar protestantizmusra" címmel. Előadását történelmi dokumentumok vetítésével gazdagította. A Zalaegerszegi Egyházközség Énekara zsoltárfeldolgozásokat adott elő.

A kultúrháztól hitvalló őseinkre emlékezve lelki zárándoklással indulunk. Lelkipásztorok vezetésével zsoltárokat énekelve vonultunk a temp-

lomhoz. Az indulás perceiben megszólaltak a kustánszegi és vele együtt az egyházmegye templomainak a hangjai.

Az istentiszteleten az Ige üzenete a Máté 16:13-20 alapján hangzott. Horváth Gyula színész Csanádi Imre: Egy hajdani templomra és Áprily János Kálvin, 1535 című verseket mondta el. A zalaegerszegi énekkar Clarke: „Jertek, áldjuk Istent” című adta elő.

Az igehirdetés után az egyházmegye esperesének, Szakál Péternek előadása hangzott el "Az árvaság kora az Őrségi Református Egyházmegyében" címmel. Az esperes bemutatta azt az időszakot (1681-1781 között), amikor Zala megyében csak egyetlen településen lehetett református istentisztelet tartani: Kustánszegen!

Az ünnepi alkalmon legfőképpen genfi zsoltárokat énekeltünk. Lélekemelő volt azonban, amikor a gyülekezet több szolamban énekelte a Kálvin János jelmondatát megszólaltató kánont: a „Soli Deo Gloria”-t

Valóban és igazán egyedül Istent illeti a Glória a reformációért: az örök, így a mai reformációért is!

Egyedül Istent illeti a Glória, hogy összegyűjtött bennünket arra a helyre, ahol őseink üldöztetések ellenére gyakran annyian összesereglettek, hogy nem fértek be a templomba. Jó volt a közös gyökérről táplálkozni! Jó volt egymással a közösséget gyakorolni. Hálára indító volt a kustánszegiek kedves vendégszeretétét meg tapasztalni.

A reformáció áldás és feladat. Kérjük Istent, hogy ezzel az áldással és ezzel a feladattal legyünk jelen saját világunkban! Becsüljük és éljük örökségünket!

„Mégis megtartódat benne becsüld, magyarság, ország lappangott itt, mikor nem vala ország:

ő árváit Isten vezérelvén hitben, lett Bástyá és Bátorság.”

(Csanádi Imre:
Egy hajdani templomra)

Török Zoltán lelkipásztor
(Zalaegerszeg)

Kálvin János Szombathelyen

Fél évezredet jártunk be lélekben az idei reformációi ünnepeken. Többes számot írok, mert októberből négy napot a nagy reformátor emlékének szántunk a szombathelyi gyülekezetben, amely részben kapcsolódott az országos Kálvin-évhez, ugyanakkor sokszínűségében igyekezett felvillantani nemcsak a nagy reformátor személyét, hanem hatását is mindenekelőtt a magyar reformátusság életében.

Jó nyitánynak bizonyult az október 25. istentiszteletet követő kiállítás, amely *Láng-Miticzky Katalin* művésznő munkáiból nyílt a templom alagsori nagytermében (bővebben ld. külön cikket), aki hitét gyakorló reformátusként vallott képeivel életérzéseiről, Istenhez és örökségéhez való viszonyáról.

Október 29–31. között az evangélikusokkal közösen ünnepelt a református gyülekezet, ahogy ez évek óta hagyomány. Az első napi ünnepi istentiszteletet követően az evangélikus gyülekezeti teremben megjelent Kálvin János: *Dr. Vladár Gábor* előadásában és *Dr. Huszár Pál* főgondnok úr frissen megjelent Kálvin könyvében. Ez utóbbit, az ünnepségsorozatot szervező, szombathelyi református lelkész ismertette, utalva arra, hogy a legnagyobb tisztelgés a nagy reformátor előtt az, ha újra felfedezzük, olvassuk és értelmezzük. *Dr. Vladár Gábor* kevésbé az életrajzi adatokra, mint inkább Kálvin életét meghatározó élményekre helyezte a hangsúlyt: a Biblia ismerete és tisztelete, menekült léte egy életen át, életben maradása miközben szembe-sül az otthon maradt hittestvéreinek mártíromságával. Tanításának két sarkalatos pontját emelte ki: az egyházfegyelmet és a predestinációt. Sok más mellett két kiemelkedően fontos örökségünk: a kimondott evangéliumi igazság életre váltása, és a feltétel nélküli bizalom Istenben. 30-án a Berzsényi Dániel Megyei Könyvtárban *Dr. Fabinyi Tibor* (ld. a képen) egyetemi tanár, hermeneutikus Luther és Kálvin írásmagyarázatát hasonlította össze. A helyszín az egyház falai közüli kimozdulást jelképezte.

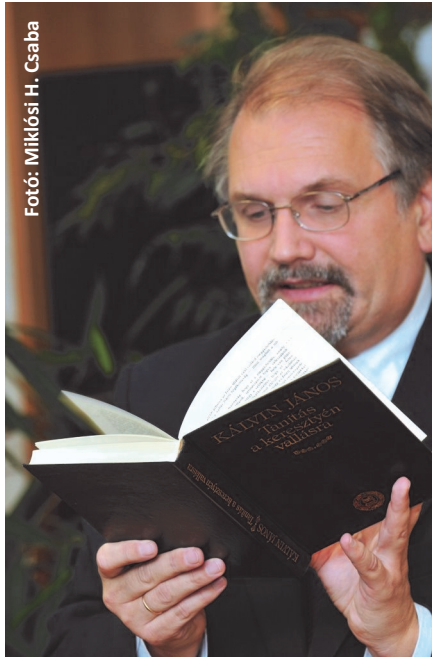

Foto: Miklósi H. Csaba

Az előadásból szépen bomlott ki a két reformátor közötti azonosság, ami mindennek-előtt a Szentírás tiszteletében mutatkozott meg. A különbség is hangsúlyt kapott: a lutheri kegyelemtan egyoldalú túlhangsúlyozásával szemben Kálvin a teljes Szentírásra tekintett, ugyanakkor Luther vulkanikus erejével és darabosságával szemben Kálvin rendszerben gondolkozott, nyelvileg disztíngvált és humanista jártassága révén nem zárkózott el annak eszméitől sem. Október 31-én este pedig *Jakab Bálint* református lelkész szolgálatával került sor a záró alkalomra a református templomban. Az alkalom nemcsak „zárás” volt, hanem egy negyedik éve kezdődött hagyományt is tovább vitt, nevezetesen egy jótékonyági koncert formájában megjelenő segítségi akciót. Az idei évben egy tizennégy évesen, a tavaly balesetet szenvedett gyerek gyógykezelését támogatta a „bevétel”, akit édesanyja egye-

dül nevel. Megható része volt a „koncertnek”, amikor az a család lépett zenei produkciójával a közönség elé, akik a tavalyi támogatást kapták. A fiú, aki tizenöt évesen lábát veszítette el egy vétlen balesetben –barátjával álltak a járdán, amikor beléjük rohant egy autó, ami a betonfalhoz szorítva szétroncsolta lábait –, nos ez a fiú énekelt, az édesanyja és édesapja pedig a Szentírásból olvasott betéteket a zenéhez. A levegő akkor fagyott meg, mikor az édesapa a Miatyánk ama kéréséhez ért: „bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”.

A zárás anélkül, hogy bárki szervezte volna, üzenetével visszakanyarodott a kezdő előadáshoz: Kálvin igyekezete arra irányult, hogy a keresztyénség ne csak kimondott igazság, hanem Istennek engedelmes élet legyen. Az ünnepséget szeretetvendégség zárta, amelynek fénypontja egy Kálvin arcképével díszített torta volt. Így a haspártiak is kaptak Kálvinból egy szeletnyi ízelítőt. – Kálvin János, köszönjük örökségedet!

Jakab Bálint

Építő közösség

A Szentgyörgyvölgyi Református Nőszövetség közösségi tér kialakításába kezdett a szentgyörgyvölgyi parókia udvarán. Egy 5x6 m-es faház terveivel a kezükben elindultak, hogy az építkezéshez szükséges anyagot beszerezzék. Az épületfát a Szentgyörgyvölgyi Erdőbirtokosságtól ingyen kapták, a többi építőanyagot is a környékbeli vállalkozók felajánlásaiból gyűjtötték össze. Az egyéb kiadásokat a gyülekezeti tagok adományai fedezték. A filagória még nem készült el teljesen, de reménység szerint következő év tavaszára már készen várja a műemlék-templomot látogató vendégeket és a szentgyörgyvölgyieket egyaránt. Jó reménységgel vagyunk afelől, hogy az építő közösség munkája közösségépítő is lesz mind a falu, mind pedig a gyülekezet életében.

Hodánics Péter Csaba lelkipásztor
(Szentgyörgyvölgy)

Kiállítás Szombathelyen

Ritkán képes az iparművészet művészi élményt nyújtani olyan technikával, amely első-sorban használati tárgyak készítésére szolgál. *Láng-Miticzky Katalin* textilművész kiállításán a nézők abban az élményben részesültek, hogy a textil, valamint különleges eljárásokkal készült domborképek a klasszikus festmények erejével hatottak.

Szombathelyen a Reformáció Hete nyitányaként került sor október 25-én, az istentiszteletet követően a kiállítás megnyitására a református templom nagytermében. Szombathely a Képtár révén a magyar kortárs textilművészet egyik legfontosabb bemutatóhelye, ezért *Dr. Zsámbéky Mónikának*, a Képtár igazgató-helyettesének

megnyitó beszéde az egyszerű méltatáson kívül egyfajta bevezetésnek is számított e kevésbé ismert művészeti ág műfajába.

Láng-Miticzky Katalin képei virtuóz technikai tudást

árulnak el, miközben komoly tartalmi igénnyel lépnek fel. Témáiban a református, és keresztyén szellemiség örökségének megelevenítése mellett elsősorban azok a természeti erők lépnek fel, amelyek mind emberi érzések allegóriáinak is tekinthetők. A *Tremtés* című sorozat vad indulataira, a harmóniára törekvő, és egyesülő színek szimbolikájára éppúgy igaz ez, mint az omlás tragikumot érzékeltető változataira, vagy a ködös, elmosódott tájak emberi lelkeket visszatükröző pillanataira.

A hívő református művésznő ars poeticája megmutatja azt az indítást, amely által ezek a képek megszülethettek: „Hiszem, hogy képes-

ségem Isten ajándéka, nem az én érdemem. Annyival gazdálkodom, amennyit kaptam. De felelősen kell gazdálkodnom vele. Vallom, hogy nincs semleges művészet, minden ábrázolás mögött világnézet vagy hit rejtőzik, mely befolyásolja szemléletünket. Megszólít és válaszra vár. A néző feladata, hogy összegezze és befejezze a művet. Hiszem, hogy elhívásomat nem sikerre, hanem szolgálatra kaptam, szeretném munkáimmal Isten keze nyomát láttatni.” Láng-Miticzky Katalin nagysikerű kiállítását a szombathelyi református templomban november 8-ig láthatták az érdeklődők.

Tudósítónktól

Szentgotthárdiak kirándulása

Az elmúlt évben a Biblia-év alkalmából utaztunk Vizsolyba, Gönc és Sárospatak megtekintésére. Megsodáltuk az első magyar nyelvű bibliát, elgyönyörködtünk Lórántffy Zsuzsanna és a Rákócziak várában létrehozott kiállításban. Ezen felbuzdulva elhatároztuk, hogy az idén elutazunk Debrecenbe, a „kálvinista Rómába”, a napba öltözött városba, ahol idén rendezték meg 40. alkalommal a virágkarnevált. Az alábbiakban egy 18 éves diáklány úti beszámolóját olvashatjuk. (Juhász Sándorné, Szentgotthárd)

Azt mondják, minden csoda három napig tart. Hát, ami velünk történt augusztus 19-20-21-én, sokáig velünk marad az emlékeinkben, a szívünkben és persze a fényképeken.

Kirándulni indultunk Juhász Sándorné, Borika néni szervezésében egy kis országjárásra. A

végcél a Debreceni Virágkarnevál volt. Tapasztaltuk, hogy nagyon messze van a híres Debrecen. Közben megálltunk Várpalatánál, Gödöllőn. Keserű Magdi néni elmesélte nekünk Gödöllő múltját, a kastély történetét, méltatta a mesterek hozzáértését. Délután már Hortobágy felé vitt bennünket a busz. Megszámoltam, tényleg kilenclukú az a híd!

Mellette pedig a régi felszereléseket bemutató múzeum visszaröppentett a múlt századi csikós, gulyás világba. Megkóstoltuk a borjúpaprikást nokedlivel – fenséges volt. Aztán úgy gondoltam, ha már Hortobágyon vagyok, eszem hortobágyi palacsintát. Nem volt rossz, de a mamiét meg sem közelítette.

A már kivilágított Debrecenbe érkezünk, elfoglaltuk a szállásunk. Zenét hallva máris a Nagytemplom előtt álltunk és táncra állt a lábunk, tapsra a

kezünk. 10 órakor kezdődött a koncert. Senki nem hangoskodott a korai befejezés miatt, ezen meg is lepödtünk.

Másnap a tribünön ülve annyi szépet láttunk, hogy azt elmondani sem lehet, azt látni kell! Az esti előadás rövidebb volt, de a csillogó ruhák, a kivilágított kocsik kápráztattak el bennünket.

És a tűzijáték! A sok-sok színes forma a hozzáillő zenével méltó befejezése volt a napnak.

A Nagytemplom mögött, a Debreceni Református Kollégiumban laktunk. A régi szárny emeletén iskolamúzeum van. Azokon a lépcsőkön sétáltunk fel, azokban a tantermekben nézegettük a régi iskolai felszereléseket, ahol valamikor Csokonai, Petőfi, Arany, Ady lépkedett, ácsorgott az ablak előtt, izgult felelés alatt. Megható volt. Debreceni vendéglátónk, egyben idegenvezetőnk bemutatta a város nevezetes épületeit, intézményeit, múzeumait. Nagy hatást gyakorolt ránk a három Munkácsy képet együtt látni.

A visszaúton megálltunk

Kenderesen. A mamám (a tanítványai Éva nének hívják) történelem szakos révén folytatta a várpalotai Trianon Múzeumban elmondottakat. Beszélt Vitéz Nagybányai Horthy Miklós fiatal koráról, katonáskodásáról, kormányzóságáról és a család életéről az emigrációban. Megnéztük a Horthy család mauzóleumát, majd a kúriát.

A három nap alatt kb. 1200 km-t tettünk meg, mégsem unatkoztunk. Beszélgettünk, az idősebbek énekeltek, Borika néni pedig bölcs tanulságokkal végződő meséket olvasott fel nekünk.

Útitársaim háromszor – négyszer idősebbek voltak nálam, különböztek egymástól is korban, vallásban, világnézetben. Egy dologban megegyeztek: emberek voltak, jó emberek. Jó volt velük eltölteni azt a három csodálatos napot.

Elmúlt a nyár, kezdődik az iskola. Viszlát Debrecen! Viszlát útitársak! Viszontlátásra Borika néni!

**Kovács Martina
3. o. gimnazista**

„Műveld és őrizd!” Presbiteri konferencia az Őrségben

Presbiteri konferenciát tartottak az Őrség határon inneni és túli református gyülekezetei szeptember 19-én a szlovéniai Szentlászlón (Szécsiszentlászló). A határ menti együttműködést magától értetődőnek tartó közösségek a Szülőföld Alap támogatásával megvalósult rendezvényen Kálvin Jánosról és teológiájáról, valamint a térség múltjáról és jövőjéről gondolkodtak együtt ezen a napon.

Az alkalmat áhítattal nyitották meg, amiben Bódis Tamás helybéli lelkipásztor az 1Móz 2,15 alapján elmondta: erre a konferenciára azért is jöttek el annak résztvevői, hogy őrizzék azokat az értékeket, amiket Isten rájuk bízott. Majd a köszöntéseket fogadhatták az egybegyűltek. Először Kocán Géza világi elnöknek, majd Nagy Dániel lelkipásztornak - aki 15 évig szolgált a szlovén református gyülekezetekben - és Bogdán Olga alelnöknek a kedves szavait hallgathatták meg a vendégek. Ezek után mindenki számára egyértelműen kiderült, nincsenek magukra hagyva a gyülekezeteink, hiszen a köszöntések sorát dr. Göncz László nemzetiségi országgyűlési képviselő, Franc Režonja a muraszombati püspök helynöke és Szkalics Gusztáv nyugalmazott evangélikus lelkipásztor folytatta.

A nap folyamán 4 előadást hallgathattak meg a résztvevők. Először dr. Márkus Mihály nyugalmazott dunántúli püspök Kálvin életéről és az európai gondolkodásra gyakorolt hatásáról beszélt előadásában.

Steinbach József dunántúli püspök Kálvin teológiájának legfontosabb kérdéseit

ismertette előadásában.

A két előadást csoportbeszélgetéssel zárták, amely csoportokat a négy előadó vezette. Majd a közös ebéd után dr. Papp Vilmos lelkipásztor és Szakál Péter, az Őrségi Egyházmegye esperese a Muravidék második világháború utáni, illetve a rendszer-változás utáni lelkigondozásáról beszélt.

A konferenciának több célja is volt. Egyrészt nagyon fontos, hogy helyreálljon a gyülekezetek közötti történelmi kapcsolat. A jelenlegi szlovén falvakban az 1919 előtti időkben a szentgyörgyvölgyi, a kercaszomori és az őriszentpéteri lelkészek szolgáltak. Most újra van lehetőség találkozni és a hit dolgairól beszélni. A konferencia a kapcsolati kört természetesen a kor jellegéhez igazította és egyfajta kistérségként a bajánsenyei, a kercaszomori, a kerkafalvi, az őriszentpéteri, a szalafői, a szentgotthárdi és szentgyörgyvölgyi gyülekezetek presbitereit hívta. Fontos az is, hogy a presbiterek

minél több alkalommal találkozassanak a egyházunk vezetőivel. A konferencia egyik legfontosabb célja természetesen az volt, hogy ezekkel az előadásokkal a presbitereinket képezzük, fejlesszük, hiszen gyülekezeteinkben ők a vezetők és ez a komoly felelősség, ami tudományt is igényel.

A résztvevők szerint a konferencia jól sikerült és nagyon örültek a meghívásnak. A Szlovén Református Egyháznak nem ez volt az első sikeres pályázata. Korábban már kapott támogatást irodaiszközök vásárlására és tavasszal egy szentlászlói találkozó megszervezésére is. Mindezeket a lehetőségeket a Szülőföld Alap anyaországi szervezet biztosította számukra, ezért bizakodóak, hogy a jövőben is lehetőségük nyílik majd az anyaországgal tovább is ápolni a kapcsolatot és sikerül a határ mentén együtt élők kapcsolatát erősíteni.

Bódis Tamás lelkipásztor

Az árvaság kora az Őrségi Egyházmegyében

Részlet Szakál Péter esperes előadásából, amely Kustánszegen hangzott el. Az előadás teljes szövege honlapunkon olvasható).

Egyházmegyénknak egy olyan településére gyülekeztünk össze, ahová őseink évtizedeken keresztül jártak istentiszteletre, úrvacsoravételre. Itt kereszteltették meg gyermekeiket és itt áldatták meg házasságukat. Ez volt az az időszak, amit az egyháztörténelem az árvaság korának nevez. De miért éppen ide jártak őseink?

Nos ennek is megvan a magyarázata. A magyarázat pedig az 1681 – es soproni országgyűlés XXVI. törvénycikke. Ez a törvénycikk úgy rendelkezett, hogy azok a templomok, amelyek katolikus szertartás által nincsenek még felszentelve, visszaadassanak! A katolikus egyház által felszentelt, s így azok birtokában maradt templomok helyett, pedig a királyi Magyarország 11 nyugati és északnyugati vármegyében 2 – 2 kije-

lőtt (articularis) helyen építhettek templomot a reformátusok és az evangélikusok. Vas megye benne volt a 11 vármegye között és csak egy kijelölt helyet kapott a ma Ausztriához tartozó Felsőőr. Evangélikus testvéreinknek két helyet jelöltek ki, a Kőszeg melletti Nemescsót és a Kemenesaljai Nemesdömölköt. (ma Celldömölk). A Rábától északra lévő egyházközségek, így Hollós, Körmend, Polány, Rádóc és Sze-csőd reformátusai ettől kezdve Felsőőrbe jártak el istentiszteletekre. Ez esetenként 50 – 60 km- oda és ugyanennyi visszautat jelentett. Útvonalukat az egyházasrádóci egyházközségi levéltár protokollumában ismerhetjük meg részletesebben. A mai Szentpéterfa magasságában keltek át a Pinkán és Monyorókeréknél tértek észak nyugati irányba Felsőőr felé. Ám a Rábán innen eső Vasi és Zalai egyházközségek számára a Felsőőrbe való eljutás szinte lehetetlen vállalkozás volt a nagy távolság miatt. Alsóőrség és Felsőőrség között a távolság közel 100 km, Göcsejtől ez a távolság, több mint 130 km. Időközben az őseink kezén lévő templomaink elvételét hol csendben, hol véres erőszakkal, de megkezdték. Zala vármegyében

„Emberé a munka, Istené az áldás”

Ősz a betakarítás, a szüret ideje. Látva munkánk eredményét hálásan gondolunk arra, hogy nem fáradtunk hiába: a föld megadta termését. Ilyentájt gyakran idézzük a Szentírás bölcs útmutatását: Emberé a munka, Istené az áldás: „Zarándokének. Salamoné. Ha az ÚR nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az ÚR nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrk” Ennek fényében gondoljuk végig az elmúlt fél év eseményeit és tekintünk előre a 2009. év következő hónapjaira!

Hálásan emlékezünk vissza arra, hogy a Biblia évéhez kapcsolódóan a bibliaórákon könyvről-könyvre közösen olvastuk a Bibliát. A Biblia közös tanulmányozása gazdagította ismeretünket, erősítette hitünket. Múlt év áprilisától vasárnapról vasárnapra istentiszteleteinken szintén sorra vettük a teljes Szentírást. A Kálvin évhez kapcsolódóan sorra vesszük a zoltárokat és a dicsé-

reketek. Ha Isten engedi, szeretnénk énekeskönyvünk valamennyi énekét megismerni és alkalmainkon énekelni. A közös munka, a megszerzett ismeret és a közös élmény erősíti összetartozásunkat.

Csoportjainkkal emlékeztet kirándulásokon vettünk részt. A Dániel Támogató Szolgálattal kézimunkásaink, beteglátogatóink a Balaton szépségeivel ismerkedtek. Gyermkeinkkel a Nagykiszta melletti Ferences tanyán tartottuk a hittan táborot. Két csoporttal az Őrségbe kirándultunk. Megcsodáltuk a gyönyörű tájat, a szépséges középkori egyházi és népi építészeti értékeket és szinte megrendülten néztük az Őrség napjainkban megvalósuló csodáját: a Magyarföldön épülő ökumenikus fatemplomot.

Gyermkeink közül vannak, akik évek óta nyáron a kölkedi egyházzenei táborban vesznek részt, két fiatal család pedig a

református egyház ifjúsági találkozóján: a Csillagponton volt.

20. alkalommal többek adományából, sokak segítségével nagymennyiségű savanyúságot tettünk el. A közös munka eredménye közös öröm. Ebben az esztendőben a savanyúság jelentős részét a Schweitzer Albert Szeretetotthonba juttattuk el. Október 3-án a Magyarországi Református Egyház Szeretethíd országos akcióba kapcsolódottunk be. Takarítottuk a templom környezetét, a szomszédos Rózsák terét és a Május 1. ligetet. Egy kis csoport idősek otthonában élő testvéreinket látogatta meg. Október 4-én szintén 20. alkalommal ünnepeltük hálaadás a termésért vasárnapunkat. Jó volt látni, ahogy idősek és fiatalok, gyermekek és szüleik helyezték adományukat az úrasztalára. Az összegyűjtött adományokat Nágocsi szeretetotthonunkba juttattuk el. Ne feledkezzünk el arról sem, hogy egy testvérünk minden egyházközségünk fontos eseményeit fényképfelvételeivel megörökítette.

Hadd említsek meg egy távolabbi és egy közelebbi eseményt. Meggyőződésem szerint mindkettő közösségépítő alkalom volt. Május 22-én néhányan felkerekedtünk, hogy a „kálvinista Rómában” ott lehessünk azon az ünnepi alkalmon, melyen több ezer emberrel együtt ünnepelhettük a Magyar Református Egyház egyesülését.

Zalaegerszegen 2009. július 10-én egy egész délutánt arra szántunk, hogy születésnapján Kálvin Jánosra reformátorunkra

emlékezzünk. Az évforduló alkalmat kínált nekünk arra, hogy felidézzük tanításait, elmélyedjünk az általa hirdetett és megélt igazságban és bátorítást, ösztönzést nyerjünk Isten Igéjének jobb megismerésére és az evangélium szerinti életre.

Az ünnepi alkalmon 4 vallo-más hangzott el. A vallomások Kálvin János időszerűségét és a megszólalók személyes meggyőződését közvetítették felénk. Meghallgattuk dr. Tőkéczi László, Szakál Péter, dr. Ferenczi Csongor és Kulcsár Bálint előadását.

Az itt következő gondolataimat a könny és a mosoly hatja át. Az elmúlt években közel 40 olyan testvérünket veszítettük el, akik vasárnapról vasárnapra velünk voltak az istentiszteleteinken. Sokakat kellett elengedni, elsi-ratni. Kegyelettel emlékezzünk rájuk! A mosoly oka pedig az, hogy sok kisgyermeket keresztelhetünk. Boldogan látjuk, hogy velük és szüleikkel a „Tündérkert” benépesül. Hétről hétre találkozunk velük a megújult játszó szobában.

„Szállást keres a Szentírás” Az idén is kezünkbe vesszük az úrasztalán fekvő Bibliát. Ádvent felé közeledve elindulunk, hogy templomi, gyülekezeti alkalmaink mellett házi istentiszteleteken találkozzunk testvéreinkkel. Többen jelezték, hogy örömmel befogadják a környezetükben élőket és egy napig őrzik majd a következő családnak továbbadják közös kincsüket: a Szentírást. „Emberé a munka, Istené az áldás”.

**Török Zoltán lelkipásztor
(Zalaegerszeg)**

azonban volt két hely, ahol is a katolikus egyház által fel nem szentelt két templom a reformátusok használatban volt! Becsvölgye és Kustánszeg. A templomaiktól megfosztott Őrségiek és Göcsejiek ezért hát inkább ide jártak istentiszteletekre. Ekkorra már oly nagy veszteség érte az egyházmegyét, hogy 1709-ben az Őrségi Egyházmegye megszűnt és a megmaradt két egyháza, a Felsőőri és a Becsvölgye – Kustánszegi, a Pápai Egyházmegye fennhatósága alá került.

(...)

ÖRÖKSÉG ÉS FELADAT!

Íme hallhattuk, hogy az egykori árvaegyházak megmaradtak, anyaegyházakká lettek. Később ezekből az anyaegyházakból leányegyházak születtek meg: Celldömölk, Sárvár, Kőszeg,

Szombathely, Szentgotthárd és Zalaegerszeg. A leányegyházak jelenkorunkban már anyaegyházközségek, méghozzá fiatal, életerős anyagyülekezetek. A valamikori árvaegyházakból szerveződött anyagyülekezetek, pedig megöregedtek. Olyanok már mint a megöregedett édesanyák. Ezért nagyon szép, hogy az egykori leányaik a jelenkorban gondozzák, segítik, támogatják a megöregedett elgyengült lelki édesanyjukat. Legyen hát áldott az Isten, hogy megtartotta őket és drága örökségük nap nap után arra indítson bennünket kései utódokat, hogy megfeleljünk az Ige igazságának:

„Ör helyemre állok, megállok a bástyán és vigyázok.”
(Habakuk könyve: 2:1)

Megemlékezés a kitelepítettekről Ispánkon

Ispánk az Őrség tizennyolc faluja közül talán a legkisebb, de a legfestőibb település. Az egykor csaknem szín-református falu lakossága mára erősen megfogyatkozott, az itt élő reformátusok száma 57 lélek, a lakók száma 110. (1930-ban 241-en lakták, ebből 230 volt református!) Temploma nincs, egykor volt református iskolája, szórványként mindig Nagyrákoshoz tartozott. A fogyatkozás döntő oka az Őrségi kitelepítésekre vezethető vissza, mikor 1950 és 1953 között a vidék tehetősebb, „megbízhatatlannak” vagy kuláknak ítélt családjaikat – a csecsemőtől az aggastyánig – a hortobágyi zárt kényszermunkatáborokba hurcolták, mintegy félezer embert. Ez volt a magyar Gulág. Így történt Ispánkon is, ahonnan a 249 lakosból 26 személyt – gyermeket, férfit és asszonyt – vittek el hajnalban a hortobágyi Kónya tanyára. A deportálásból csak 1953-ban szabadulhattak, de a legtöbben nem is jöhettek vissza a falujukba, mert nem volt hova, hisz házukat már lakta valaki. Így más településeken rokonoknál kellett meghúzniuk magukat. Volt aki pl. Zalában, valahol egy préházban próbálta újrakezdeni az életét.

Erről a szomorú történetről emlékeztek meg 2009. június 20-án az „Őrségi Kitelepítéseket Kutató Egyesület” szervezésében. A helyi Művelődési Házban találkoztak az egykori túlélők, leszármazottaik és más érdeklődők. A beszélgetések

során szívszorító emlékek elevenedtek meg, embertelen sorsok tárultak fel, s bizony némelyeknél a könnyek is megereedtek. Mindezt hűen illusztrálta és igazolta az az alkalmi kiállítás, amit *Benczik Gyula* levéltáros mutatott be korabeli dokumentumokból, iratokból, újságcik-

kekből, valamint a visszaemlékezésekből. A közös ebéd után emlékmű avatására került sor a Művelődési Ház mellett. A „*Kitépték őket közülünk*” feliratú fa emlékoszlopot *iff. Palatkás József* fafaragóművész készítette, amelyen ötletesen

egy kis fülkét képezett ki, ennek ajtaján belülről egy réztáblán az elhurcoltak nevei olvashatók. Az emlékművet megálmodta *Kollerné Loós Zsuzsanna* evangélikus, *Perjésiné Máté Róza* református lelkész, valamint *Varga Ottó* katolikus esperes. A kiállításon beszédet mondott *Tamaskó Gábor Tamás* polgármester és *V. Németh Zsolt* országgyűlési képviselő, rámutatva az akkori rendszer kegyetlenségére, hamisságára és az emlékezés kötelességére. Az emlékoszlophoz sokan hoztak virágot, koszorút, meghajolva az ártatlan áldozatok emléke előtt. *Róka Zsuzsa* az Egyesület elnöke, a kutatások és megemlékezések szervezője és mozgatója azt tervezi, hogy 2010-ben a szomorú események 60. évfordulóján állandó kiállításon mutatják be az Őrségi és vendvidéki kitelepítések teljes történetét, ugyanis véleménye szerint „... az Őrségieknek maguknak kell összeszedniük, megtartaniuk, örökíteniük és bemutatniuk az identitásuk egyik alapját jelentő deportálások emlékeit.” – Az Őriszentpéteri, bajánsenyei és vizsáki emlékművek után most az ispánki erősíti ezt a szándékot. Mivel a meghurcoltak jelentős része református hittestvérünk volt (ez sajnos a megemlékezés során nem kapott hangsúlyt!), fontos, hogy egyházi közvéleményünk is megismerje és kellő figyelemre méltassa történelmünk eme tragikus, emberpróbáló időszakát.

Balogh Péter

Szeretethíd Szombathelyen

Szeretni jó. Nem kötelesség, hanem lehetőség. Nem keresztényi erény csupán, hanem emberi egy embertelen világban. A szeretet nem szó csupán, hanem a másik, vagy mások életében való részvétel. Ezt tapasztalhatták meg azok, akik csatlakoztak a református gyülekezet felhívásához és részt vettek egy délelőtti erejéig a szombathelyi Bogáti-kastélyban működő öregotthon életében. A férfiak és gyerekek az arborétumnak is beillő parkban takarítottak. Az asszonyok a lakókkal beszélgettek, és süteményekkel

kedveskedtek. Sorsok tárulnak fel, rég bennszakadt szavak találnak utat. Mert kivel lehetne beszélgetni egy zárt világban? A kastély magányában? Egymással, akiket kényszerből dobott egymás mellé az élet. És azokkal, akik néha betévednek „szeretni”, mint tette most a szombathelyi gyülekezet.

A park több évszázados fái hulló leveleikkel tanúskodtak az idő mulandóságáról. Kevés embernek fejen futhatott át a gondolat, de a mennyei Atya így takarít be minden lehullott életet.

Panaszáradatokban csurog az emberekből, hogy egyre kevesebb a szeretet a világban. De hát a világ olyan, mint mi vagyunk. És jó volt látni, hogy a szeretetben híd lehetett egy országos akció és egy otthon

közössége között tizenöt ember önzetlensége 2009. október 3-án. Reméljük, jövőre többen lesznek, akik megtapasztalhatják, hogy szeretni jó.

Jakab Bálint lelkipásztor
(Szombathely)

Marcal-menti Nap 2009

A Marcal-menti Nap 1995 ősze óta minden évben megrendezésre került. A Marcal Veszprém megyei oldalán fekvő öt kis település (Nagypirit, Kispirit, Csögle, Egeralja és Adorjánháza), valamint a Vas megyei oldalán található Celldömölk reformátusainak évenkénti rendszeres találkozója ez az alkalom. Az idei évben október 4-én került sor a rendezvény megvalósítására a celldömölki gyülekezet házigazdaságával.

A délelőtti istentiszteleten igehirdetéssel az egyházkerület püspöke, *Steinbach József* szolgált.

Igehirdetésében az emlékezés teológiáját hozta az ünnepi gyülekezet elé. Elmondta, hogy az emlékezés általánosan tekintve keserű, mivel a jó emlékeinkbe is vegyül egy kis rossz érzés, mivel a múltba való visszagondolás óhatatlanul is az ember elé vetíti az elmúlás érzetét. Így lesz az édes emlékezés is

fűszerezve egy kis kesernyős ízzel. A keresztyén ember emlékezése ennél viszont jóval több. A múltból nemcsak arra kell emlékezni, amit átélt, hanem emlékezetében Jézus Krisztust kell megőriznie, és állandóan megtartania. A mi emlékezésünk ezen túl ebben az esztendőben Kálvinra is irányul születésének 500. évfordulója kapcsán, valamint október 6-ra gondolva az aradi vértanúk felé is.

Az istentiszteletet a celldömölki gyülekezet kórusának szolgálata gazdagította. Repertoárjukban megtalálható volt háromszólamú zsoltárfeldolgozás, régi Halleluja-ének, gitárkísérettel előadott modern hangvétellű ének és még egy kánon is. A kórus egyik tagja Kálvinra emlékezve adta elő Szabolcska Mihály Kálvin című versét.

Az istentiszteletet egy rövid szünet követte, amikor is az egymást rég nem látott rokonok (mert bizony nemcsak az Úrban voltak testvérek sok esetben a jelenlevők, hanem vérségi kapcsolat is átszövi a gyülekezeteket) kötetlen módon köszöntötték egymás és beszélgettek a templom előtt, körül.

Mindezen idő alatt a gyermekek számára a szomszédos Evangélikus Óvodában külön tartottak foglalkozásokat, amelyben volt gyermek-istentisztelet és játékos, szórakoztató rész is.

Amikor a jelenlevők visszatértek a templom padjaiba, két

előadás következett. Mindkettő Kálvinról szólt, csak az egyik evangélikus, a másik katolikus szemmel közelítette meg a témát.

Győri Veronika beosztott lelkipásztor (Boba) beszélt először. Kedves előadásában érdekes volt figyelni, hogy protestáns testvéreink hogy látják reformátorunkat, illetve mi magunkat.

A másik előadást az alsósági r.kat. plébános-esperes tartotta volna, de betegsége kórházi ágyhoz kötötte, így nem tudott jelen lenni. Ezt ő maga is nagyon sajnálta, és előre elkészített előadását eljuttatta a helyi lelkészhez, aki így papírról olvasta fel a gondolatait. (Istenünk gyógyító erejét kívánjuk felépüléséhez!)

A társaság lelki tápláléka után a testi táplálék következett. A celldömölkiek vendéglátása biztosította az ebédet. Az éhes szájak hamar eltüntették a feltálat étkeket, a süteményes tálak és üdítők mellett pedig még hosszan beszélgettek a jelenlevők. (A gyermekcsereg egy része az ebédet követően a városi játszótérre cserkészte be és foglalta el nagy örömmel.)

Következett a délutáni program, ahova kerületünk püspöke mellé érkezett Köntös László főjegyző és Bellai Zoltán püspöki főtanácsos. Ő hármójukkal történt aztán „Az egyházat mindig reformálni kell” című fórum-beszélgetés.

Sokan voltak kíváncsiak az egyházkerület első embereinek kötetlenebb formában történő gondolat-közléseire is. Az általános kérdés („Mit jelent számukra személyesen Kálvin?”) megválaszolására (ebben a sorrendben: püspök-főjegyző-főtanácsos) után jöttek a kerületünket érintő konkrét felvetések, gondolatok. Nemcsak ők hárman szóltak, hanem a jelenlevők közül többen is kifejezték gondolataikat, kérdéseiket. A hosszúra nyúlt beszélgetés így nagy öröm volt mindenki számára.

Köszönjük Istenünknek ezt a napot és találkozást!

Találkozunk hasonló keretek között egy esztendő múlva, 2010 őszén Adorjánházán!

Füstös Gábor
lelkipásztor

Gyülekezeteink életéből: PÁPAI EGYHÁZMEGYE

Konfirmáltak találkozója Tápon

2009. október 25-én, vasárnap délután gyűltek össze hálaadó istentiszteletre és szeretetvendégségre a tápi gyülekezetben konfirmált jubilánsok. A prédikáció alapigéje a Zsidókhöz írt levél 12,1-3 versei voltak. Hálát adtunk a jubilálókkal együtt a hitvalló elődökért, akik segítsége nélkül nem lehetett volna miénk a hit drága kincse. Hálások voltunk kegyelmes Atyánknak, hogy megajándékozott minket hittel, és visszatekintve az életünk folyására elmondhattuk, hogy mindez ideig megtartott az Ő kegyelme bennünket a Benne való bizodalomban. Az igehirdetésben biztatást kaptunk az jövőnkre nézve is: úgy tarthatunk ki mindvégig és maradhatunk hűségesek konfirmációi fogadalmunkhoz, ha megfogadjuk az ige intését: „Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki az előtte levő öröm helyett a gyalázzattal nem törődve

vállalta a keresztet, és az Isten trónjának a jobbjára ült. Gondoljatok rá, aki ilyen ellene irányuló támadást szenvedett el a bűnösöktől, hogy lelketekben megfáradva el ne csüggedjete.” (Zsid 12,2–3.)

Az istentiszteleten úrvacsorai közösségben voltunk együtt, majd könyörögtünk azért, hogy konfirmációi fogadalmunk megtartásában segítsen minket továbbra is kegyelmes Istenünk.

Majd a templom előtt csoportkép is készült a résztvevőkről és átvonultunk a gyülekezeti házba. Itt imádságos szívvel emlékeztünk az annak idején konfirmáló lelkipásztor testvéreinkre és azokra a testvéreinkre, akik már nem lehettek közöttünk.

Nagy örömmel köszöntöttük körünkben Balya Lászlóné nagytiszteletű aszszonyt, Lilla nénit, aki e jeles alkalomra családjával együtt érkezett Nyíregyházá-

ról. Ő férjével együtt 35 évig szolgált hűséggel a tápi gyülekezetben.

Majd számba vettük az anyakönyv alapján a konfirmáltakat és azokat, akik megjelentek. A legidősebbekkel kezdtük és a 25 éve konfirmáltakkal végeztük a sort. Örültünk annak, hogy minden korosztály képviseltette magát. Majd kötetlenül beszélgettünk, és megtekintettük a találkozóról készült képeket.

Beszámolómat Péter 2. levele 1. részének 10-11. versével zárom: „Ezért, tehát testvéreim, igyekezzetek még jobban megerősíteni elhívásotokat és kiválasztásotokat, mert ha ezt teszitek, nem fogtok megbotlani soha. És így dicsőítségesen fogtok bemenni a mi Urunk és Üdvözítőnk, Jézus Krisztus örök országába.”

Tóth András
lelkipásztor

Varga Kálmánt, a Pápai Gyülekezet Donkanyart megjárta tiszteletbeli presbiterét 98., feleségét pedig 85. születésnapján köszöntötte a gyülekezet lelkipásztora, ifj. Márkus Mihály és főgondnoka, dr. Böröczky Zoltán. Varga Kálmán 1911. szeptember 22-én született. Isten adjon sok erőt gyülekezetünk legidősebb férfi tagjának, kedves feleségével együtt!

Gyülekezet a nagyvárosban – Képek a Győri Egyházközség életéből

A győri reformátusság, a gyülekezet arculatát meghatározza a hely, ahol él. A 130 ezres város a maga ritmusával, nyüzsgésével nem csak a gyülekezet tagjainak életét befolyásolja, de újabb és újabb feladatokat, célokat is ad a számkra. Misszió és közösségépítés együtt kell, hogy megjelenjen, minél több irányba, a lehető legtöbb korosztály felé kiépítve kapcsolódási pontokat, megtartva gyülekezetünk régóta hűséges tagjait is.

Győrben két egyházzsér próbál megfelelni a kihívásnak, két templommal: Újvárosban, a Kossuth utcában és Szabadhegyen, a József Attila utcában. Két évszak eseményeiből szeretnék felvillantani néhányat mindabból, ami a gyülekezetünkben, a gyülekezetünkkel történt az elmúlt időben.

A nyári időszak az utazásról is szól, és nincs ez másként gyülekezetünk esetében sem. Az idei nyáron is több program volt – városon kívül, messze az otthonától.

A fiatalok számára két hét is adott volt – hittanosaikkal Zselickisfaludon táboroztunk, bejárva a somogyi dombokat, lélekben pedig a bibliai hegyeket – hisz ezek adták a hét témáját. A gyülekezet ifiseivel pedig részt vettünk a Csillagponton, és vettünk ott bátorságot, igent mondvá magunkra, embertársainkra és Istenre.

De nem csak fiatalabb generációk „zarándokoltak” el messzibb vidékekre. Gyülekezetünkben már több éves hagyomány, hogy Erdélybe látogat egy nagyobb csapat, évről-évre más-más tájegységre kerül a hangsúly. Idén a Wass Alberthez köthető helyeket, emlékeket nézték meg, de Kallós Zoltán választói szórványkollégiuma is az állomások közé tartozott – a nyugat-dunántúli reformátusok így találkoztak újra az erdélyi magyar múlttal és jellel.

Az idei nyáron reménység szerint új hagyomány is elindulhatott: Mórán csatlós héten vett részt több, a gyülekeze-

tünkhöz tartozó család. Itt a szülők és gyerekek együtt hangolták össze a mindennapok feladatait a mindenkor érvényes küldetéssel, hit és családi élet összhangját keresték – erről szóltak a közös programok, áhítatok, Szarka Miklós előadása.

Az ősz már más feladatok elé állít minket. A gyülekezet ilyenkor olyan, mint egy bázis, egy megálló, hely az erőgyűjtésre, a mindennapokra való felkészülésre. Ez megjelenik az istentiszteleteken, a különböző csoportok munkájában, életében.

Érdekes feladat elé állítja a nagyváros a két egyházzsért az istentiszteleteken: nemcsak a régi gyülekezeti tagok közös ünneplésének kell megfelelő teret, lehetőséget adni, együtt, az ígére figyelve, de folyamatosan késznek kell lenni az újonnan jövő emberek fogadására. Többször jönnek be ismeretlenek, akik keresnek „valamit” és vonzó számukra a református istentisztelet rendje és ereje, ellenpont a kapaszkodók nélküli, zűrzavaros világban. Kihívás a gyülekezet számára, hogy az ilyen „betérők” itt maradjanak, legyenek részei a közösségnek, értsék meg, Ki is az, aki minket összefog és megtart.

Gyülekezetünkben mindkét egyházzsérben több csoport működik. Mindkét helyen ki kell emelni a Nőszövetség tapasztalatokkal teli, lelkiismeretes és érté-

kes munkáját. Vannak ifjúsági és családi csoportok, különböző alkalmak, programok az istentiszteleten kívüli találkozásra is. Gyülekezetünkben van egy látogató csoport is, amelyben a résztvevő gyülekezeti tagok lelkesedésén túl a nekik nyújtott képzés is hangsúlyt kap, hogy minél jobban tudják ezt a nehéz szolgáltatást végezni. Emellett a város két felekezeti idősothonában is rendszeresen tartunk istentiszteleteket.

A Kossuth utcai egyházzsér évek óta egyik helyszíne az „Öt Templom Fesztivál” rendezvénysorozatának. Idén templomunkban Szabó Sipos Barnabás olvasta fel Ravasz László egyik igehirdetését, majd két koncert következett, először Écsi Gyöngyi népdalénekes lépett fel, majd Svédországból a Kraja együttes. Szabadhegyen pedig Mátyás Lajos nyugalmazott esperes úr festményeiből volt kiállítás, majd Dr. Gyarmathy László presbiter Erdélyben készült fotóit állította ki.

Egy zajos városban próbáljuk meghallani Urunk hangját. Egy nyüzsgő városban hallatjuk a hangunkat, mi győri reformátusok. Isten kegyelméből próbálhatunk új utakat keresni, és Ő ad erőt ahhoz, hogy a meglévők is megmaradjanak.

Mindenkit szeretettel látunk templomainkban!

Bella Péter
lelkipásztor

Ifjúsági Nap Csetényben

Istennek hála még a rossz idő sem tudta elriasztani azokat a fiatalokat, akik olvasva plakátjainkat vagy hallomásból értesülve az ifjúsági napunkról úgy döntöttek, hogy eljönnek hozzánk Cseténybe. Dunántúl több pontjáról verődött össze a 80-90 főnyi fiatal, valamint az őket kísérő lelkipásztorok, ifi vezetők, gyülekezeti tagok.

A már konfirmált fiatalokat szeretnénk volna elsősorban megszólítani, s láttatni velük, hogy a konfirmációval nem lezárták életük egy szakaszát, hanem éppen elkezdték azt a részét életüknek, amelyben tudatos istenfélelemmel és istentisztelettel élhetik át Krisztus szabadítása által, hogy milyen jó dolog Istenhez tartozni, milyen jó Isten gyermekének lenni.

Vendégelőadóink voltak: Szilágyi Hajnalka lelkipásztor a Tabánya-bánhidai gyülekezetből, aki a reggeli áhítatot tartotta. Személyes biznyságtételét – figyeltem – több fiatal is tátott szájjal hallgatta. Érezni lehetett, hogy kapcsolat van biznyságtétevő és hallgató között.

Nehéz lett volna nem bekapcsolódni Márkus Dániel tatai lelkipásztor előadásába, aki az apostoli hitvallással kapcsolatban szeretett volna áldásban részesíteni minket. Azt hiszem, hogy nagyobb részt ez sikerült is neki, hiszen még ebéd közben is sokan az előadás fejtörőjével foglalkoztak. Reméljük, hogy az előadás egy darabig ott motoszkál majd még a fiatalok szívében, s kit-kit előrébb visz majd az Úr Jézus Krisztussal való személyes találkozásig.

Egy kedves pápai fiatal, Totó, megdicsért minket, hogy milyen kreatívan oldottuk meg az ebédet, így legalább le lehetett tesztelni, hogy ki milyen találékony. Elég fura pózban ettük sokan a gulyást a padok között a gyülekezeti teremben. De igazából csak az történt, hogy nem volt elég asztalunk sem székünk ahhoz, hogy megterítsünk, s mindenki kényelmesebben ebédelhessen. De emiatt senki sem maradt éhes!

Ebéd után énekeltünk még néhány ifjúsági éneket – nincs is jobb annál, amikor sokan együtt zengik Isten dicséretét. Szünetben az egyik fiatal odajött a pódiumhoz, hogy egy kicsit körülnézzen hátul, s meglátta a cd-lejátszót, amelyet még a gyülekezéskor használtunk arra, hogy megteremtsük a kellő hangulatot már az ifjúsági nap kezdetén. Csak akkor hitte el, hogy nem playback-ról ment a zene, amikor az énekeinket énekeltük, miután bekapcsoltam és elindítottam neki a benne levő cd-t. Így aztán nem volt nehéz következtetnem, hogy nagyon jó kis zenei csapat állt össze az énekek vezetésére két gitárból, szintetizátorból, zongorából, furulyából és csörgődobból.

Az Eucharisttal folytattuk a zengedezést az Úrnak, akiknek nemcsak a zenéjüket, hanem a Krisztusról szóló tanúságtételüket (ahogy katolikusoknál nevezik) is hallgathattuk. Gyülekeztünk idősebb korosztálya is képviseltette magát a zenés biznyságtételen. Végül azzal búcsúztunk egymástól, hogy segítünk egymásnak abban, hogy Krisztus kiformálódjék bennünk, hogy a Reményik Sándor által szavakba öntött „Istenarc” végre előkerüljön bennünk a rá rakódott világszenny alól. Ebben nagy szükségünk van egymás segítségére, hogy ne lenyomjuk egymást a mélybe, hanem éppen felemeljük, hogy Krisztus együtt emelhesse fel önmagához bennünket. Legyen áldott Isten ezért az alkalmunkért!

Hajdú Ferenc lelkipásztor

Alpha Kurzus – Új emberek, új utak

Alpha

Sokféle vélemény létezik a misszióról, melyek akár homlokegyenest is különbözhetnek egymástól. Azonban abban megegyeznek, hogy az evangéliumot hirdetni kell alkalmas és alkalmatlan időben, és ehhez hozzátehetjük: alkalmas és alkalmatlan helyen, alkalmas és alkalmatlan eszközökkel. Mégis, milyen idő, hely és eszköz áll ma rendelkezésünkre?

Távol áll tőlem az utcai evangelizációs forma, és személyes tapasztalatom, hogy a gyülekezeti evange-

lizációkra is inkább a hitben járók, mint a keresők, megtérés küszöbén állók jönnek el. Úgy gondolom, ezzel nem vagyok egyedül. Ezért is kezdtünk el lelkésztársaimmal azon gondolkodni, hogyan lehet 2009-ben, Magyarországon, hirdetni Isten evangéliumát? Többféle programmal, formával, eszközzel próbálkoztunk, de egyik sem vált be igazán. Aztán figyelmünk középpontjába került az Alpha Kurzus. Először csak említés szintjén beszéltünk róla, aztán megtudtuk, hogy a fővárosi gyülekezetek mellett a Veszprém megyei litéren, a Református Gyülekezetben is nagy sikere van az Alphának. Ez biztatott arra bennünket, hogy beleválgjunk.

Az Alpha Kurzus lényege, hogy 12-13 alkalmon keresztül bevezeti a résztvevőket a keresztyén hit alapjaiba, és a tudásátadás mellett hitre jutásra is buzdít. Egy-egy alkalom közös vacsorával kezdődik. Ezt közös éneklés követi, majd az aznapi témáról rövid előadást hallgathatunk meg. Végül kiscsoportokban beszéljük meg a hallottakat.

Először kételkedve fogadtuk az Alphát. Működni fog? Tényleg azok jönnek el, akik távol vannak a gyülekezettől, és nem a gyülekezeti tagok? Képesek leszünk akár egy kurzust is végigcsinálni? Kételyeink már az első alkalom után eloszlottak. Bár tapasztalataink még frissek és nem tudjuk, hogy a második, harmadik, negyedik kurzus milyen eredménnyel zárul, de azt látjuk, hogy érdemes volt elkezdni. A résztvevők újra és újra visszatérnek, várják a keddi estéket, amikor találkozunk, és mi velük együtt érezzük és látjuk, hogy Isten gyengéden, de határozottan formálja az életüket.

A világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését. És vágyik a közösségre Istennel és másokkal, vágyik arra, hogy szeressék, elfogadják, megértsék. Vágyik arra, hogy a kérdéseit feltehesse, és arra ne kész válaszokat kapjon, hanem megküzd-hessen a saját válaszáért. Erre pedig jó eszköz az Alpha Kurzus.

(Bővebb információ: www.alphakurzus.hu)

Szakács Gergely lelkipásztor

Egy kitűnő kezdeményezés

Szabadtéri istentisztelet és gyülekezeti nap a padragkúti és környékbeli reformátusok számára

Komoly gondot jelent napjainkban a kis gyülekezetek és a szórványok aktivizálása. Bizonyosan többféle mód és lehetőség létezik e probléma eredményes kezelésére. Ilyen kellemes és reménységem szerint eredményes alkalmat élhattunk át július 5-én az Ajka-környéki Szóc községnek egy romantikus völgyében. Örömmel láttuk, hogy a mintegy 80-100 fős gyülekezetben úyszólván minden korosztály képviseltette magát. A helyi szociális otthon egyik beteg lakója két szép verssel is megörvendeztette a jelenlévőket.

Köntös László egyházkerületi lelkesi főjegyző igehirdetése szervesen illeszkedett az alkalomhoz, sikeresen tette nyilvánvalóvá a gyülekezet előtt, hogy „az egyház mi vagyunk.” Arra törekedett, hogy e felismeréssel együtt az egyháztagsággal járó felelősség is tudatosuljon hallgatóiban. Szépen zengtek énekeink a pompás szépségű völgyben. Az egész alkalmat a meghitt jelzővel tudnám leginkább minősíteni.

Az istentiszteletet követően az 500 évvel ezelőtt született Kálvin Jánosról szólt az egyházkerület főgondnoka a jelenlévőknek – kifejtve, mennyire szükségünk van ma is a nagy genfi reformátor lelki-szellemi örökségére, amely református öntudatunk mellett magyar nemzettudatunkba is beépült, annak elidegeníthetetlen részét képezi, amiért Kálvin megbecsültsége itt, a Kárpát-medencében a legnagyobb a világon.

A közösen elfogyasztott kitűnő ebéd után az Egyházkerület

két vezetője tájékoztatta a hallgatóságot Református Egyházunk időszerű gondjairól és örömeiről. Szívesen válaszoltak a felmerült kérdésekre. Talán még jobb lett volna, ha Atyánk fiai és lányai még bátrabbak lettek volna kérdéseik, észrevételeik megfogalmazásában. Hiszem, hogy a következő ilyen alkalommal ez a kívánságunk is teljesül.

Nilván sokan fáradoztak az összejövetel sikeréért. Komoly felelősség egy ilyen rendezvény felvállalása. Istennek hála, Antal György nagytiszteletű úr és segítői nem rettentek vissza ettől a munkától. Illesse őket őszinte köszönet fáradozásukért, a hitem szerint példásan sikerült együttlétért! Joggal érezhettük az egész nap folyamán ennek az Igének az üzenetét: „... ti pedig mindnyájan testvérek vagytok.” (Mt. 23, 8b) Isten kegyelméből várjuk az ígéretes kezdeményezés folytatását.

Dr. Huszár Pál főgondnok

(Sajnos ez az írás előző számunkból kimaradt, amiért elnézést kérünk. A Szerk.)

Szeptember Mosonmagyaróvárott

A hosszú nyári szünet után sokszor nehéz visszazökkenni a tanév rendjébe. Évekkel ezelőtt ezért indult el a mosonmagyaróvári gyülekezetben a hittanosok Családi Napja, ami időközben kibővült az egész gyülekezet Családi Nap-jává. Idén szeptember 12-én délre jöttek össze ifjak és idősebbek a dunakiliti Gémeskút Fogadó kertjébe, amit a gyülekezet egyik tagja bocsát kezdettől fogva a gyülekezet rendelkezésére erre az alkalomra. A közösen elfogyasztott ebéd után különféle feladatok, játékok során ismerhették meg ebben a kötetlen formában egymást a gyülekezet tagjai és mérhették össze erejüket, tudásukat a családok.

Szeptember utolsó szombatján, 26-án, a hagyományos gyülekezeti kirándulásra került sor. Mivel voltak, akik még nem jártak a szomszédos Pozsonyban, idén erre felé vettük az irányt. A kétórás gyalogos városnézés után, melynek során a Pozsonyi Vésztörvényszékekről is megemlékeztünk, autóbusszal szálltunk és Vöröskő felé vettük az irányt, hogy Pálffy

család egykori várkastélyát megtekintsük. Innen már nem volt messze Szomolány, ahol egy félórás erdei út után a Drini cseppkőbarlanghoz értünk. A barlang megtekintése után igyekeznünk kel-

lett, hogy hazafelé még a dévényi várat is megnézhessek. Sajnos ma már nyoma sincs az egykor ott álló Árpád emlékoszlopnak, de az esti alkonyatban körbetekinthetünk még a magyar történelem nevezetes helyszínein.

Csáfordy Julianna lelkipásztor
(Mosonmagyaróvár)

Művészeti szakközépiskolai képzés Pápán

A Pápai Református Gimnázium szeretettel várja a jelentkezőket a hagyományos 6 és 4 osztályos humán és reál gimnáziumi osztályok mellett a 2010 őszén induló művészeti szakközépiskolai képzésre is: festő, grafikus, dekoratőr, valamint népi táncos és színpadi táncos tagozatokra. Képzéseinkről nyílt napjainkon 2009. december 5-én, 2010. január 16-án és február 13-án, szombaton 9–12 óráig részletesen tájékoztatjuk az érdeklődőket.

Emléktábla-avatás Mosonmagyaróvárott

Kálvin születésének 500. évfordulója alkalmából ebben az esztendőben a megszokottnál ünnepélyesebb keretek között tartottuk október 31-i istentiszteletünket. Igét hirdetett Lentulai Attila, a Pápai Egyházmegye esperese, Kálvinról, és a környék reformátoráról, Huszár Gálról tartott megemlékezést Dr. Horváth Erzsébet, a Károli Gáspár Egyetem Hittudományi Kara Egyháztörténeti Tanszékének tanszékvezető docense. Reformáció korabeli énekekkel szolgált Kátai Zoltán, Illyés Gyula: A reformáció genfi emlékműve előtt c. versét Németh Attila szavalta el. Az istentisztelet végén a gyülekezet kivonult a templom Hunya-

Asszonykonferencia

Hogyan gondolkodott Kálvin a nőkről? Hogyan látta őt a felesége? Ezzel a témakörrel rendezte meg a Pápai Egyházmegye asszonykonferenciáját a mosonmagyaróvári gyülekezet november 14-én. Először egy képzeletbeli interjú során körvonalozódhatott az asszonytestvérek előtt Kálvin gondolkodása a nőkkel kapcsolatban, majd Kálvin feleségének, *Idelette de Bure*-nek a szerkesztett naplója alapján ismerhették meg az asszonyok reformátorunk – tegyük hozzá: alig ismert – feleségének életét. A két diaporámás előadást nagyon jól kiegészítette *Niederhoffer Zoltán* veszprémi, illetve *Pálfi Zsuzsanna* győri lelkészek igeszolgálat a Kálvin jelmondatáról.

di utcai falához, ahol a reformátoraink emlékére készített emléktábla leleplezésére került sor. Az emléktáblánál Szénási Sándor: Kálvin c. versét Bella Virág szavalta el. Az ünnepi istentiszteleten megjelentek a város vezetői, lelkészek és a társégházak képviselői, valamint az emléktábla alkotója, Riger Tibor szobrászművész is. Külön örömet jelentett a gyülekezet számára a gyülekezet egyik tagja által Isten dicsőségére hímvett új írásos garnitúra a szöszékre és az Úr asztalára, amit ennek az istentiszteletnek a keretében vettek használatba.

Csáfordy Julianna lelkipásztor
(Mosonmagyaróvár)

A pápadereskei gyülekezet 2009. október 17-én adott hálát felújított templomáért, és avatta fel Kovács Sándor, és felesége, Tömösközi Ilona volt lelkipásztorok emléktábláját. A kis templomot megtöltötte a helyi gyülekezet, Kovács Sándor lelkipásztor népes családja, valamint az egyházmegyből érkező vendégek. Az Igét Lentulai Attila esperes hirdette. Kovács Sándor veje, Kovács Elemér helyi lelkipásztor számolt be a templomrenoválás munkálatairól. Az emléktáblát Kovács Sándor unokaveje, Kovács Dániel, a Pápai Református Kollégium Gimnáziuma igazgatója leplezte le. Az orgonaszolgálatot Kovács Botond Árpád lelkipásztor, a Budapest-Kálvin téri gyülekezet kántora, Kovács Sándor unokája végezte, másik unokája, Kovács Zalán pedig tubán játszott. A meghitt ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

Adászteveli hittanos tábor

Istennek hála, idén is megtarthattuk nyári hittanos táborunkat, immáron 13-dik alkalommal, július 6–11. között. Több, mint húsz fővel indítottuk a nagyon gazdag élményt adó hetünket, melynek során kézügyességi foglalkozások: üvegfestés, szalmafigurák, dekorhomok képek, papírlampionok készítése, sok színes ötlet kivitelezése történt. Az egész heti vidám együttlétnek méltó befejezése volt a szombati nap, amikor pápai kirándulás, várkertek játékok és fagyizás után a délutáni vetélkedő, majd a bográcsőzés és kürtöskalács sütés következett. Ezen a napon több szülő is részt vett a programokon. Nagy öröm volt látni a összefogást. Reméljük, hogy a következő nyáron ismét megtarthatjuk a táborot.

Eszlinger András lelkipásztor
(Adásztevel)

375 éves a kisasszondi gyülekezet

2009. november 8.-án a mindössze ötven fős kisasszondi közösség emlékezett 375 éves évfordulójára: 1634. június 7-én Kanizsai Pálfi János püspök emléti elsőként a kisasszondi reformátusokat a Kiskomáromi Egyházmege gyülekezeteinek összeírásakor. Az ünnepi istentiszteleten Nagy Csaba, a Somogyi Református Egyházmege esperese szolgált, majd Székely Attila lelkipásztor köszöntötte a résztvevőket. A lelkipásztor Isten iránti hálaadással emlékezett meg az elmúlt hatvan évben Kisasszondon szolgáló lelkipásztorokról, Mezei Jánosról, Apostol Pálról és Paizs Józsefről. Az alkalom után bőségesen megterített asztal mellett beszélgethettünk és emlékezhettünk a régi időkre. Hálas szívvel köszönjük esperes úr szolgálatát, vendégeink részvételét, valamint a gyülekezet erőfeszítéseit! Egyedül Istené a Dicsőség!

Székely Attila lelkipásztor

Századik születésnap

A Siófoki Református Egyházközség gyülekezeti tagjai hatalmas lelkesedéssel készültek a mai napra, végre eljött a rég várt ünnep: gyülekezetünk 100, templomunk 15 éves. Mire a harang megszólalt, megtelt a „születésnapját” ünneplő templom siófoki és a környező gyülekezetekből érkezett hívekkel. A harangszó után bevonultak a lelkipásztorok és a házigazda — Bartha Béla siófoki lelkipásztor — köszöntötte az egybegyűlteket, majd a több, mint kétszáz torokból felharsant az ősi zsoltár: „Tebenned bízunk eleitől fogva...” Nagy Csaba esperes imádsága után Steinbach József püspök hirdette köztünk Isten Igéjét Péter második levele első részének 4–7. versei alapján. Rámutatott arra, amit Isten Jézus Krisztusban tett értünk, hogyan jött közel hozzánk és hogyan készített utat magához. Hogyan szült újjá bennünket és az Istenhez való tartozásunk miképpen látszódik meg — kell meglátszódnia — az életünkön. Köntös László főjegyző imádságával fejeződött be az alkalom első része. Ezek után Jancsó Tiborné siófoki presbiter olvasta fel a gyülekezet 100 éves történetének összefoglalását, mindközben a gyülekezet tagjai kivetített képeken követhették nyomon az eseményeket. Régi, megsárgult fényképeken idéződtek fel a régmúlt idők, imaház, gyülekezeti előjárók, gyülekezeti ünnepek, imaház renoválása, új templom építése, lelkipásztor-beiktatás, emléktá-

la... A gyülekezet templomépítő lelkipásztor és gondnoka — Császár Levente

zetet levélben köszöntők után — Enyingi Gyülekezet, Siófoki Evangélikus Gyüleke-

nyugalmazott lelkipásztor és Pataki Géza volt gondnok — emléklapot vettek át, feleségeiket pedig egy csokor virággal lepte meg a Presbitérium. Ugyancsak emléklapot vett át dr. Esze István presbiter, egyházmegei jogtanácsos, mint a 15 évvel ezelőtti és a mostani presbitérium tagja, és Papp Dániel hűséges egyháztag, aki a templomépítés során kimagasló adományával mutatott példát a gyülekezetnek. Gulyás Ádámné következett, aki 50 éve végzi énekvezetői szolgálatát a gyülekezetben. Dr. Baráth István gondnok, egyházkerületi világi főjegyző gondnokságának 10 éves évfordulóján vehetett át emléklapot. Az ünneplő gyüleke-

zet — következett Nagy Csaba somogyi esperes köszöntése, majd felolvasásra került dr. Balázs Árpád, Siófok város polgármesterének meleg hangú üdvözlése. A gyülekezet lelkipásztor a Presbitérium nevében kinyilvánította a Dél-Balatoni Református Gyülekezetek Regionális Együttműködéséhez való csatlakozási szándékukat, melyre Dancs Ferenc elnök úr megerősítő válasza érkezett. Az ünnepség a szemben lévő általános iskola épületében szeretetvendégséggel folytatódott. *Soli Deo Gloria!*

Bartha Béla
lelkipásztor

Reformációs ünnepségek a csurgói református gimnáziumban

2009. október 16–17-én Kálvin-konferenciát rendezett iskolánk. A programok pénteken kezdődtek, az iskola dísztermében előbb *Fejér István* nagybajomi lelkipásztor, majd *Török Béla* magyaratádi lelkész és kaposvári vallásnár tartott előadást a kálvinista hitről, illetve a reformáció hitvallásos énekeiről. A kiskolások az iskola ősparkjában egy régi hagyományt felújítva faültetéssel ünnepeltek.

A szombati nap istentiszteletekkel kezdődött a helyi

templomban, majd a felsősök és a gimnazisták a meghívott vendégekkel együtt *Dr. Huszár Pál* egyházkerületi főgondnok előadását hallgatták meg Kálvinról és tanainak magyarországi hatásairól. Az ünnepi közösség ezek után megkoszorúzta az iskolai Kálvin-szobrot, majd *Oláh Ilona* vallásnár megnyitotta az iskolai kiállításokat. A kiállítások egyrészt Kálvin munkásságát mutatták be a gimnázium Nagykönyvtárának könyvritkaságai segítségével, másrészt

Kálvin életét képeslapokon, ez utóbbi *Gulyásné Raksányi Olga* gyűjteményének felhasználásával készült.

Vasárnap az iskola diákjainak egy lelkes csoportja kiszállásra indult Somogyudvarhely, Bolhás és Somogyszob gyülekezeteibe, ahol a diákok *Lászlóné Várhalmi Virág* tanárnő vezetésével előadással, énekekkel, *Kovács József* igazgató igehirdetéssel szolgált.

A konferenciát a következő héten reformációs ünnepi istentisztelet követte, ahol az

iskola református és evangélikus diákjai közös úrvacsorán is részt vehettek. Székely Attila kaposfői lelkipásztor szolgált igehirdetéssel, az istentiszteletet *Hunyadkürthy György*, a kaposvári színház művésze *Illyés Gyula*: A reformáció genfi emlékműve előtt című versével tette még ünnepélyesebbé.

Kovács József
igazgató

Szeretethíd Csurgón

Az Isten szeretetének nagyon halvány tükröződése az emberi szeretet. Ahhoz azonban, hogy ezt a tükröződést mégis felvillantsuk minden nap edzenünk kell magunkat. Szép lehetőség kínálkozott a „Szeretethíd” programba való bekapcsolódás. Iskolánk kicsinyei, nagyjai, tanárai, munkatársai aktívan részt vettek a programban. Sorsolással dőlt el, hogy szeptember 25-től egy héten át, kinek ki lesz a báránykája, akire egy kicsit jobban odafigyel anyyalka minőségében. Aztán jöttek a titkolózások, lopakodások, a kellő időpont kifigyelése, nehogy lelepleződjék az anyyali mivolt a kis meglepetések elkészítésekor.

Oktober 1-jén a közösségi házba hívtuk a város többi iskolájának fiataljait is teadélutánra. (Sajnos nem jöttek el.) A tea, pogácsa mellé programok is voltak a kínálatban. Éneket tanultunk, a DT diákjainak vezetésével lehetett készíteni díszcserepet szalvétatechnika alkalmazásával, megtanították a térfonást, de akár karkötőt is fonhattak az érdeklődők. Az alkotás élményét élhették át azok is, akik tanároktól, diákoktól tanulták a teafilter színes papírjaiból készíthető virágok formálását, vagy az origami technikát, szélforgó készítest.

Az együvé tartozás tárgyi megjelenítője a szeretethíd volt. Ezt kartondobozokból, sok drótozással, vágással, ragasztással, rajzolással, sok-sok óra munkával a kollégisták készítették. Erre lehetett feltűzni különböző formákra kivágott színes papírokat, amelyekre mindenki ráírhatta a maga szeretetkivánságát. Ezekből a kis szeretet-cselekedetektől megérintve igazi jó érzéssel fejezhették be a napot. Isten áldása legyen az ilyen alkalmakon.

Oláh Ilona
lelkész-vallásnár

Országos Protestáns Napok

Csurgó új Nagyváthy-könyvvel és Sárközy-emléktáblával gazdagodott

Csurgó az idén ünnepi első írásos említésének 990. évfordulóját. A város jelképének számító, Csokonai által is megénekelt „első iskola” adott otthont az Országos Protestáns Napok keretében megrendezett rangos helyi eseménynek. Sárközy István születésének 250. évfordulóján népes hallgatóság előtt avattak emléktáblát és tartottak konferenciát. Példátlanul hosszú ideig, 52 éven át volt a Belsősomogyi Református Egyházmegye gondnoka, a csurgói református gimnázium ügyének elkötelezett szorgalmazója. Az alkalomra a helyi Baksay Sándor Alapítvány kiadta a szintén az iskola felépítésében majd felfejlesztésében 22 évig itt fáradozó Nagyváthy János gimnáziumi inspektor Csurgón írt, ám a cenzúra által 1822-ben betiltott „A magyar fewdes [földes] és zászlós úr” című könyvét.

A Sárközy István és Nagyváthy János konferencia résztvevőit *Szászfalvi László* polgármester, országgyűlési képviselő köszöntötte, és *Gelencsér Attila*, a Somogy Megyei Közgyűlés elnöke nyitotta meg. *Violáné Bakonyi Ibolya*: Az elfeledett Sárközy, *Szabó Sándor*: Nagyváthy János, az Európai Polgár és *Dr. Horváth József*: Sárközy István és Nagyváthy János kapcsolata a levelezésük alapján címmel tartottak előadást. A könyvet Varga Róbert a Somogy Megyei és Városi Könyvtár igazgatója mutatta be. A ma Városi Múzeumként szolgáló épület falára emléktábla került, amelyet Nagy Csaba, a Somogyi Református Egyházmegye esperese avatott fel.

Dr. Horváth József
ny. tanár

Ötödik evangelizációs alkalom Marcaliban

Az élő Istennel hívott találkozni Bódis Miklós hátszegi lelkipásztor, aki Dél-Erdélyből – a szórványmagyarságból – jött el hirdetni Isten igéjét Marcaliba. Őt estén át hangzott a tiszta, élő Ige, hívogató a bűnösöket, a megfáradtakat, a keresőket a kegyelem kiadásához, Jézus Krisztushoz.

Az igehirdető elmondta, őket az Úr szolgálati helyükre azért küldte, hogy megkeressék azt az „egy” embert, akit általuk ment meg a kárhozattól. Marcaliba is azért az „egy” emberért jöttek.

Már év eleje óta imádságban hordoztuk az evangelizációt. A tavaszra tervezett és várt esemény, csak október 20. és 25. között jöhetett létre. Alkalomról-alkalomra a gyülekezetből és a környékről, különböző felekezetekhez tartozó testvérek gyűltek össze.

Hogy mi is az evangelizáció? Az igehirdető egy olyan példához hasonlított, mint amikor egy koldus örömmel mondja el a másiknak, hol kapható kenyér. Erről a kenyérről, az Életnek kenyéréből szólt az örömhír estéről-estére. A magyarázatot nagyon sok bibliai példával támasztotta alá, de az életből vett történetekkel és saját tapasztalataival is.

Legyen hála az Úrnak: a lelkipásztor és felesége, Etelka, testileg meggyógyulva vállalták ezt a hosszú utat hozzánk, hogy itt is Róla tegyenek biznyságot, Őt dicsérjék és magasztalják énekszóval, személyes beszélgetésekkel is. Több kérdés is elhangzott ezeken az estéken, melyekre saját magunknak kellett őszinte választ adni. Van-e neked üdvbizonyosságod? Volt-e már találkozásod Jézussal? Milyen érdemeid vannak, amelyekért a mennybe juthatsz? Ezekről a válaszoktól függ az egész életünk, az egész örök életünk!

1. nap, „És az Elizeus próféta idejében sok belpoklos volt Izráelben, de azok közül egy sem tisztult meg, csak a Szíriából való Námán.” (Luk 4:27) Az ígén keresztül azt értettük meg, hogy csak akkor gyógyulhatunk meg lelkileg és testileg is, ha feltétel nélkül engedelmessékedünk az Úrnak.

2. nap. Jákobtól a Jabbók révénél való tusakodásakor a magabiztosságát és egyenes tartását kellett az Úrnak elvenni, hogy ezentúl ne Jákob (csalód) legyen a neve, hanem Izráel. A Nagytiszteletű asszony ezen az estén tett biznyságot az életükben történt próbákról, csüggedésről, majd csodálatos megerősödésükről, gyógyulásról. Nem véletlenül hangzott az egyik gyülekező ének: „Az áldott Orvos közeleg, a drága főpap, Jézus...”

3. nap. Zákeusnak a történetét is sokan ismerjük, ahogy fölmászott az eperfüge fára, mert Jézust szeretne volna meglátni... Minden jelenlétüknek hangzott a kérdés: Eljutottál-e már az igazi bűnbánatig, az aláztat?

4. nap. Péter csodálatos halfogásán át a lelkipásztor a megtorpanat, megfáradt hívókhöz szólt. A tanítványok, akik Jézus közelében voltak, személyesen látták Őt, tapasztalták hatalmát, elcsüggedtek és visszatértek régi életükhöz, a halászhálhoz. A csoda itt is az, hogy nem hagyja magukra ebben a helyzetben sem tanítványait, hanem segítségükre siet. Nekünk is ez lehet a legnagyobb vigaszunk: ebben a helyzetben is Jézus segít, és csak Ő segíthet! A halak száma a 153, a teljesség számát jelenti. Jézus nélkül nulla az életünk – Vele teljes! Legyen a te életed is teljes Jézussal!

5. nap. A Bibliából több ószövetségi és újszövetségi példát hallhatunk azokról, akik látták az Urat. Közöttük nem csak próféták vagy hívő emberek voltak, hanem olyanok is, akik Isten ellenségei: Mózes, Hágár, Nabukodonozor, Bálám, János a Pátmosz szigetén... Egyszer mindnyájan meglátjuk majd mi is Jézust, mert ígérete szerint visszajön. Csak az nem mindegy, hogy amíg a kegyelmi idő tart, elfogadom-e vagy sem az általa kínált ajándékot, az örök életet?!

A lelkipásztor saját megtéréséről is biznyságot tett, ami 11 évvel ezelőtt Beregfürdőn történt egy evangelizációs alkalmon.

6. nap. Az utolsó – vasárnap délelőtti – alkalmunkon a tíz szűzről prédikált, amely úrvacsorai közösséggel zárult. Az olaj, a hit jelképe, amit senki sem adhat, egyedül csak az élő Isten. Kérte-e már? Van-e olajad? Ha még nincs, kérd, mert „ma még lehet, ma még szabad, borulj le a kereszt alatt.”

**Galuska Ilona presbiter
(Marcali)**

Kaposmérői Kálvin-nap

„Megemlékező és megújuló délutánt” tartott a kaposmérői református gyülekezet október 31-én, szombaton. Reformáció ünnepén emlékeztek meg a gyülekezet tagjai Kálvin János genfi reformátor születésének ötszázadik évfordulójáról.

Az alkalmat két órakor ünnepi istentisztelettel kezdték, melynek különlegessége a genfi liturgia használata volt. Az istentisz-

telet rendje Kálvin liturgiáját követte, és Kálvin imádságai valamint prédikációja hangzott el. Az áldás után a Kálvin évforduló alkalmából az egyházközség által készítettetett márványtáblát Korontai Ágota gondnok asszony leplezte le. Az emléktábla az 1917-ben, a szószéktől jobbra elhelyezett reformációi emléktábla mintájára készült. Fehér márványlapra vésett és aranyozott betűk kerültek, majd a táblát a szószéktől balra helyez-

ték fel. A tábla felirata: 1509–2009 KÁLVIN JÁNOS reformátor félezerdes születési évfordulójának EMLÉKÉRE „Egész bölcsességünk két részből áll: Isten s önmagunk ismeretéből” (Institutio I. 1:1). Németh Ivett, negyedéves joghallgató szavalta el Muraközy Gyula „Kálvin” című versét, majd a gyülekezet énekkara szolgált. Két háromszólamú művet szólaltattak meg. „Az Isten bárányára” kezdetű úrvacsorai dicséret Osváth Viktor általi feldolgozásával emlékeztek meg arról, hogy milyen jelentőséggel bírt a reformáció korában az úrvacsora tan kérdése. Debreceni Szappanyos János „Katonaének Bocskai fejedelemhez” című költeményét Berkesi Sándor feldolgozásában, pedig azért énekelték el, mert a reformáció genfi emlékművén Kálvin és a többi reformátor alakja mellett Bocskai fejedelem, mint református hitvédő is szerepel.

A gyülekezeti terem előcsarnokában Kálvin életéről és munkájáról nyílt egy kis kiállítás, melyet Kutasiné Molnár Boglárka, a gyülekezet lelkipásztora állított össze. A kiállítás megtekintése után Székely Attila kaposfői lelkipásztor-történelemtanár tartott előadást „A kálvini reformáció Magyarországon” címmel. A hallgatóság nagy öröme szolgált az idézetekkel tarkított, összefüggésekre rámutató és a külföldi eseményeket is párhuzamosan figyelemmel kísérő előadás. A gyülekezet asszonyai által sült finom pogácsák elfogyasztása után az Amerikai Presbiteriánus Egyház által készített „Kálvin János élete és hagyatéka” című filmet nézhették meg a résztvevők. Az angol nyelvű filmet a gyülekezet lelkipásztora tolmácsolta. Az estébe nyúló megemlékező délutánt Kálvin János esti imájának elmondásával zárta a gyülekezet. A délután szép renddel való megvalósulásáért Istené legyen a dicsőség!

Kutasiné Molnár Boglárka lelkipásztor

Közös ünnep az egyik kis testvérnél

Október 31-én, szombaton délután közös ünnepre gyűltek össze a Dél-Balaton Református Gyülekezetek Regionális Együttműködésének taggyülekezetei Bálványoson. A régió egyik legkisebb református közössége található Bálványoson, és az Együttműködés kifejezett célja volt, hogy a reformációt egy kisebb gyülekezetben ünnepeljük meg. Számtalan településről érkeztek a reformátusok, így száznál is többen lehettünk együtt Somogy Megye – a legendák szerinti – legnagyobb református templomában. Az istentiszteleten – melynek kereteit az úrvacsorai liturgia adta – nyolc lelkipásztor végzett szolgálatot. Közülük *Bozsoki-Sólyom János* és *Ficsor Gábor Andor* beszéltek arról Isten ígéje alapján, hogy nekik személyesen mit jelent a reformáció. Felemelő érzés volt a közös szolgálat, amely mintegy szimbolizálta azt, hogy Isten előtt mindenkinek megvan a maga sajátos szerepe, senki sem felesleges a szolgálatban, legyen kicsi vagy nagy, erős vagy gyenge. A közös

úrvacsorában pedig megélhettük azt, hogy valóban összetartozunk: testvérek vagyunk. Az úrvacsorát követően a Bálványosi közösségi házban szeretetvendégségen lehettünk együtt, melyet a Bálványosi Gyülekezet tagjai szerveztek meg, készítettek elő, ajánlották fel munkájukat, de nem csak a gyülekezet tagjai járultak hozzá a szeretetvendégséghez, hanem más – a gyülekezethez szorosan nem kötődő – bálványosi polgárok is tettek felajánlásokat. Külön köszönjük a Bálványosi Önkormányzatnak, hogy erre az alkalomra átadták részünkre a Községi Házat. Öröm volt a szeretetvendégségen is találkozni, beszélgetni. Látva a sokaságot, az fogalmazódott meg bennem, hogy milyen jó, hogy a testvérek az egyik kis testvér nagy otthoná-

ban úgy lehettek együtt, hogy mindenki ugyanabból a szeretetből kapott, ugyanazon kegyelem által élhet és ez elfedi azt, hogy ki rendelkezik jobb vagy kevésbé előnyösebb adottságokkal. Hiszem, hogy Isten Szentlelke által abból a megújító erőből kaphattunk valamit, ami a reformációban is hatalmasan munkálkodott.

Farkas Gergely
lelkipásztor

„Miénk itt a tér” – Kálvin tér Kilitin

Október 3-án, szombaton délután a környék, de mondhatni a teljes délbalaton kistérség keresztyénei gyűltek egybe, hogy osztozzanak Siófok városa, valamint a *Balatonkiliti Református Egyházközség* örömeiben – emlékeztessé téve Kálvin lelki, szellemi hagyatékát azáltal is, hogy a „kálomista hitvallás” fejedelméről nevezték el azt a közteret, amelyen a Kiliti városrész református temploma áll.

Az ünnepi együttlét ragyogó napsütésben templomkerti térenével indult, melyet az enyingi Tinódi Lantos Sebestyén Református Iskola diákjai szolgáltattak. A templomban *Bozsoki-Sólyom János* helyi lelkipásztor köszöntőjét *Nagy Csaba*, a Somogyi Református Egyházmege esperesének imádsága, majd *Steinbach József*, egyházkerületünk püspökének áhítata követte; végül pedig *Köntös László*, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek Igazgatója, egyházkerületünk lelkészi főjegyzőjének előadása zárta az ünnep templomi szakaszát.

Az eklézsia lelkipásztora bevezető ünnepi gondolataiban különösen is a kálvinizmus magyar nemzettudatot

formáló hatását tette hangsúlyossá; míg a püspök igehirdetésében a helyes emlékezés fontosságáról beszélt, melyben az emlékező Krisztusban látja a múltat, jelent és jövőt. Az igazgató/főjegyző visszatekintésében a Kálvint mindmáig érő támadásokat, vádak sorolta fel, bizonyítva azok hamisságát.

Az istentiszteletet követően *Dr. Balázs Árpád*, Siófok város polgármestere köszöntötte a gyülekezetet – néhány

mondat erejéig továbbszöve a megelőzőekben felvázolt gondolatmenetet Kálvin tanításának lényegéről, a jó cél felismeréséről és az odavezető út kereséséről. Ezt követően leplezte le a templom falán elhelyezett emléktáblát.

Valamennyi jelenlévőt szeretetvendégség várta a szomszédos iskolaépületben, hangulatos, kötetlen baráti beszélgetések közepette.

Kis Pál

Egy testvérkapcsolat tíz éve

Mi, somogyjádi reformátusok igazi hálával, környezetünk pedig sokszor megnyilvánuló csodálkozással tekint arra a kapcsolatra, amely az Amerikai Egyesült Államok Minnesota államában, annak is Rochester nevű városában található református gyülekezettel köt össze bennünket. Visszatekintve a mögöttünk álló esztendőkre, hosszan lehetne sorolni, mi minden történt. Kezdhetnénk talán ott, hogy 2009. augusztusában már a 9. angol nyelvű bibliai tábort szerveztük. Folytathatnák azzal, hogy 1999. óta minden évben legalább egy alkalommal és legalább egy amerikai testvérünket köszönthettünk személyesen is. Összesen közel ötvenen látogattak már hozzánk, közülük legtöbbször - 10 alkalommal – Jennifer Taylor, aki a

kinti zenei szolgálatban vesz részt aktívan.

Az eddig kilenc hét alatt természetesen nagyon sok gyermek és fiatal vett részt a foglalkozásokon, akik nemcsak a mi gyülekezetünkben érkeztek. Ezeknek a nyári napoknak ugyanis kezdettől jellemzője és tudatosan meghatározott célja, hogy hívjuk meg és fogadjuk be azokat, akik egyébként nem kötődnek az egyházhoz, sőt, talán ez az egyetlen lehetőségük arra, hogy halljanak az evangéliumról. A délelőtti alkalmak helyszínül éppen ezért választottuk az általános iskolát, melynek igazgatója és tanárai a legelső pillanattól fogva örömmel támogatták az elképzelést és segítettek minden formában annak megvalósulását. A záró alkalmat azonban a templomban tart-

juk, melyre meghívjuk a szülőket és hozzátartozókat, akik így közelebbi kapcsolatba kerülhetnek a gyülekezettel. Szívesen emlékezünk a bibliai történetekre, melyek élénk kerültek egy-egy hét során, a közös éneklésre, játékokra, a délutáni kirándulásokra, a közös vacsorákra és azután a könnyes búcsúzásokra.

Még fontosabb azonban, hogy mi van a tíz év mögött igazán? Mi tette lehetővé, hogy ez a testvér-gyülekezeti kapcsolat azóta is élő maradjon? Kellett hozzá egy tíz évvel ezelőtti beszélgetés, amikor az első gyülekezeti tag megérkezett a távoli földrészről és a parókia konyhájában üldögélve azon gondolkodtunk, hogy lehetne jól élni azzal a lehetőséggel, amit ez a kapcsolat jelent? Ebből a beszélgetésből született meg

a cél: közösen szolgálni, elérni olyanokat is, akiket máshogyan nem tudnánk. Kellettek és kellenek azóta is olyan gyülekezeti tagok Rochesterben, akik vállalják, hogy idejüknek, erejüknek és pénzüknek egy részét arra áldozzák, hogy felkészülnek, eljönnek, tanítanak és bizonyoságot tesznek. Kellenek olyan gyülekezeti tagok Somogyjádán, akik készek otthonukat megosztani és vendégül látni az ide érkezőket. Kell egy olyan polgármester, aki szintén mellettünk áll és támogat minket. Kell az iskola, az igazgató, a tanárok segítsége. Kell a további erő, a kitartás. De mindenekelőtt kell, hogy tudjuk, egyedül Istené a dicsőség, Őt illeti köszönetünk és hálánk.

Kovács Szilvia
lelkigazgató

2009. október 21-én a Mosdósi Kórházrész pavilonjában került sor az idei „Bátorság...” – sorozatunk harmadik előadására. Prof. Dr. Papp Lajos szívsebész már tavasszal elfogadta meghívásunkat erre az alkalomra. Mind szakmájához,

mind élethitvallásához nagyon közel állt a cím, amit előadásához kapott: „Egy forradalom szíve és a szív forradalma”. Rövid áhítattal, igei köszöntővel kezdődött esténk. Majd Baji András a nagyberki Rockszínpad tagja énekelt a Kormorán együttes ismert, ide illő lélekemelő dalokat. Ezután következett az előadás, ami meglepetés volt. Ugyanis Professzor úr nem azt mondta el, amivel készült. Meglepetés volt így nemcsak nekünk, de neki is, hogy a hely szelleme, a hallgatóság lelki együttérzése

Bátorság a szabadságra!

más, eddig el nem mondott gondolatokat hívott elő belőle. Döbönt csend és mély nyugalom, békesség szállta meg a hallgatóságot. A szívek forradalmának történetét mesélte el, mint tanú, a Professzor úr. Alternatív megoldást, sőt egyetlen megoldást adott a sok megoldatlan és minket terhelő gondra. Élő és hatékony, mástól – körülményektől – független életrendet kell kiépítenünk, melyben a sorrend nem cserélhető és téveszthető. Az egyének lelki ismerete és annak életigenlő, teremtménye ereje képes a rombolást, kizsigerelést és halált feltartóztatni, és a sötétség helyére világosságot hozni. Papp Lajos professzor úr próféta látása, szuggesztív személyisége ismét megajándékozottá tett minket. Egészen

más volt így emlékezni, és ünnepelni két nap múlva, október 23-án.

Ezen az alkalmon adtunk hálát a pavilonban két használaton kívüli helyiség felújításáért, és birtokba vételéért. Egyikből egy imatermet alakítottunk ki. Ennek kimunkálójá Hegyi G. Katalin mosdósi kórházi lelkész volt. A másik helyiségből olvasó szoba lett, ahová a betegek járhatnak le olvasni, megpihenni, ismereteiket bővíteni. Itt könyvtárosunk, Évike dolgos keze munkáját dicséri a szép rend és tisztaság.

Ezúton is hálával köszönjük a kórház Vezetőségének támogatását mind anyagi, mind erkölcsi téren.

Vincze István
vezető lelkigazgató,
kórházlelkész

Kiállítás Nagykanizsán a reformáció ünnepe alkalmából

A reformáció ünnepe alkalmából nyílt kiállítás *Murádiné dr. Beyer Katalin* építész rajzaiból a Nagykanizsai Református Egyházközség gyülekezeti terében október 31-én, szombaton 17 órától. A tárlatot megnyitotta a negyven rajz tulajdonosa Balogh Péter építész, az Őrségi Református Egyházmegye gondnoka. A bemutatásra került anyagoknak túl sajátos erdélyi történetük van. 1983-ban a román hatóságok megszüntették a Kolozsvári Műegyetem Építészeti Karát. A karon volt tanársegéd Murádiné Dr. Beyer Katalin, aki egyik pillanatról a másikra állás nélkül maradt. Hála Istennek, az Erdélyi Református Egyházkerület számos megbízással látta el, amelyek között templomok és lelkészlakások tervezése, műemléki felmérések egyaránt akadtak. Vidéki utazásai során figyel felt a régi templomok elragadó szépségű kőszószekeire. Először csak néhányat rajzolt magánszorgalomból, de ahogy elmélyedt a tanulmányozásukban, úgy érlelődött benne a gondolat, hogy felmérje és dokumentálja a templomok e sajátos „bútorait”. A régi templomok elragadó szépségű kő szószekeiről 1:10 arányú tusrajzokat készített. A nagy elődökhöz, Kós Károlyhoz, Debreceni Lászlóhoz hasonlóan önálló művészi értékkel is bírnak. Rajzain túlnyomórészt református szószekek láthatók, ezen kívül természetesen akadnak köztük katolikus és

evangélikus gyülekezetet szolgáló is. A legrégebbi még Mátyás idejéből való, a többségüket azonban 1730 és 1766 között, az ellenreformáció után készítette az ismert vagy ismeretlen népi mester. A szószekek túlnyomó részét Erdélyben járva ma is megcsodálhatjuk, többségükben a Mezőség, Koltaszeg, Háromszék, a Küküllő vidéke és a Fogaras apró falvainak templomaiban. Van köztük, amely körül már elfogyott a gyülekezet, s egy más templomba áthelyezve teljesíti tovább hivatását.

A szószekek talpból és kehely formájú kosárból állnak, hozzájuk lépcső vezet. A nyolcszög alakú kosár oldalsó mészke vagy homokkő lapjait alkotó virágmintákkal, füzérekkel, kuszán egymásba fonódó indákkal díszítette. Miután a reformáció száműzte a templomokból az emberábrázolást, előtérbe kerültek a stilizált növényi formák, amelyeket olasz mintákat alapul véve saját fantáziájukkal gazdagítottak az erdélyi kőfaragók. Számos szószekeken bibliai idézet, illetve az adományozó család neve, címere is látható. A faragás sokszor a talpon és a lépcső korlátján is folytatódik, némi lyuk faragványt színesre is festették.

Hella Ferenc
lelkipásztor

Protestáns est Nemesdédén

A nemesdédi reformátusok (és a gyülekezetükhöz tartozó egyetlen nemesdédi evangélikus testvér) október 18-ára meghívták a szomszédos Vése és Inke protestáns gyülekezeteinek tagjait, hogy egy közös esti együttlét keretében emlékezzenek a nagy reformátorra, Kálvin Jánosra. Halász Sándor iharosberényi evangélikus lelkipásztort és egyháztörténészt kértük fel, hogy tartson egy előadást Kálvin genfi munkásságáról, különös tekintettel az egyházfegyelem problémájára. A nagytiszteletű úr örömmel tett eleget a felkérésnek, és mind gyermekeket, mind felnőtteket lebilincselő módon beszélt a reformátorról. Amellett, hogy kicsik és nagyok egy kissé közelebből is megismerkedhettek Kálvin János személyével és az akkori Genffel, az előadás arról is elgondolkodtatott bennünket, hogy ma a mi viszonyaink között is mennyire fontos volna a fegyelmezés, még akkor is, ha

köztünk sem aratna feltétlenül nagy tetszést. A vasárnapról vasárnapra többnyire csak felnőtteket, főleg időseket befogadó nemesdédi református templomban felüdítő érzés volt látni a fiatalság képviselőit, az inkei gyerekek ugyanis egy rövid emlékműsorral tisztelegtek a nagy reformátor előtt. A közös énekkel és imádsággal kezdődő és záródó templomi együttlét után a szép, új gyülekezeti házban folytattuk a beszélgetést, miközben jóízűen fogyasztottuk a házilag elkészített süteményeket és a nemesdédi gyümölcsből készült 100 %-os gyümölcsleveket. A helyi ökumenikus kapcsolatokat jellemzi, hogy protestáns estünkön katolikus testvérek is részt vettek és segítettek. Köszönet illeti mindazokat, akik bármely módon hozzájárultak az áldásos együttlétéhez. Legfőbb köszönet és egyedüli dicsőség legyen Istennek!

Zajzon Istvánné
lelkipásztor

Halottak-napi hálaadás Mezőcsokonyán

Emlékezni és hálát adni gyűltekké össze a mezőcsokonyai református gyülekezet tagjai november 2-án délután a temetőkertbe. Október hónap során Kutasiné Molnár Boglárka lelkipásztor javaslatára és Zelenák István gondnok szervezésében három sírhelyet tettek rendbe a gyülekezeti tagok. Az összefogásnak köszönhetően Nagytiszteletű Jezernicky Dániel, Bélaváry István és fia Bélaváry Ferenc lelkipásztorok valamint Halka Bálint evangélium szerint reformált tanító sírja ismét méltó rendezettségű. Volt, aki adománnyal, volt, aki kétkézi munkával segítette a felújítási munkálatok megvalósulását.

Az elcsendesedés alkalmával a 130. zsoltár elénekzése után Kutasiné Molnár Boglárka lelkipásztor igei szolgálatának alapigéje: „A világ pedig elmúlik, és annak kívánsága is; de aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké” (1János 2,17) volt. A közös imádságot

és a 277. dicséret elénekését követően Csordásné Varga Rózsa presbíter elszavalta Nagy Zoltán „Sírkőre” című versét. Az áldást követően a lelkipásztor külön köszönetet mondott Szabóné Járfás Judit és Táncosné Járfás Rózsa presbítereknek a Bélaváry család sírhelyének kertépítési elrendeztetéséért, id. Zelenák Istvánnénak az árvácskák megvételeért és elültetéséért, valamint Szennai Lajosné presbíternek a három koszorú kötéséért. Az elvégzett munkáért (kerítésfestés, sírkőcsiszolás, sírkőragasztás, szegélyezés) Istennek legyen hála és köszönet. A hálaadó alkalmat megtisztelte jelenlétével Jezernicky Dániel lelkipásztor unokája, Jezernicky Ilona és fia Kaposvárról, valamint a község polgármestere, Decsi József.

Kutasiné Molnár Boglárka
lelkipásztor

A kötcsei harang szava

2008. januárjában döbbenet hallottuk a falu szerte terjedő hírt: ellopták a református gyülekezet harangját. Keresztény hitünk nem mindennapi próba elé állított. Ilyenkor a legnehezebb a krisztusi szeretet parancsot teljesíteni, amikor első reakcióként összeszorul a szív s az ökök, s amikor hajlamosak vagyunk a költő szavaira hitevesztetten rábólintani: „Minden egész eltörött...”, itt már semmi sem szent. — És akkor cselekszik az Isten. Mostanra Kötcsén új harang hívogatja a reformátusokat istentiszteletre. Ismeretlen, s ismerős adományozók összeadták az új haranghoz szükséges pénzt.

Amikor Karikó Zoltán lelkipásztor felkért, hogy énekeljek a gyerekekkel a harangszentelő ünnepi istentiszteleten, Isten további tanúságát adta számomra mindenek ellenére való csodálatos hatalmának. Kis kötcsei iskolánkban felekezetre való tekintet nélkül hívogattam a gyerekeket közös éneklésre. A megkérdezett gyerekek mindegyike boldog igennel válaszolt, s lelkesen tanulta a számára még alig ismert, ill. ismeretlen éneke-

ket, melyeken keresztül számukra is megszólalt Isten igéje: „Ez az a nap, mit az Úr rendelt...” — Ezt a napot is Ő rendelte, nincsen semmi, ami az Ő tudtán kívül történne. Rólad is már akkor tudott, s már akkor szeretett téged, mikor még meg sem születted — beszéltük meg az énekek kapcsán. A tágra nyílt szemekben ott bujkált bizonytalanul a kérdés: Akkor a harang ellopása sem véletlen, az Istennek arról is tudnia kellett? Bizony Isten örök tervében ez is benne volt. De Ő már akkor tudta, hogy új harang is fog kerülni. Így teszi próbára Isten a hitünket. Igen, hatalmas Istenünk van – válaszoltam a fel sem tett kérdésekre. Felzeng az ének refrénje: „Örvendjünk, vigadjunk e napon!” Az énekek üzenetéről beszélgetve már egészen máshogy látták a szomorú történeteket. Volt aki így kiáltott fel az énekek gyakorlása közben: — István bácsi ez olyan, mint egy hittan óra! Bizony én is rengeteget tanultam... Tanultam újra Isten hatalmas kegyelméről, hogy neki van hatalma a rosszat is újra jóra fordítani, s hogy minden a világon az Ő szuverén végzése szerint történik a mi javunkra,

ahogy Ady Endre írja egyik versében: „Te voltál mindig mindenben minden...” Mert javunkra vált a szomorú esemény, hiszen embereket mozgított meg egy közös cél érdekében, korosztálytól, felekezettől és minden egyébtől függetlenül. Kénytelenek voltunk újra komolyan venni és átgondolni a hétköznapiakban unalomig szürkült értékeinket.

A gyerekekkel való közös felkészülés számomra még egy tanulsággal szolgált, hogy mekkora felelősségünk van nekünk szülőknek, hitoktatóknak, lelkészeknek, hogy teljesítsük a jézusi

parancsot: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket!”. S ne csak engedjük, de Isten előtti felelősségünk tudatában küldjük is őket a Megváltóhoz, aki egész életükre megoldás lehet, ha később maguk is mellette döntenek. Így lehet reményünk arra, hogy ne haranglopó, hanem Isten és emberek előtt életükért és közösségükért felelősséget vállaló felnőttekké legyenek. Nekem ezt üzeni a kötcsei harang szava minden vasárnap.

Végh István
tanító-hitoktató

Lengyel-magyar két jó barát...

2009. október 26-án avatott kórházunk vezetősége és a Magyarországi Lengyel Nagykövetség Konzuli Osztálya emléktáblát a Mosdósi Kórházrész kastélyának aulájában.

A hála szavaival kezdődött október 26-án délután a Kaposi Mór Oktató kórház Mosdósi részlegében az egykori Pallavicini-kastély aulájában az emléktábla avató ünnepségünk. Marcin Sokołowski lengyel konzul köszöntője. 1939 szeptemberének végén érkeztek Mosdósra lengyel katonamenekültek – közel 200 fő – és állomásoztak itt 1944. december 13-ig.

Meghívott vendégeink között köszönthettük még Kovács István költő-polonistát, aki részletes történelmi áttekintést adott a vérzivataros időről, azoknak is lengyel – magyar közös vonatkozásairól. Adrászky Barna, nyugalmazott igazgató személyes emlékeivel színesítette az estét. Bóna Károly levéltáros az akkori falu és a katonák közti baráti és testvéri kapcsolatról, élettörténetéről adott képet. Gelencsér Attila, a Somogy Megyei Közgyűlés elnöke a múlt szeretetéből táplálkozó, előre tekintő terveit ismertette, és adott biztatást a további lengyel – magyar kapcsolatok építésére. Dr. Major Tamás Jr. a mosdósi kórházrész igazgatója a sokféle történelmi eseménytől átjáróvá lett ősi kastély stabilitásához méltó, a gyógyító orvoslásban

jeleskedő jövőt vizionálta. Az igazgató úr szavaiból konkrét tervek és tettek is születhetnek a közeli jövőben, melyek megadhatják azt az elismerést és jó hírnevet a mosdósi intézménynek, ami mára megkopni látszik.

Csendes Bernadett gyógytornászunk művészi előadásának lehettünk részesei, mikor az egykor itt élt menekültek személyes élményeket felelevenítő visszaemlékezésekből olvasott fel. Emléktábla avató ünnepségünk végén megtanultuk a lengyel himnusz – így elénekeltük mindkét nép himnuszát, majd megkoszorúztuk a kétnyelvű emlékszóveget megőrző táblát.

A tábori lelkészség részéről Szemerei János evangélikus esperes, tábori lelkész mondott imádságot, és adott áldást mindenre. Végül Istvánka Vince, attalai plébános hintette meg szentelt vízzel az emlékhelyet, és kérte Isten gazdag áldását minden hűséges emlékezőre és az egykor itt élt katonák ma élő leszármazottaira, népeinkre. Hálával köszönjük a Kaposi Mór Oktató Kórház Vezetőségének minden anyagi és erkölcsi támogatását.

Vincze István vezető lelkigondozó
kórházi lelkész

Megújult a templom Balatonszabadiban

Balatonszabadiban a megújult templombelsőért 2009. szeptember 27-én hálaadó istentiszteletet tartottunk. A szabadi templom állapota külsőleg és belsőleg nagyon rossz volt. Évtizedeken keresztül nem voltak karbantartási munkák. Az elmúlt években a tetőt sikerült lecserélni, de ekkor már a mennyezeti gerendák elkorhadtak, a plafon több helyen beázásokkal, lyukakkal tarkított volt. Szükségessé vált a teljes elektromos hálózat kicserélése, korszerűsítése. Fontos lett megoldani a falak szellőzését, ezért bizonyos padsorokat ki kellett venni, hogy a fal mellett helyet hagyjunk a szellőzésnek. A falakat lélegző vakolattal kellett ellátni, hogy a következő vizesedést elkerüljük. A februári presbiteri gyűléseken számoltunk, és nem volt elég anyagi fedezetünk. Azonban volt egy ige, amely sok erőt adott és reménységgel töltött meg: „Ezt mondja az ÚR: Én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd meglátjátok! Már készítettem az utat a pusztában, a sivatagban folyókat fakasztok.” /Ézsaiás 43, 19a./ Rendíthetetlen hittel kezdtem imádkozni, minden napi imádságom ez volt, ha Istennek kedves a mi templomunk megújulása, akkor azt áldja meg, és engedje meg a mi Urunk, hogy csodákat lássunk. Ez az imádság meghallgatásra talált. Március 2-án Hosszú Endre, helyi asztalosmester kopogtatott a parókia ajtaján: „Tiszteletes asszony, holnap beállványozzuk a templomot és kijavítjuk a mennyezetet.” Ezzel a mondattal kezdődött

minden, kölcsön kért állványokkal, megkezdődött a mennyezet helyreállítása, tette ezt adományként, szeretetből. Ugyanígy 3 festő csapat összefogott, önzetlenül vállalták a

mennyezet lemeszelését, a hibák kiigazítását, teljesen az ablak alsó pereméig. Kezdünk gondolkodni, hogyan tovább... Kicseréltük az elektromos hálózatot, 1 fázisról 3 fázisra álltunk át. Megkezdődött a padok megrövidítése, az utolsó padok kivétele, hogy a falnak helyet hagyjunk a szellőzésre. Ekkor mi magunk, a gyülekezet férfi tagjaival levertük a teljes belső vakolatot 160-170 cm magasságig, majd hosszú hetek szellőzése után megkezdődött a lélegző vakolat feltétele, és a meszelés. Új hajópadló került a padok alá. És úgy tűnt itt be kell

fejeznünk. Eddig tartott a gyülekezet pénze, az alapítvány támogatása, az egyházmegyei adomány. Az ajzatón lévő betonlapok, a téglák, és a helyenként kilátszó földre már nem tudtunk új járólapot tenni. És ekkor jött a balatonkiliti gyülekezet, a helyi civil szervezetek támogatása, a gyülekezeti tagok áldozatvállalása, és meglett a szükséges anyag a járólap letételéhez. De nem maradt pénz munkadíjra. Ekkor egy kedves síójudi mester elvállalta a templom ajzatának kiegyenlítését, és egy szabadi burkoló pedig a járólapok letevését. Napokon, heteken keresztül dolgoztak nálunk szeretetből. Mindezt azért írom le, hogy érezzük, ebben a kilátástalan világban is lehet az Úrban bízni, mert nem mi vittük véghez mindezt, hanem az Úr cselekedett.

Győri-Daniné Tóth Anett
lelképásztor

Beiskolázás a csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium 2010/2011-es tanévére

Intézményünk mai célkitűzése nem több és nem is kevesebb az alapítókénál: elvetni az egyetemes és a magyar kultúra csírjait, nevelni - hitünk segítségével - a jövő embertisztelő, hazaszerető értelmiségét. Intézményünk felvételi vizsgát nem tart. A felvett tanulók rangsorát az általános iskolai tanulmányi eredmények (magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv, fizika) alapján készítjük el.

Tudnivalók és információk:

Az iskola pedagógiai programjának középpontjában névadó tanárunk, Csokonai Vitéz Mihály által több mint 200 évvel ezelőtt megfogalmazott célok állnak: *az embert formáló tudásra törekvés, Isten útján járás, nemzetben érző polgárok nevelése.* Fontosnak tartjuk, hogy tanítványainknak biztos alapokat adjunk további tanulmányaikhoz. A hitoktatás – amelyen mindenkinek részt kell vennie – felekezetek szerint történik. A gimnázium egy gyönyörű zárt ősparkban található, amely gazdag könyvtárral, jól felszerelt számítástechnikai szaktantermekkel, szertárakkal és sportpályákkal együtt ideális körülményt biztosít a tanuláshoz, sportoláshoz, valamint a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

Ebben a tanévben indítottuk a reál tagozatot emelt matematika órással. A következő tanévtől indítjuk a kézilabda irányultságú tagoza-

tot emelt testnevelés órással, kézilabda szakirányban. Intézményünkben angol, német, francia nyelvek oktatása folyik. Egyetemi, főiskolai felvételi vizsgára, kétszintű érettségire, nyelvvizsgára, tanulmányi versenyekre külön ellenszolgáltatás nélkül készítjük fel diákjainkat. A tanulmányi nehézségekkel küszködőket ingyenes felzárkóztatásban és korrepetálásban részesítjük. Iskolánkban tandíj nincs, az internátusi elhelyezés ingyenes, csak az étkezés költségeit kell téríteni. A hátrányos helyzetű tanulóinkat alapítványaink segítik támogatásokkal, ösztöndíjakkal. Minden távolról érkező diáknak internátusi férőhelyet biztosítunk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A 2010/2011. tanévben induló osztályok: (OM azonosító: 034 156)

Gimnázium: 7. évfolyam /6 osztályos képzés/ (tagozatkód: 11); 9. évfolyam /5 osztályos képzés/ angol nyelvi előkészítő évfolyammal (tagozatkód: 20); 9. évfolyam /4 osztályos képzés/ általános tantervű (tagozatkód: 01); angol emelt szintű tagozat (tagozatkód: 02) német emelt szintű tagozat (tagozatkód: 03) reál tagozat (tagozatkód: 04) kézilabda osztály (tagozatkód: 05)

Nyílt napok: 2009. november 18–19. (szerda-csütörtök) 10 óra; 2010. január 14. (csütörtök) 10 óra

Általános iskola: 1. és 5. évfolyam. Nyílt napok: 2009. november 18-19. (szerda-csütörtök) 7³⁰ óra; 2010. január 14. (csütörtök) 7³⁰ óra.

Elérhetőségeink: 8840 Csurgó, Széchenyi tér 9. Telefon: 82/471–108, fax: 82/471–024. Honlap: www.csvmrg.sulinet.hu

„Mindenki szemei tereád vigyáznak...” – reformációi hét az ácsi gyülekezetben

A 145. zsoltár idézett verse fogta össze az ácsi gyülekezetben október utolsó hetét. Idén egész sorozat állt össze az ünnepi programokból. Ezek részben egyházmegyei, részben gyülekezeti szinten szerveződtek.

Október 25-én, vasárnap délután Szőnybe voltunk hivatalosak. Itt a komáromi, naszályi, szőnyi és ácsi gyülekezetek közös ünnepi istentiszteleten vettek részt. Egyházmegyeinkben néhány éve az a gyakorlat alakult ki, hogy a reformációi ünnepkörben a szomszédos vagy egymáshoz közeli gyülekezetek „kisköri alkalmat” tartanak közösen. Ezt a beosztást javaslatként egy bizottság készíti el, a témára is javaslatot tesznek, és segédanyagot állítanak össze az ünnepi istentiszteletekhez. A mi kiskörünkben is minden gyülekezet hozzáadta ehhez a maga szolgálatát: a szőnyiek a helyszínt és az ünnepi műsor egy részét (szólóéneket, szavalat) adták, a komáromi énekkar és a hittanosok szavalata a másik részt ölelte fel. A naszályi gyülekezet lelkipásztora a liturgiában működött közre, az ácsi lelkipásztor pedig igehirdetéssel szolgált. A Kálvin-év kapcsán a reformátor imádságai hangzottak el és a genfi liturgia szerint végeztük az istentiszteletet. Itt kaptuk meg az egyházmegye által erre az alkalomra készített könyvjelzőket is.

Október 31-én délelőtt a császári templomban tartottuk az egyházmegye központi ünnepségét, amely szintén a Kálvin-év jegyében zajlott. Az istentiszteleten *Steinbach József* püspök hirdette az igét, énekelt a császári férfikar, előadást tartott *dr. Békési Sándor*. A budapesti teológia dékánja Kálvin kevésbé ismert arcáról: a poéta, a költő reformátorról beszélt. Écsi Gyöngyi hetényi lelkipásztor, előadóművész reformáció korabeli népi zsoltárokat énekelt. Üde színfolt volt a császári hittanosok verses-zenés szolgálata is. Ezen az ünnepségen kapták meg a gyülekezetek azt a Kálvin-émléklapet, amelyet *Soós Szilárd* mocsai lelkésztestvérünk készített.

Délután az ácsi templomban tartott istentiszteletet az ünnepélyesebbé, hogy egy presbiter család gyermekét kereszteltük, és a gyülekezet énekkara énekelt. Utána a templom bejáratához elhelyezett Kálvin-émléktábla előtt hajtottunk fejet, és néztünk Kálvinon, Isten eszközén keresztül magára az őt felhasználó Úrra. A gyülekezeti teremben erre az alkalomra Kálvin-kiállítást rendeztünk be. Itt a reformátor életét és munkásságát képek, tablók, könyvek, kiadványok mutatják be. A tablók egy részét a tatai református gimnázium diákjai készítették.

November 1-jén délelőtti istentiszteletünk után szokás szerint megálltunk a templomudvarban, és a világháborús hősök, valamint Herczeg Lajos emléktáblája előtt helyeztük el a megemlékezés virágait. Nemzeti imádságunknak, a Himnusnak hangjaival emlékeztünk gyülekezetünk azon halottairól, akik a történelem viharában, távol hazájuktól hunytak el. Délután, sötétedéskor a temetőben tartottunk halottak napi istentiszteletet. Miután idén ez a nap vasárnapra esett, innen jött a gondolat, hogy a szokásos esti alkalmunkat a temetőben tartsuk. Ez volt az első ilyen temetői istentisztelet, de hála Istennek, sokan eljöttek, és sokan csatlakoztak az ott éneklő, imádkozó gyülekezethez a temetőlátogatók közül is. Ez az alkalom sem csak az emlékezés és a gyász jegyében telt, hanem a feltámadás és az örök élet reménységében tekintett mindenki az élő Istenre.

Gerecsei Zsolt
lelkipásztor

Október 28-án a temetőben Herczeg Lajos 1956-os mártír teológiai hallgató sírjánál emlékeztünk meg a család, a gyülekezet, a város érdeklődő tagjaival közösen. Október 28-án e napon oltotta ki életét gyilkos sortűz, miközben felebaráti szeretetről tett bizonyosságot diáktársával egy idős ember hazasegítésével. Rá, és rajta keresztül a történelmi időkre figyeltünk. Legfőképpen azonban Istenre, akinek ígéje Abija király rövid, de áldott uralkodása kapcsán arra figyelmeztetett, hogy Istennek nem kell sok idő, hosszú történelmi kor, hogy munkáját elvégezze. A forradalom néhány napja, egy huszonéves ifjú élete éppen úgy elégséges sorsfordító dolgokra, mint ahogyan elég volt Jézus Krisztus földi históriában elenyésző, alig harminc földi éve - amiből a szolgálata csak két-három év volt -, hogy a világot megváltsa. Az igehallgatás, imádság, közös ének után elhelyeztük a síron a gyülekezet koszorúját.

A krízisről a „KRÍZIS”-ben

A rendszerváltás utáni időben lett tömeges jelenséggé hazánkban egy addig jóformán ismeretlen életforma: a hajléktalanság. Azóta minden városban található egy vagy több hajléktalanszálló. A komáromi Gyár utcában álló ilyen intézmény neve: „Krízis Otthon”. E név ihlette írásom címét.

A komáromi gyülekezeti Nőszövetség karácsonyi programjában már évek óta szerepel, hogy az ünnep táján meglátogatja az Otthon lakóit. A sütemény

elhallgattunk, közülük álltak ki néhányan, hogy karácsonyi verset olvassanak fel pl. Adytól...

Ez év tavaszán az Otthon új igazgatója megkért, hogy évközben is legyünk jelen közöttük, beszéljünk a hit, a vallás kérdéseiről. A kérésnek – bevalom – nem minden szorongás nélkül engedtem, hiszen egy számomra teljesen ismeretlen szolgálat ajtaja nyílt fel. A kéthetente sorra került alkalmak aztán persze lassan-lassan oldották a

Az alkalmak nélkülöznek minden formalitást: a résztvevők egyike-másika olykor kísétál egy cigarettaszünetre, és a megszólalások során néha bizony ki-kicsúszik egy-egy keresetlen kifejezés is. De számomra nem ezek, hanem egészen más dolgok okozták az igazi meglepetést.

Egyrészt: kicsit közelebbről megismerkedve beszélgetőtársaimmal, látom, hogy hamis az a kép, amely általánosít velük szemben. Ehelyett helyénvalóbb azt tudnunk, hogy közülük sokan csak egyvalamiben mások, nevezetesen: nincs otthonuk, őket segíteni tudó, vagy akaró családjuk (ezért élnek a hajléktalanszállón). De más vonatkozásban viszont sokban hasonlítanak a „kinti” társadalomhoz: szomorú sorsú, és helyzetükbe beletörődött emberek ugyanúgy megtalálhatók közöttük, mint azok, akik – szakképesítést igénylő – munkába járnak, terveket szőnek, helyzetüket nem reménytelennek, hanem átmenetinek tekintik. Másrészt pedig: semmivel sem közömbösebbek vagy tájékozatlanabbak a hit, a vallás kérdései terén, mint mások. Őszinte meglepődéssel konstataáltam, hogy néhány megszólalás akár egy gyülekezeti bibliaórán is megállná a helyét. A József-történet egy-egy részlete, az azokban feltárt válsághelyzet, és a szereplők ott tanúsított reakciója, magatartása nem csak érdeklődést, de visszhangot is kelt a 3-4 fős „törzsgárdában”, és a hozzájuk – olykor véletlenül – odacsapódó 2-3 hallgatóban.

**Máté László lelkipásztor
(Komárom)**

mellé persze mindig viszünk bibliaolvasást, verseket, novellát, kórus- vagy énekszámot. Nem egy alkalommal már-már dickens-i atmoszféra teremtődött ezeken az estéken, amikor ottlétünk végén – nem is kissé elszoruló torokkal – a lakókkal együtt elénekeltük, hogy: „Mennyből az angyal...” A legutóbbi két évben – nem kis meglepetésünkre – már a Krízis Otthon lakói is műsorral készültek fogadásunkra: amikor mi

szorongásomat. A tavasz folyamán olyan „találomra” vagy közkívánatra előhozott témákról beszélgettünk, mint: evolúció kontra teremtés; miért van annyi felekezet, ill. világvallás, stb. A nyári szünetet követően újraindított sorozatra már magam javasoltam a témát: az ószövetségi József-történet alapján beszélgetünk krízis-helyzetekről, és azok megoldási módokról, lehetőségeiről.

A nagyigmándi gyülekezet kora őszi kirándulása

A nagyigmándi református gyülekezet idén is megtartotta szokásos kora őszi kétnapos kirándulását. Szeptember 4-én a veszprémi egyházmegye Balaton-felvidéki részét jártuk végig. Gyönyörködhettünk Tapolca, Keszthely és Vonyarcvashegy szépségeiben, majd élvezhettük a Monoszlói Erdei Iskola kényelmes szállását és vendéglátását. Másnap a mezőföldi egyházmegye déli szegletébe zárandokoltunk el, s megnéztük Sáregrest és Déget. Istennek hála idén is telt busszal mehettünk, így 51 fő vehetett részt kirándulásunkon. Köszönjük az Úrnak a csodás lehetőséget.

Sugár Tamás

Vonyarcvashegyen, a Halászsok Kápolnájánál

Gyülekezeti „élet-képek” Naszályról

Ünnepnap

„Aztán ezt mondta Dávid az egész gyülekezetnek: Áldjátok Isteneteket és az Urat. És áldotta az egész gyülekezet az Urat ősei Istenét, meghajolt és leborult az Úr előtt és a király előtt.” 1Krón 29,20. — Szeptember 6-án immár hagyományosan „Gyülekezeti Ünnepnap” keretében ünnepelte fennállásának évfordulóját a naszályi gyülekezet, amely Tata és Komárom között helyezkedik el. Szabó Előd lelkipásztor egyháztörténeti visszaemlékezésében utalt rá, hogy bizonyítottan 1650-ben már szolgált Naszályon Oroszi Tamás lelkész. Az ünnepi istentiszteleten imádságában Köntös László egyházkerületi lelkési főjegyző adott iránytűt a gyülekezeti tagok kezébe, lelkébe, hogy el ne tévelyedjenek, a krisztusi úton járjanak, majd Steinbach József püspök úr hirdette Isten ígését. (Példabeszédek könyve 8. rész 34–35. versei). Kiemelte, hogy a boldogság lépcsőfokait megjárva törekedni kell elérni a csúcst, de csak Isten akarata szerint, becsületes úton. Az istentisztelet keretében Szabó Előd lelkipásztor köszöntötte a jubiláns konfirmandusokat és emléklapot adott át részükre, majd a fiatal felnőtt gyülekezeti tagok tettek fogadalmat. A gyülekezet új palásstal ajándékozta meg lelkipásztorát ez alkalomból. Az istentisztelet után az újonnan épült gyülekezeti házban szeretetvendégségre került sor. Délután „Kisköri fórum” keretében tehették fel kérdéseiket a Bellai Zoltán főtanácsossal is kiegészült egyházkerületi vezetésnek a résztvevők, melyre megtelt az új gyülekezeti terem. Tartalmas fórumnak lehettünk részesei, a szerteágazó kérdések megválaszolásra kerültek. Érzésem szerint mindenki gazdagodott lelki-ekben. A mai nap egy lépcsőfok volt minden résztvevőnek a boldogság felé vezető úton.

Homlokati kép a befejezés előtt álló épülettől (Fotó: Kovács Róbert)

Új gyülekezeti ház

„Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáznak rá az őrök.” Zsolt 127,1. Fenti bibliai idézetet tartalmazta az alapkőirat, mely elhelyezésével 2005. augusztus 28-án kezdetét vette a Naszályi Református Egyházközség új gyülekezeti házána építése. Ez nem csak írott formában került az épület alá, hanem az építkezés minden szakaszában éreztük, hogy az Úr is építi a házat, gondoskodik a legkilátásalanabb helyzetben is nemcsak az anyagiakról, hanem indíttatást, késztetést, erőt, tenni akarást ad a gyülekezeti tagoknak. „De akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget” Zsolt 127,2b. Az építkezés végső szakaszához érkezett. Az épület új otthont adott a lelkészcsaládnak. Teljes elkészülte után reményeink szerint lehetőséget és lendületet fog adni a gyülekezet további építéséhez.

Erdélyi testvérkapcsolat

„Hiszen az egész közösség a maga egészében szent, és közöttük van az Úr.” 4Móz 16,3. — Mintegy évtizedes múltat tekint vissza a naszályi és Kolozsvár alsóvárosi református fiatalok testvérkapcsolata. Először Algyógyon találkoztak az ottani építőtáborban. Az azt követő években közösen táboroztak Magyarországon és Erdélyben is. Megismerték egymás gyülekezeteit, kultúráit. A találkozás évi gyakorisággal rendszeres lett. Felváltva látják egymást vendégül. Részben építőtábor jelleggel, de jut idő tartalmas kirándulásokra, zenélésre, napjaikat esti áhitattal fejezik be. Az együttlétet a vasárnapi Istentisztelet zárja, melyen mindig a vendég lelkész – Adorján László (Kolozsvár) és Szabó Előd (Naszály) – nagytiszteletű urak hirdetik Isten ígését.

Egyházmegyei diakóniai konferencia

„Az Úr minden ösvénye szeretet és hűség azoknak, akik megtartják szövetségét és intelmeit.” Zsolt 25,10. — Gyülekezetünk igyekszik kivenni a részét az egyházmegyei feladatokból. A tavalyi kórustalálkozó megrendezése után 2009. október 10-én az egyházmegyei diakóniai konferenciának adott otthont. Szabó István nagytiszteletű úr áhitata után dr. Márkus Mihály püspök úr tartott előadást a Kálvin évforduló jegyében, melyben felelevenítette a kálvini idők szerszolgálati tevékenységét. Színesítette az alkalmat a dunalmási és a kömlődi szeretetotthon gondozottainak kedves műsora. Bizonyítva, hogy nemcsak kapni jó szeretetet, hanem adni is. A gyülekezeti diakónia keretében novemberben – a tavalyi évhez hasonlóan – a templomba járni már nem tudó idős, beteg, mozgásukban korlátozott gyülekezeti tagjainknak tartunk közös együttlétet a gyülekezeti házban. Erre az alkalomra az oda- és hazaszállításukat a presbiterek vállalják. A diakóniai konferencia üzenetét szívünkben hordozzuk, a résztvevőkkel szeretetvendégség keretében kötetlen beszélgetést folytattunk.

Gyülekezetünk Úristenbe vetett bizodalma és további áldozatvállalása segíteni fogja lelki közösségünket az előttünk álló – könnyűnek nem ígérkező – jövőben további feladatainak megoldásában és hitbéli erősödésében.

Nagy Lehel főgondnok
(Naszály)

Új gyülekezeti terem Szákszendén

„Mert jó az Úr, örökkévaló az ő kegyelme, és nemzedékről nemzedékre való az ő hűsége” (Zsolt. 100, 5.) — A Szákszendi Református Egyházközség 2009. szeptember 26-án ünnepi hálaadó istentisztelet keretében adta át használatra új gyülekezeti termét, amelyet az egyházközség tagjai, nem kis adományozással, közös, lelkes munkával építettek fel. Szákszend a Tatai Egyházmegyének egyik kis gyülekezete, alig több mint száz egyházfenntartóval. A lelkészi szolgálatot beszolgáló lelkészek látják el több évtizede. A gyülekezetnek a nyolcvanas évektől nincs helyben lakó lelkésze, ezért a gyüle-

kezet sorsát szívükön viselő, templomba járó egyháztagokban különösen is benne van az igyekezet, élni és tenni akarás, a felzárkózásnak a készsége a nagyobb gyülekezetekhez.

Éppen ezért igen nagy eseménynek számított a gyülekezet életében a nagy munka után a megérdemelt ünneplés, amikor a tele templom mellett a gyülekezeti ház is megtelt a meghívottakkal. A falu elöljárói, a helybeli és vidéki cégek képviselői mellett természetesen eljöttek egyházi képviselőink is, hogy kifejezzék együttérzésüket, osztozzanak örömeinkben. Igét hir-

detett *Steinbach József* a Dunántúli Református Egyházkerület Püspöke, a házat hálaadó imádsággal felszentelte *Máté László*, a Tatai Református Egyházmegye Esperese, áldásukat adták a gyülekezetben szolgált lelkészek. A nagyigmándi kórus és a szákszendi hittanosok szereplése tette színesebbé istentiszteletünket. Az Egyházkerület részéről *Köntös László* lelkészi főjegyző, az Egyházmegye részéről, pedig *Máté László* esperes köszöntötte a gyülekezetet, valamint köszöntést és áldást mondtak a helybeli evangélikus és katolikus lelkész szolgatársak. Az istentisztelet után a szeretetvendégségen mindenkinek alkalma volt a beszélgetésre az élmények megosztására.

Hálát adunk az Úrnak, hogy olyannyira velünk volt az építkezés folyamán, hogy nemcsak hogy adósság nélkül építhettünk, de maradt tartalék is a gyülekezet tovább működésére és reméljük erő is, a lelki építésre. Köszönetünket és hálaunkat fejezzük ki mindazoknak, akik imádságaikkal, anyagiakkal és munkájukkal segítettek bennünket, gondolva mindazokra a gyülekezetekre, akik építkeznek, vagy szeretnének építeni, hogy az Úr hasonlóképpen áldja meg munkálkodásukat, mint ahogy velünk tette és adjon erőt, kitarthatást mindnyájunknak Anyaszentegyházunk lelki építésére, a növekedésre. Az Úr legyen mindnyájunkkal!

Sugárné Damó Márta
lelkipásztor

Hálaadó istentisztelet Nyergesújfalun

November 8-án hálaadó istentiszteletet tartottunk Nyergesújfalun imaházunk külső-belső felújítása alkalmából. E szép ünnepi alkalmon jelenlétével megtisztelte gyülekezetünket *Steinbach József* püspök, *Köntös László* egyházkerületi lelkészi főjegyző, *Bellai Zoltán* püspöki főtanácsos, *Máté László* esperes és *Gyimóthy Géza* egyházmegyei főgondnok is. Püspök úr Igehirdetésében hangsúlyozta, hogy ebben a bizonytalan világban az emberi élet értelme és szilárd, biztos alapja a Szabadító Úr Jézus Krisztus. Az igehirdetés után köszöntök, szavak hangzottak el, a nyergesi hittanosok pedig Jónás könyve alapján összeállított színdarabot adtak elő. A hálaadó istentiszteleten jelen volt *Miskolczi József*, Nyergesújfalu város polgármestere, *Molnár Alajos* nyergesújfalui plébános, valamint a helybeli evangélikus gyülekezet tagjai is.

2008-ban Nyergesújfalu Város Képvi-

selőtestülete a képviselői tiszteletdíj-alapból 600000.-Ft támogatást hagyott jóvá imaházunk tetőszerkezetének javítására, és a külső homlokzati vakolat felújítására.

Az idei esztendőben ugyancsak a képviselői tiszteletdíj-alapból 320000.

-Ft-ot kaptunk a nyílászárók (ablakszárnyak, bejárati ajtó) cseréjére, a fa díszítő elemek elkészítésére, valamint új székek vásárlására. Evangélikus testvéreink 110.000.-Ft-tal járultak hozzá a felújítás költségeihez. Gyülekezeti tagjaink pénzadománnyal és kétké-

zi munkával segítették terveink megvalósítását. Kérjük az Úr Isten segítségét ahhoz, hogy e kicsiny hajlékban igazi, szerető közösséget alkothassunk.

Darányiné Csonka Valéria lelkipásztor
(Lábatlan)

Egyházmegyei reformációi ünnepség Császáron

A császári református templom hangjai október 31-én délelőtt 10 órára reformáció napi istentiszteletre hívtak. Ebben az esztendőben a templom ősi falai között tartották a Tatai Református Egyházmegye központi ünnepi istentiszteletét. A császári gyülekezet ekkor adott hálát a templom világításának megújításáért, az új kovácsoltvasból készült csillárért és a belső tatarozásért.

A 25. zsoltár éneklése után *Máté László* esperes köszöntötte a megjelenteket, akik teljesen megtöltötték a templomot. Köszöntőjében megemlítette, hogy immár harmadik éve szerveznek a reformáció napján központi ünnepi istentiszteletet, mindig más helyszínen.

A köszöntést követező percekben ismét énekszó töltötte meg a teret, ugyanis a *Molnár Péter* karnagy vezetésével a Császári Református Férfikar szolgált a gyülekezetnek. Róluk fontos megjegyezni, hogy közel s távol ők az egyetlen énekkar, akik 136 éve folyamatosan, tehát megszakítás nélkül énekelnek. A Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, *Steinbach József* (a képen jobbra) lépett a szószékre, hogy igei szolgálatát elvégezze. Isten Igéjét a 2 Péter 1, 3–7 versei alapján hirdette.

A reformációhoz kapcsolódva elmondta, hogy a reformáció felfedezte számunkra Isten Igéjét. Az Ige megváltó Ige, melyben Isten kijelenti magát. A reformációban Luther azt emelte ki,

hogy Isten mit tett értünk. Tudnunk kell, hogy mi gazdagon megajándékozott emberek vagyunk! Az igehirdető nagy hangsúlyt fektetett a kijelentésre, mely szerint ne létezzünk, hanem éljünk. Kálvin az általa továbbvitt reformációban már azt fejtegeti, hogy mi az, amit mi adhatunk válaszként Istennek. Ha elfogadjuk az Ő kegyelmét, akkor ez meglátszik rajtunk a mindennapokban.

A püspök úr kifejtette, hogy az igaz emberség nem más, mint a másokban is észreveszem az embert, s magamban próbálok a másikká lenni, hiszen így tudok segíteni másokon. Fontos Isten és önmagunk ismerete, mert ha ismerem Isten kegyelmét, akkor minden választ meg is kapok tőle, nem kell mástól várnom azt. A kegyességről el-

hiszed-e, hogy van naponkénti kegyesség, melyet az Úr küld feléd? Megálltál-e mindennap Ő előtt imádságban, igelovlásban, az Ige tanulmányozásában? Megérted-e a naponkénti üzenetet, mely neked szól?

A negyedik tétel, mely az Igéből szólt a szeretet. Ennek kapcsán kiemelte, hogy kétféle szeretet olvasható ki a Bibliából. Ne csak érezzük a szeretetet, hanem tudjuk kimutatni azt. Tudjuk mások felé sugározni a bennünk lévő szeretetet. A másik fajta szeretet a felszíni szeretet tartalommal való megtöltése. Ez pedig az önátadó szeretet, mely azonos a Krisztusi szeretettel. Ne én akarjak boldog lenni, hanem mást is boldoggá tudjak tenni. Mutasd meg

másoknak is a benned kiteljesedett Krisztust, hiszen ettől teljesedik ki a te életed is. Zárszóként hozzátette, hogy adjunk választ a mindennapokban, mi Isten emberei vagyunk!

A következőkben csodálatos énekhang töltötte be a császári templomot. *Écsi Gyöngyi* (képünkön) a felvidéki Hetényből érkezett előadóművész – aki református lelkipásztor – XVI. századi énekekkel ismertetett meg bennünket. Ezek az énekek úgy szóltak meg, amint azokat egykor énekeltek. A népi hangzású dallamok mindenkit rabul ejtettek. Az énekszóval előadott népi bibliai történetek különösen csendültek a XXI. századi hallgatóság előtt.

Ezt követően *dr. Békesi Sándor* dékán, egyetemi tanár (a képen középpont) előadását hallgathattuk. Kálvin János költészetéről beszélt. Ehhez kapcsolódóan kiemelte a tanítást, mely szerint természetből és a történelemből ismerhetjük meg, hogy van más élet. Ehhez a megismeréshez pedig egy nagyszerű „szemüveg” is rendelkezésre áll, mely nem más, mint a Biblia. A Biblián keresztül betekinthezünk a teremtett világ csodáiba. Kálvin vívódását, küzdelmét egy az 1540-es esztendő telén írt, Győzelmi ének című versének felolvasásával bizonyította. Ez a vers a Wormsban lezajlott és Kálvin számára kudarcra végződött hitvita után íródott, mely ugyan szó szerinti kudarc volt mégis Jézus győzelmét emelte ki.

Az előadás után a helyi hittanosok műsora következett, kiemelendő, hogy *Körmendi Kata* 4. osztályos tanuló egyedül énekelte el Luther Márton által szerzett, *Erős vár a mi Istenünk* című 390. dicséretet.

Juhász Róbert helyi lelkipásztor köszöntőjében beszámolt a belső felújítás munkálatairól, és név szerint említette azokat szakembereket, akik segítettek a munkák kivitelezésében.

A Himnusz közös elneklése után *Máté László* esperes áldásával ért véget a Tatai Református Egyházmegye közös reformáció napi istentisztelete.

A házigazda császári gyülekezet szeretetvendégségre invitálta ezután a megjelenteket, így sor kerülhetett baráti beszélgetésekre a régen nem látott ismerősök és az eddig ismeretlen református testvérek között.

Bogáth István
egyházmegyei világi főjegyző

Gyülekezeteink életéből: TATAI EGYHÁZMEGYE

„Ne hagyd elveszni Erdélyt, Istenünk!”

A Pilismarót-Dömösi Társegyházközség július 16-20. között látogatást tett erdélyi testvér-gyülekezetünkben Marosludason. Első állomásunk Arad volt, ahol megkoszorúztuk a 13 vértanúnak állított szabadság-szobrot, és elénekeltük a Himnuszt. Éjjel fél kettőkor érkezünk meg Marosludasra. Megható érzés volt látni ezt a lelkes, bennünket váró gyülekezetet, akik egész éjjel a parókia udvarán gyülekezve vártak bennünket, de jó magyar szokás szerint, finom vacsora következett, majd hajnalig tartó beszélgetéssel.

A pénteken indultunk Nagyenyed felé. Csatlakozott hozzánk Czirmay nagytiszteletű úr. Elsőként a református vártemplomot néztük meg - kissé omladozó falaival. Ezután a nagyhírű Bethlen Gábor kollégium falai között tehettünk sétát, ahol olyan hírességek tanultak, mint Áprily Lajos, Apáczai Csere János, Kemény Zsigmond. Utunk Nagyszentimrén folytatódott, ahol egy romos református templomot nézhettünk meg - ma mintegy 2 fő látogatja. Szomszédságában áll egy teljesen új orthodox templom, amelyet felújít az állam... Utunkat folytatva egy festői környezetben épített orthodox kolostort nézhettünk meg, a Remeteit. A hatalmas mészkőszirtekkel határolt, csörgedező patakkal körülvett,

több épületben a faragott tornácos házakban élnek mindennapjaikat lakói. Kézi csomózású, perzsa szőnyeget készítenek és saját üzletükben értékesítenek. Megnéztük a templombelső is, amelyet hatalmas szőnyeg borít, de padokat csak a fal mellett láthattunk. Gyönyörű freskók díszítették a mennyezetet. Hátrányos helyzetű gyerekek is élnek itt az apáccal, akiket ők tanítanak. Következő állomás a torockószentgyörgyi Székelykő Kúria volt. Szemben hatalmas mészkőszirtek, majd a völgy lankás részei láthatók, a halastó és a gyerekek részére kialakított hinták, csúszdák, a gyönyörű faragott tornác fogadja az ide látogatókat. Esteledett, amikor Torockóba értünk. Erdély talán legszebb faluja, mind természeti fekvését, mind építészetét illetően. Nem mindennapi látvány maga a falu a fehérre festett kis házaival és a drámaian fölé magasodó Székelykövel, amelynek jellegzetes formája miatt azt mondják, hogy itt kétszer kel fel a nap.

A szombati napot többen a családdal töltötték, de néhányan ellátogattunk a kőshégyeiről nevezetes Medve-tóhoz. Ennek magas sótartalma okozza azt, hogy a fürdőzők valósággal „lebegnek” a tó felszínén.

Ezután érkezünk Bözödújfalura - erre a tóvá tett falura, ahová gátat építettek, majd a

vízzel árasztották el az egykor mintegy 180 portát számláló falut. Egy ottani néprajzkutató szerint, ha hamarabb áll be a rendszerváltás Romániában, Bözödújfaluma ma is élne. Az itt élők szerint van egy mondás: „Aki évekre tervez, az szőlőt ültet; Aki száz évre, az házat épít; Aki pedig ezerre, az keresse a Jóistent.” A templom tornya még ma is látszik, de sajnos ez mit sem zavarja a fürdőzőket, akik birtokba vették ezt a helyet. Sokunkban mély nyomot hagyott az, amit itt láttunk.

A vasárnapi istentiszteleten lelkipásztorunk, Kiss Péter hirdette Isten Igéjét, majd gondnok úrral közösen az úrasztalára helyezték azt a terítőt, amelyre az az ige volt ráhímezve, mely május 22-én Debrecenben a Kárpát-medencei Református Egyházak Alkotmányozó Zsinatán hangzott el: „A testvéreimet keresem”. Délután, 5 órakor vidám, zenés vacsora következett, amelyen gondnok úr átadta azt a gyönyörű, tányérra festett képet templomunkról.

Bár földrajzilag távol vagyunk egymástól, de van egy híd, amely összeköt bennünket, ennek a hídnak a neve: Szeretet. Ez a szeretet munkálkodjék, hogy minél többen ismerjék meg ezt a falut és azt a várost, ahol ugyan tragikus körülmények között, de elkezdődött ez a testvéri kapcsolat.

Róth Lajosné presbiter
(Pilismarót)

Érszakácsi—Lábatlan

2009. októberének 2. hétvégéjén kedves vendégek látogattak el Lábatlanra a partiumi Érszakácsi-ból.

Kapcsolatunk 3 évvel ezelőtt kezdődött, amikor is Lábatlanról néhányan egy mikro-

volna partiumi szálakkal is.

Az első nagyszabású gyülekezeti alkalom, melyen az érszakácsiakat vendégül láthattuk, a 2007-ben tartott székelykapu avató ünnepségünk volt. Főleg fiatalokból álló küldöttség érkezett a 2 településről, Szekeresről és Érszakácsi-ból, akiknek felejthetetlen élményt jelentett a lábatlani látogatás. Egy busszal érkeztek maros

Ez valósult meg az idén, október 9-től 11-ig, amikor 25 érszakácsi testvérünk érkezett hozzánk. Szombaton délelőtt megtekintettük a Gerenday közösségi házat és arborétumot, majd Esztergomban, a Vár és a bazilika környékét.

Délután a vendéglátó lábatlani családok gondoskodtak egyéni programról, mely szintén elnyerte az érszakácsiak tetszését.

busszal utaztunk a Nagykároly közelében fekvő piciny falucskába, Szekeresre. Vendéglátóink (egy Süttőn élő, gyülekezetünkhöz tartozó család rokonsága) révén ismerkedtünk meg a helybeli lelkipásztor úrral, Gál Sándorral, aki Érszakácsi-ból jár át Szekeresre. Már az első alkalommal mindannyian úgy éreztük, hogy gyülekezeti tagjaink is igényelnék e kapcsolat elmélyítését, és további közös programok szervezését. Az érszakácsiaknak és szekeresieknek nem volt működő magyarországi kapcsolatuk, a lábatlaniak pedig a székelyföldi ismeretségüket bővíteni szerették

megyei, székesi és csejdi testvéreinkkel, az Alapítványunk által az NCA Nemzetközi Kollégiumától elnyert 500.000.-Ft-os pályázati támogatásból.

2009 májusában a mi lábatlani gyülekezetünkől utaztunk 33-an egy 5 napos kirándulás keretében, annak első állomásaként Érszakácsi-ba. Sajnos, csak rövid időt tölthettünk ott, (este érkezünk, és másnap reggel már mentünk is tovább), de a megható búcsúzás alkalmával érszakácsi testvéreink megígérték, hogy minél előbb meglátogatnak minket Lábatlanon.

A vasárnapi istentiszteleten Gál Sándor érszakácsi Nagytiszteletű úr hirdette Isten Igéjét, a lábatlani hittanosok pedig versekkel, színdarabbal szolgáltak.

A vasárnap délutáni búcsúzás alkalmával annak reményében váltunk el egymástól, hogy jövőre, ha az Úr Isten éltet bennünket, Érszakácsi-ban ismét találkozunk.

Darányiné Csonka Valéria
lelkipásztor
(Lábatlan)

„Egész világot kaptál...” Lelkészbeiktatás Rédén

A Bakonyalján fekvő 1400 fős falu református gyülekezetében 2009. szeptember 27-én lelkészbeiktatásra került sor. Az elmúlt száz esztendőben ez volt a negyedik ilyen ünnep Rédén. A zsúfolásig megtelt templomban, közel 500 fő jelenlétében **Máté László**, a tatai egyházmegye esperese, beiktatta hivatalos tisztébe a kárpátaljai származású **Barta Zsoltot**, aki már két éve végez lelkészi szolgálatot a gyülekezet élén.

Az istentisztelet a 65. zsoltár első versének eléneklésével kezdődött, majd a hittanosok folytatták az *Ez az a nap* kezdetű énekkel. Ezt követően a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, **Steinbach József** hirdette Isten üzenetét az ünneplő gyülekezet számára. Az egyházközség pecsétjének és a templom kulcsának átadása után több, mint 40 lelkipásztor mondott áldó Igét a frissen beiktatott szolgatársnak. Majd közös áldásként felcsendült a 265. dicséret 1. verse: „*Hagyjad az Úr Istenre te minden utadat... Atyád, Ő áld, szeret.*” A beiktatott lelkész prédikációja a feltámadást követő, egyik jól ismert történet részlete alapján hangzott el: „*Szeretsz-e engem? ... Legeltesd az én juhaimat!*” (Jn 21:17) Noha Isten iránti szeretetünket mindannyian megbizonyítjuk, a lelkipásztor életében sajátos módon valósul ez meg: folyamatosan kutatja Isten akaratát és tanulmányozza Igéjét, szereti gyülekezetét és egyházát. Érthető és releváns módon hirdeti Isten Igéjét. Elérhető a tagok számára és eléri a tagokat, ott, ahol vannak; szereti őket a temetőben, az utcán, a templomban...

Az istentisztelet második felében megtartott nyilvános presbiteri gyűlésen ünnepi köszöntések hangzottak el egyházi vezetők és meghívott vendégek részéről. A köszöntések sorát **Bíró Istvánné** nyitotta meg versmondással. Majd felszólalt **Dr. Huszár Pál**, a DRE főgondnoka, a zsinat világi elnöke valamint **Köntös László**, a DRE lelkészi főjegyzője, aki szintén a Jn 21:17 alapján tolmácsolta a lelkészi kar áldáskívánását. A gyülekezet korábbi lelkészei nevében **Bátky Miklós**, ny. esperes köszöntötte fiatal utódját.

Gyimóthy Géza, a tatai egyházmegye gondnoka, kifejezte örömét, hogy a rédei gyülekezetben is egy lelkész házaspár szolgálhat, mint ahogy az egyházmegye számos gyülekezetében, és kérte a gyülekezetet, hogy becsüljék meg őket azzal is, hogy a „szürke” vasárnapokon is megtöltik a templomot, hogy Isten Igéjére fi-

káját. Az egyházmegye lelkészei nevében **Gerecsei Zsolt**, ácsi lelkipásztor, két szóban foglalta össze beiktatott szolgatársának szánt üzenetét: legyen *tudós és tiszteletes*. A teológia tudományának további művelésére és aktív gyülekezeti munkára bátorított. Végezetül, a beiktatott lelkipásztor válaszában megköszönte az

gyeljenek. A gyülekezet nevében először **Mogyorósi Vilmos** köszöntötte beiktatott lelkipásztort, felelevenítve egy közös élményüket, majd **Hetyei Mónika**, negyed éves teológiai hallgató mondta el Juhász Zsófia Biztatás című versét. „... *Egész világot adjál, hogyha adsz, Fél világgoddal- magadra maradsz. Egész világot kaptál nem felet, Ő azért jött, hogy – bővülködjenek.*” A hittanosok közös versmondással és énekszóval köszöntötték a tiszteletes urat. „*Otthonról haza érkezéssel*”- jelentette ki Réde község polgármestere, **Pölöskei József**, akinek meghatározó szavai szintén az elmúlt két év közös élményeiből, tapasztalataiból merítettek. **Vancsai József**, bakonyszombathelyi evangélikus lelkész örömeinek adott hangot, amikor elmondta, hogy Barta Zsolt személyében nemcsak szolgatársra, hanem barátokra is talált. A Hét Határ gyülekezeti kiskör nevében **Bogáth István**, kömlői presbiter, köszöntötte a nagytiszteletű urat, megköszönve eddigi mun-

útravaló gondolatokat, jókívánságokat, majd virággal köszöntötte feleségét és három lánygyermekét.

A lélekemelő ünnepség után, a templom kijáratánál mindenki kapott a nap emlékéül szolgáló Igés könyvjelzőből, majd részt vehetett a Művelődési Házban megtartott szeretetvendégségen.

Az előkészületek és az istentisztelet során nyilvánvalóvá vált, hogy a gyülekezet minden korosztályának igazi ünnepe volt ez a nap. Hálásak vagyunk, hogy örömminkben sokan osztoztak: a tatai és a pápai egyházmegye számos gyülekezetéből érkezett testvérek, az egyházmegyében és az ország más részein szolgáló lelkésztársak valamint családtagok, barátok, ismerősök és a rédeiek – felekezetre való tekintet nélkül.

Barta Livia
lelkipásztor

Balatonalmádi Református Nyaralók III. találkozója

„Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek!” (Zsoltár 133,1)

Idén augusztus 2-án már harmadik alkalommal került megrendezésre a Balatonalmádi Református Nyaralók Találkozója. A kezdeményezés a gyülekezet lelkipásztorától, Steinbach József püspök úrtól származik, aki különös gondot fordít gyülekezetünk építésére és a testvérek lelki gondozására.

Balatonalmádi városában a nyári hónapok alatt több ezer nyaraló vendég tartózkodik. Ilyenkor a vasárnapi Istentiszteletekre is sokkal többen járnak, mint az év többi időszakában. Sokszor a templom falain kívül, a templomudvaron is székeken, padokon ülnek a hívő testvérek és hallgatják az Istentiszteletet.

Nagy öröm ez és háláság vagyunk Istennek ezért az ajándékáért, hogy a gyülekezetünknek van egy olyan része, akik minden nyáron egy közösséget alkotnak a törzsgyülekezettel, együtt énekelünk, imádkozunk és hallgatjuk Isten igéjét. Pál Apostol a Korinthusi gyülekezetnek írt I. levelében így ír: „Mert ahogyan a test egy, bár sok tagja van, de a test valamennyi tagja, noha sokan vannak, mégis egy test...” (1Kor 12,12) Hiszszük, hogy Isten akaratából ez a mi kis gyülekezetünk is csak a nyaraló testvérekkel együtt alkot teljes egészet, mint ahogy a testrészek alkotnak egy testet Krisztusban.

A gyülekezetnek e sajátos kettőssége indította el azt a gondolatot, hogy mi, akik Krisztusban egy test tagjai vagyunk és együtt alkotjuk a Balatonalmádi Református Gyülekezetet még jobban és még mélyebben ismerjük meg egymást. Legyen alkalmunk a vasárnapi Istentiszteleteken kívül is beszélgetni, ismerkedni, bizonyosságot tenni a Krisztusba vetett hitünkről. Ebből a gondolatból született meg ez a találkozó, amely minden második esztendőben egy vasárnapi Istentisztelet keretén belül kerül megrendezésre és amelyen a nyaraló testvérek szolgálnak a gyülekezetben.

Az idei találkozón 4 szolgálatot hallhatott a gyülekezet. Először Pannonhalmi Tibor orgonaművész, a gyülekezet kántora szolgált közöttünk két orgonával. Őt követte Dr. Kiss László tanár, ügyvéd, a Budapesti Református Teológiai Akadémia Latin, Német, Angol szakos tanárának biztonyságtétele, aki hosszú életútjának meghatározó élményeiről és az Úristen gondoskodó és szerető vezetéséről tett biztonyságot a gyülekezet előtt. Ezt követően Veressné Petrőcz Mária énektanár és családja énekelt több szólamban zsoltár és dicséret feldolgozásokat, majd végül Bondor Erika az operaház művésze játszott hegedűn egy csodálatos Bach művet kislány, ifj. Fábrián Gábor orgonakísérete mellett.

Az Istentiszteletet egy közös úrvacsorával fejeztük be, ahol az akkor egy hete felnőttként konfirmált testvérek is részt vettek. Az Istentiszteletet követően pedig a templom udvarán egy szeretetvendégség várta a gyülekezet valamennyi tagját. Gyülekezetünk gondnoka és családja jóvoltából mindenkit vendégül láttunk egy finom pörköltre, süteményre.

Kádár Gergő
presbiter

A balatonalmádi gyülekezet énekkara

„Dicsérjétek az Urat! Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicséretet a hívek gyülekezetében!” Zsolt 149,1

Immár két éve, 2007 szeptemberében alakult meg a balatonalmádi gyülekezet énekkara. Az énekkart a közös éneklés öröme és az egyházi zene szeretete hívta életre. Szinte mindenki tapasztalhatta már élete során, iskolai vagy egyéb kórusokban énekelve, vagy csak hallgatva azokat, hogy mekkora erő rejlik egy-egy dallamban, ha azt akár ketten, hárman vagy százan egy lélekkel éneklük.

Az énekkar lelki-zenei vezetője Török Ágnes, aki türelmes, kitartó és hűséges munkával szép élményekkel gazdagította a kórus tagjait és reméljük, hogy az ünnepi istentiszteletek alkalmával a gyülekezet tagjait is.

Az énekkari próbákra szeptembertől május végéig, vasárnap délutánonként kerül sor. Az együtt töltött másfél óra első fele közös áhítattal, beszélgetéssel, imádsággal és énekeskönyvi dicsérek, zsoltárok éneklésével telik. Hiszszük, hogy az énekkarban való részvétel lényege nem pusztán az együttenéklésben, hanem elsősorban a lelki közösségben rejlik. Fontos, hogy megismerjük egymást, megosszuk egymással gondolatainkat, kétségeinket, tapasztalatainkat, a családunkat ért örömeket bánatokat. (Az próbákon gyakran részt vesznek gyermekeink is, csecsemő korútól a kiskisoklásig, mellettünk játszva, nassolva éneklésre hangolódva.)

Az énekkar tagjai között, éppen úgy ahogy egy gyülekezetben is, a fiataloktól az idősekig minden korosztály képviselteti magát. Igyekszünk mindenkit bátorítani, hogy csatlakozzon és gazdagodjon egy remek élménnyel. A kórus szerény számú, de annál lelkesebb tagokkal büszkélkedhet. Általában nyolcan, „csúcsidőben” tizenketten, tizenhárman de előfordul, hogy csak hárman vagy négyen énekelünk együtt. És ez éppen olyan jó! Nem a profizmus a cél, nem az, hogy hibátlanul végigénekeljünk egy-egy művet, hanem egyházi énekkarról lévén szó a dallam és a szöveg együttes átadásáról.

Szívesen énekelünk hagyományos zsoltár- és dicséret-feldolgozásokat, három- vagy négyszólamban, de tettünk kísérletet modern darabok megtanulására és előadására is.

Háláság vagyunk, hogy ily módon is szolgálhatjuk a mi Urunkat, gazdagíthatjuk a gyülekezet életét.

Kádárné Paksy Ágnes

„Mit tegyünk, hogy Istennek tetsző dolgokat cselekedjünk?” (Ján 6,28)

Gyermekkorom kedves emlékei közé tartozik, amikor először tanulhattam földrajzórán a földrészek tájairól, égöveiről. Nagyon meglódította fantáziámat, hogy milyenek is lehetnek azok az esőerdők az Amazonas vidékén vagy Afrikában, az Egyenlítő alatt lévő nagy sivatagok, ahol mindig csak nyár van és forróság – különösen, ha éppen zimankós, szeles és fagyos volt odakint, s jó volt odabenn a cserépkályha mellé kuporodva a szánkózás, vagy korcsolyázás után átmelegedni. Aztán elővenni a kiosztott versikét, s tanulni, hogy a gyermekek karácsonyára „hibátlanul menjen ám” az elmondása. Amikor a jéghideg templomban a felnőttek és gyermekek szíve–lelke átmelegedhetett és megbátorodhatott az angyalok szózatát hallva:

„Ne féljete, mert íme hirdetek Néktek nagy örömet, mely az egész földnek öröme lesz!” S akkor elálmélkodtam azon, hogy ez az üzenet az egész földnek szólt már legelőször is, amikor én még nem is éltem a föld színén – de Jézus már megszületett értem is. És énekelhettük együtt nagy áhitattal, hogy „Itt állok jászolod felett, óh, Jézusom, szerelmem....” (329. dics.)

Hány és hány mai gyermek életét tehetné egész életre szóló, dús lelki él-ménnyel meggazdagított igazi Karácsony-

nyá, ha részesülhetne a templomi karácsonyi gyermekműsor nagyszerű közösségi élményében! Köszönjük azoknak a szülőknél és nagyszülőknél, akik hasonlóan hordozva magukban ilyen meghatározó gyermekkori emlékeket, figyelnek arra, hogy unokáik ne maradjanak ki a karácsonyi gyermekműsorból, hanem tévőlegesen vegyenek részt. Meggyőződésem, hogy a címben feltett kérdésre az egyik legfontosabb és leghalaszthatatlannabb cselekedetünk lesz az, ha gyülekezeteink gyermekeinek életéből nem marad ki a Karácsonyi Gyermek Jézusról szóló karácsonyi versek, énekek hangszeresen előadott dallamok, jelenetek maradandó élménye! Ne is maradjon ki ha lehet! Leginkább lelkes résztvevőként vagy aktív hallgatóként, de minél többen kapcsolódjon be, vegyenek részt rajta.

Ez lehet az egyik olyan fontos cselekedetünk, melyhez a legkevesebb anyagi kiadás kell, s mégis gazdagon megtérül, felettébb annál is, mint amennyi időt látszólag elvesztegetünk a próbára menéssel, gyakorlással tanulással, illetve tanítással.

Ami pedig még ennél is kevesebbe kerül, sőt az egésznek a megvalósulása ingyen kegyelemből van, azt maga Jézus fogalmazta meg már akkor, földi életében hallgatóinak, akik a címben felett

kérdést intézték hozzá, s Ő felelte nekik: „Az az Istennek tetsző dolog, hogy higgyetek abban, akit ő küldött.” (János ev. 6:29.) Ennyi. Ilyen egyszerűen megfogalmazva, nem mástól, mint attól az Úr Jézus Krisztustól, Aki eljött közénk.

Köszönöm az egyházmegyénk lelkesi és világi szolgálattevőinek, hogy a 2009. év elmúlt időszakának hétköznapjain és vasárnapjain szóval és cselekedettel sokat fáradoztak egyházunk gyülekezeteiben református keresztyén hitünkért, gyülekezeteink építéséért, a lelkek megmentéséért!

De kérem, hogy már karácsonykor határozzák el — nem várva Szilveszterig, netán egészen böjt haváig, hogy ne csak megfogadják, hanem példaként továbbra is tudatosan tegyék láthatóvá hitüket! Az olyanok, akik kereső lelkek és szívek örömmel jönnek közénk, találják meg közösségeinkben református hitünknek Jézus Krisztustól kapott megtartó és megmentő, egész földi életünket megújítóan átforgató erejét, szépségét gazdagságát és igazságát!

BÉKESSÉG ISTENTŐL mindnyájunknak az idei Adventtel elkezdődött új egyházi év hétköznapjaira és ünnepnapjaira egyaránt!

Kuti Géza esperes

„Alpha + ” kurzus Litéren

„Őáltala kaptuk hitben a szabad utat ahhoz a kegyelemhez, amelyben vagyunk, és dicsekszünk azzal a reménysé-

ta a közösség, és nem utolsó sorban Isten ígéje. Ezen a kurzuson Márk evangéliumát dolgozzuk fel. Az alkalmak beszélge-

gel is, hogy részesülünk az Isten dicsőségében.” (Róm. 5:2) Litéren 2009 októberében Alpha+ kurzus indult „haladó” alphásoknak. A két évvel ezelőtt kezdődött Alphák (három felnőtt és egy ifi) folytatásaként szerveződött alkalmakra azok jöttek el, akikben „csírázni kezdett a mag”, vonzot-

tással, dicsőítéssel kezdődnek. A cél az, hogy oldottá, bensőségessé tudjuk tenni az együttléteket. Az evangéliumon keresztül ismerkedünk Jézus cselekedeteivel, tanításaival, „küldetésének céljával.” Mindenkit próbálunk bevonni a beszélgetésekbe, ami nem igazán könnyű feladat számunkra. Ehhez kérünk kellő bölcsességet az Úrtól, hogy mindenki saját maga fogalmazhassa meg azt, hogy számára mit jelent az ige üzenete.

„Az Ő isteni ereje megajándékozott minket mindazzal, ami az életre és a kegyességre való, azáltal, hogy megismertük őt, aki saját dicsőségével és erejével hívott el minket.” (2Pt. 1:3)

Rokalyné
Csizmadia Margit

Felsőörsi események

Konfirmandusok csapatépítő napja

Az őszi szünet egyik csodálatosan szép napján felkerekedtünk a felsőörsi konfirmandusok kis csapatával, hogy a közeli Káli-medence szépségeiben együtt gyönyörködjünk, és közben ismerkedjünk egymással. Megnéztünk öreg templomokat, megfordultunk szép kilátást nyújtó magaslaton, barangoltunk kőtengerben, láttuk régi hősök sírjait, emlékhelyeit. Hallottunk hitről és magyarságról, Isten végtelen szeretetéről. Jó volt együtt lenni, nevetni, beszélgetni – szabadon, kötetlenül. Istennek legyen hála ezért a napért!

Őszi játszóház

Bizony kicsinek bizonyult a felsőörsi parókia hittanterme, amikor az őszi szünet egyik délelőttjén 26 gyermek gyűlt össze játszóházunkban. Felelevenítettük nyári táborunk énekeit, beszélgettünk a teremtés csodáiról, és Isten bennünk végzett teremtéséről, az új emberről, a Lélek gyümölcseről. Nagyon szép alkotások születtek ezen a délelőttön, használva az őszi természetes anyagait, leveleket, diókat, kiegészítve papírral, dekor-gumival. Örültünk, amikor az alkalom végén többen kérdezték: „Holnap is jöhetünk?”

Kálvin-terem

Az Úristennek legyen hála azért, hogy a felsőörsi parókia 1914-ben készült épületét két ütemben, önerőből és elnyert pályázati támogatásból ebben az évben és a jövő évben reménység szerint sikerül felújítani, részben átépíteni. Az elmúlt nyáron napokon keresztül folyt az alsóépület bontása, 25–30 ember dolgozott keményen a tűző napon, 16 konténernyi építési hulladékot, és több rakásnyi vörös követ kitermelve. Ezekben a napokban (nov. eleje) pedig már szinte teljesen készen van az új épületszárny, ami tulajdonképpen egy térelválasztó-

val ketté bontható nagyobb terem, elsősorban az ifjúsági és gyermek munka céljaira. A terem a „Kálvin terem” nevet kapja majd, átadását november végére tervezzük. Nagy ajándék számunkra, hogy a parókia fő épületét is fel tudjuk újítani, hiszen 23.600.000,- Ft pályázati támogatást nyertünk el az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengelyében a „vidéki örökség megőrzése” témakörben. Tavasszal indul a beruházás, és reménység szerint jövő ősszel fejeződik be. Gyülekezeti-közösségi házzá építjük a jelenlegi épületet, ahol gyülekezeti terem, vizesblokkok, tea-konyha, iroda, és a vidéki örökséget bemutató kiállító terem is lesz. A tetőteret szeretnénk kisebb egyházi csoportokat befogadni képes szálláshelyé alakítani. Nem győzünk hálát adni Istennek ezért az óriási lehetőségért, amelyben részesít bennünket! És kérjük Öt, hogy megújuló épületünk a helyszíne lehessen gyülekezetünk megújulásának is! *Soli Deo Gloria!*

Kántorné Pólus Ibolya
lelkipásztor

Kálvin-esték Inotán

Inotán Kálvin-esték keretében készülünk az ünnepi reformációs istentiszteletre. Október 29-én és 30-án egy-egy előadással emlékeztünk nagy reformátorunk születésének 500. évfordulójára.

Az első estén a helyi lelkész igei alapvetése után Lukátsné Orovcz Piroska lelkipásztor előadását hallgattuk: Kálvin – halál – gyász címmel. Építő és erősítő volt a téma igei megközelítése, és igen időszerű is. Jó volt megismerni az előadásból, hogy Kálvin János hogyan élte meg ezt saját életében.

A második estén a rövid igeszolgálatot követően Koncz Hunor budapesti lelkészhallgató mutatta be vetített képekkel Kálvin János életének színhelyeit, teljes életútját ismertette harcaival, hitvallásos küzdelmeivel együtt.

Mindkét alkalommal új éneket tanultunk. Koncz Hunor és Erdélyi Valéria gitárkísérettel énekelték: „Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege!”

Október 31-én Erdélyi Valéria végzős lelkészhallgató szolgált közöttünk, aki hazajött erre a néhány napra elindító gyülekezetébe. Ez az úrvacsorás istentisztelet lelkiségével mélyen érintett bennünket.

Reméljük, nem csupán alkalmaink látogatottsági arányának, az Ősiből és Várpalotáról érkezett testvéreinknek örülhettünk, hanem lélekben, hitben is növekedhettünk. *Soli Deo Gloria!*

Papp Gyuláné

A „Pap Gábor Missziói Központ” megnyitója

Jézus, tebenned egy az egyház: Ne engedd szétszakítani!

S mit elront annyi sok tanítvány, Siess te meggyógyítani!

Utunkra hulljon tiszta fény: Szeretet, hit, s örök remény!

Hajmáskéren ismét élet költözött egy régi, 6 éve elhagyott épületbe. A hajdani református iskola épülete október eleje óta a Veszprémi Református Egyházmegye vidék-missziójának segítésére létrehozott Pap Gábor Missziói Központnak ad otthont. Egy hónap munkával berendezésre került az iroda, helyükre kerültek a számítógépek, minden készen áll arra, hogy az egyházmegye lelkipásztorai, gyülekezetei számára szolgáltatásokat nyújtson, az irodai munkától az együtt-gondolkodás területéig sok mindenben, hogy szolgálatával levegyen néhányat a megannyi kereszt közül, melyet gyülekezeteink vezetői viselni kénytelenek.

„Csak az tud a misszióban hitelesen szolgálni, aki „megkóstolta” már a királyi menyegző nagy lakomájának édességét, aki már meglátta és megízlelte, hogy „jó az Úr.” Az Ő „minőségi” lakomájából táplálja már lelkét, ami aztán az ő egész testi-lelki egészségi állapotára kihat. A Lélek gyümölcsét termő életet él, melyet ajándékba

kapott, nem hagyja nyugodni, míg másoknak is tudtára nem adhatja, hogy mi történt vele, miután engedelmeskedett a hívó szónak, erős hittel tiszta szívvel odaadó lelkesedéssel megelégtetve betöltheti és bi-

zonnyal be is tölti az Úr az Ő javaival mindenkiné az életét aki meghallja szolgájának száján át az Ő hívását, s engedelmesen követik Őt, a mi Urunkat Jézust. Misszió értelme és célja a XXI. században újfajta megfogalmazást igényel, mai kor eszközeivel, de nem „más evangéliumot” hirdetve.” – hallhattuk Kuti Géza esperes igehirdetésében a péntek délutáni ünnepélyes megnyitón.

Ettől a lelkesedéstől vezérelve kezdett munkához az a néhány ember Bikádi László hajmáskér-sólyi lelkipásztor vezetésével, hogy új utakat és lehetőségeket keresve lendületet adjanak a megye, a vidék sokszor öregedő, szegényedő gyülekezeteinek felkarolására, az erők egyesítésével, a közös célkitűzések közös megfogalmazásával, egymás terheinek hordozásával.

Pap Gábor, református püspök szülőfalujából, Vilonyáról érkezett az a gyermek-kórus, amely színvonalas előadásával emelte az ünnep hangulatát. Köszönjük felkészülésüket, és köszönjük azt a pár szót, melyet szívünkbe véshettünk, és magunkkal vihettünk a mindennapokba: nem elég a parázs, ide tűz kell - Krisztus ügyének hirdetéséhez.

Horváth Gabriella

Adventi szolgálatok a várakozás lelkületével

„A nép, amely sötétségben jár vala, lát nagy világosságot; akik lakoznak a halál árnyékának földében, fény ragyog fel fölöttök!” (És. 9,2)

Késői szürkületben él a világ, lassan koromsötét lesz mindenütt. A mindeneket el-sorvasztó hitetlenség, a hazugságot trónra emelő igyekezet, a féligazságok homályát lehelő indulat, meddő sajnálatba burkolt embertelenség, a sötétséget mindenre rá-mázoló döntések, egyre reménytelenebb tekintetek alkonya, a megsemmisítő rossz, az istentelenséget dicsérők világában börtönlünk, a halál árnyékának földjén. Itt-ott, egy-egy pislákoló hit-láng, reménysugár, megmaradni és harcolni akaró fénynyaláb. Ide jön, hozzánk jön, útban van felénk a megváltó Krisztus, a világ világossága, aki azért jön, hogy szabadulást hirdessen, üdvösséget szerezzen a bűn sötétségében kuporgóknak. Egyedül Ő a szabadító, az áldott orvos, ki elhozza azok számára, kik várják őt, a bűnök bocsánatát és az

örök élet ajándékát. A véle való találkozásra, befogadására készítenek elő gyülekezeti szolgálataink, hogy együtt tudjuk mondani mindnyáján: „Jövel Uram, Jézus!”

Balatonfüreden Advent első vasárnapján kiszolgáltattuk az Úrvacsora szent jegyeit a Szív-kórházban, a gyülekezetben és délután az idős beteg testvéreink részére is. Az adventi időben tartjuk idős testvéreink szeretetvendégségét igei szolgálattal, a résztvevők szavalaival, énekszámaival és élménybeszámolóival. Házigazda a nőszö-vetség. Könyvvásárt tartunk a Kálvin Kiadó kínálatából, megkönnyítve és jó mederbe terelve ezzel is a karácsonyi ajándékvásárlást. A nőszövetség elkészíti a több mint 130 hittanos gyermek karácsonyi ajándé-

Kóruspróba Bányó Veronika karnagy vezetésével

kát, amit az ifjak osztanak szét a karácsonyi ünnepély után, december 24-én. Gyülekeztünk énekkara – Bányó Veronika karnagy vezetésével – advent negyedik vasárnapján karácsonyváro hangversenyt tart.

Isten áldásáért könyörgünk, hogy a Kegyelem Ura áldja meg adventi szolgálatunkat, készülődésünket tudva azt, hogy akinek nincs adventje, annak nem lesz karácsonya sem.

Miklós Ferenc
lelkipásztor

Rövid hírek a Keszthelyi Gyülekezetből

Az eltelt hónapokra nézve hálaadással tekint gyülekezetünk azokra az alkalmakra, amelyek lelkiileg gazdagítottak bennünket. Örömteli, hogy az igei szolgálatok megannyi ága adhatott találkozót egymásnak gyülekezetünkben.

Az egyetemi tanévnyitó ünnepélyt megelőzte a Veni Sancte elnevezésű ökumenikus alkalom szeptember 5-én, ahol szolgálatot végzett *Kuti Géza* esperes-lelkipásztor, *Petzold-Fekete Ivett* esperesi segédlelkész, valamint római katolikus részről *Dr. Léber Mihály* kanonok a Magyarok Nagyasszonya Plébániáról, valamint *Pavel* atya lengyel karmelita szerzetes a Kis Szent Teréz Plébániáról.

A keszthelyi város-misszió programsorozatának nyitónapján *Dévai-Nagy Kamilla* énekművész adott koncertet er-

délyi zeneiskolás tanítványaival, akik a művésznő alapította Krónikás zenede hallgatói.

A Magyarországi Reformá-

tus Egyház Vakmissziójának küldöttsége tartott missziói alkalmat a keszthelyi gyülekezet közösségében. A Vakmisszió vezetője, *Szabó Zoltán József* nádasdladányi lelkipásztor hirdette Isten Igéjét, az irodalmi, énekes összeállítással pedig bizonyosságot tett a nyolctagú küldöttség arról, hogy ha szemünk el is homályosulnak, a mennyei látást semmi el nem homályosítja. A 2009. évi Kálvin évben a Reformáció hónapját evangélikus testvéreinkkel együtt, úrvacsorai közösséggel zártuk a keszthelyi evangélikus templomban.

Kuti Géza
lelkipásztor-esperes
(Keszthely)

Karácsonyi láz Papkeszin

A Bocskai István Református Általános Iskola diákjai is készülnek az ünnepre. Nagy a nyüzsgés és az izgalom, mint mindenütt, ahol gyermekek vannak. Hittanórákon a karácsonyi történetet, és annak örömhírét tanuljuk, készülnek a betlehemek, csillagocskák, s egyéb díszítő elemek. Az adventi időszakban a felső tagozat is aktívan részt vesz a hétfői áhitatokon, egy-egy osztály rövid, korukhoz és mentalitásukhoz illő szolgálattal készül az alkalmakra. A legkisebbeknek karácsonyi bábelőadást adunk elő a katolikus hitoktatóval, mely utána a szomszédos óvodásokat is megörvendeztet. Itt szerdánként hét kicsiny kálvinistám jön hittanra lelkesen, hófehér lelkük áldott jó

talaja az Igének – komoly dogmatikai kérdésekkel bombáznak hétről hétre. Már készülnek az iskola nyakkendői, melyet december 20-án, az ünnepi istentiszteleten kötünk elsőseink nyakába. A Szülői Munkaközösség ugyanekkor ajándékozással készül. Mindnyájan tele vagyunk örömmel és várakozással, mert nemsokára „meglátogat minket a felkelő fény a magasságból” (Lk 1,78).

Ludvigné Izsay Szilvia
segédlelkész

Keresztyén költők találkoztak

Balatonkenesén 2009. október 10-én, szombaton 10 órakor vette kezdetét a „Keresztyén költők 6. országos találkozója” *Sándor József* pápai szervező köszöntő szavaival. A többnyire református, de evangélikus és baptista felekezetekhez is tartozó résztvevők szép számmal érkeztek az ország egész területéről. A közös ének után először a házigazda gyülekezet részéről *Németh Péter* lelkész szolgált áhitattal, majd több csokorba rendezve következtek a verses bizonyágatételek. Istent dicsőítő, a hit nehézségeiről és boldogságáról szóló, az ember Istennel megélt kapcsolatáról hitelesen valló művek hangzottak el. A személyesen megjelent költők maguk tolmácsolták műveiket a közel száz fős hallgatóságnak. Az egyes szakaszok közt *Händel*, *Bach* és mások művei csendültek fel orgonán, gordonkán és énekekben, és gazdagították a bensőséges együttlétet. Az Istent dicsérő zenét *Dóczi Péter*, *Dócziné Amanda* és ifj. *Dóczi Péter* művésztanárok szólaltatták meg. A templomi alkalom után a találkozó a gyülekezeti házban kötetlen és testvéri beszélgetésben folytatódott, ahol a kenesei Nőszövetség fáradozásának köszönhetően a lelki után testi táplálék is várta a résztvevőket.

Németh Péter lelkipásztor
(Balatonkenese)

Karácsonyi készülődés Szentgálon

Amikor ezt a megtisztelő felkérést kaptam, hogy írjak a *mi Adventünkről* a *Dunántúli Református Lapba*, mélyen elgondolkoztam. Azt kérdeztem magamtól: van-e valami rendkívüli, van-e valami *speciális* a mi szentgáli Karácsony-várásunkban? Először, persze, azt mondtam magamnak: nincsen. Aztán, amikor mélyebben eltűnődtem a kérdésfelvetésen, alázatosan igenis megadtam magamat. Merthogy, amint nincsen két egyforma falevél és nincsen két egyforma személyiség az Isten teremtésében, ennél fogva hát nincsen két egyforma gyülekezet sem a Krisztus Anyaszentegyházában – éppen ezért joggal gondoltam: mégiscsak lehet, hogy van valami különleges a mi karácsonyi készülődésünkben. Az adventi várakozás indítása az, ami különbözik nálunk másokétól. Szentgálon az Adventet megelőző vasárnapon, Örökélet Vasárnapján az ünnepi istentiszteleten mindig megemlékezünk az előző évi Örökélet Vasárnapja óta az örök hazába távozott Testvéreinkről. Személyes levélben meghívjuk erre az istentiszteletre az eltávozottak elérhető Hozzá tartozóit. Aztán ezen az „ünneptelen félév”-et lezáró Örökélet Vasárnapján a tőlünk elmentek neveit szépen sorjában felolvassuk. Tö-

megek jönnek az alkalomra, más gyülekezetekből, más településekről is. A hatás pedig drámai: merthogy a részt vevők rájönnek, van egy közösség, van egy Gyülekezet, ahol tényleg együtt éreznek az elhunytak hozzátartozóival! Mert van ebben valami nagyszerű, hogy megpróbálunk egymás gyászában, fájdalomában részt vállalni, ha látszólag csak egy óráig is! Ilyenkor az igehirdetés mindig az örök élet kérdéséről szól és a gyülekezeti férfiak éneke is a feltámadás, az örök élet és a vigasztalás irányába mutat. Aztán elmegy ki-ki a maga útján az eljövendő hetek, az Advent heteinek feladatai felé. Ajándékvásárlás, ünnepi előkészületek, háziasszonyi teendők, családi találkozások terve és megannyi „sablonos” – rutinos – készülődés. De nálunk – úgy látszik – van benne valami egyedi, van benne valami *más*. Mi ezzel s így „alapozunk” az Adventre, hogy megünnepeljük az Örökélet Vasárnapját! Ez a „más”, ez a „többlet” pedig az, hogy mi a mennyei hazába költözött „drámája” irányából indulunk a *mennyei nagy öröm* felé. Közben pedig egy hét múlva, Advent első vasárnapján nagyon sokan járunk a Szent Asztalhoz. Vajon miért is? Mert vannak, akik személy szerint úgy gondolják:

Borlovag-avatás a kenesei templomban

Különleges esemény helyszíne volt a református templom 2009. szeptember 26-án, amikor a Kelet-Balaton Borrend megalakult, s annak 13 alapító tagja lovagi fogadalmat tett.

A kezdő istentiszteleten Németh Péter lelkész köszöntötte a díszbe öltözött borlovagokat és a vendégeket. Ma valami újat teszünk – mondta – ami eddig Kenesén soha nem volt, mégis ősi hagyományokat folytatunk a szőlő és bor kultúrájának felkarolásával.

Az igehirdetés alapigéjeként a lelkész az úrvacsora szereztetési igéit olvasta fel a Máté evangéliuma 26. részéből, hozzátéve azt a jézusi mondatot is, hogy „nem iszom mostantól fogva a szőlőtőnek ebből a terméséből ama napig, amelyen majd újat iszom veletek Atyám országában”. Kiemelte, hogy a bornak nemcsak emberi arca van, közösségteremtő ereje, hanem Isteni arca is. Jézus értünk hozott áldozatára, a velünk kötött szeretet-szövetségre emlékeztet. Előre mutat arra a mennyei örömré, amit szem nem látott, fül nem hallott, ember elképzelni sem tud, amit Isten készít az Őt szeretőknak.

Ezt követően a Tihanyi és Balatonfüredi Borrendek vezetésével az új borrend tagjai esküt tettek. Elkötelezték magukat a kelet-balaton térségben (Balatonkenese, Balatonfőkajár) termő borok népszerűsítésére, a helyi termelők érdekeinek, valamint a szőlő és bor kultúrájának védelmére. A Kelet-Balaton Borrend zászlaját Bóka István országgyűlési képviselő adta át a borrend nagymesterének, Györfi Károlynak.

Az ünnepi alkalom a szomszédos Gyülekezeti házban folytatódott borkóstolóval, finom falatokkal és kötetlen beszélgetéssel.

Németh Péter lelképásztor

Fotó: Kállay Tamás

Ha sokan elmentek az elmúlóban lévő esztendőben, akikről név szerint megemlékeztünk az örökélet-vasárnapi istentiszteleten, akkor nekem mégis csak van miért hálát adnom... (Advent első vasárnapján majdnem annyian veszünk úrvacsorát, mint Karácsonykor...) Aztán jönnek a borongós decemberi napok és a percről percre fokozódó érzelmi töltésünk – valahogy érdekes mód’ – minősített értelmet nyer: Hát hogyan készülhetnék a Karácsonyra túlárado örömmel, Krisztusban való örömmel, bizakodva és reménykedve – hiszen Megváltó született a világra, „... ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” (Lukács 2:11) Aztán elérkezik a Szenteste semmihez se hasonlítható atmoszférájával. Az Úrasztala körül sok-sok gyermek. A Megváltóról verselnek és énekelnek. Amikor pedig felcsendül az ének: „A mennyei magas égből, / Istennek dicsőség legyen, / Ki szent Fiát küldé értünk, / Hogy Megváltónk lenne nekünk.” (316. dicséret 15.) – akkor, valami kibeszélhetetlen öröm és békeesség vesz erőt rajtunk. Tavaly Szenteste – a Dékán Urak megszámlolták – háromszázhuszan voltunk a templomban...

Nagy Lajos lelképásztor

A „nagy titok”

Szarka Miklós előadása Veszprémben

Keresztyén házaspároknak és segítő foglalkozásúaknak tartott előadást *Szarka Miklós*, a Református Családsegítő Szolgálat lelkész-vezetője a veszprémi református gyülekezet új templomában 2009. október 10-én.

Az érdeklődő párok, szülők, sőt nagyszülők is – Szarka Miklós bemutató szavai után – maguk is elmondhatták, hogy mi hozta el őket a délutáni előadásra, hol érintettek a téma megbeszélésében. Az előadás első részében arról hallhattak a résztvevők, hogy milyen élményeket, vagy az élmények hiányát visszük bele a házasságunkba életünk első 20-25 évéből. Az új párkapcsolati minták kialakításának fontosságáról részletesen szólt az előadó.

Azzal az őszinte felütéssel kapunk ösztönzést házaspárok kapcsolataink ápolására, hogy sem tökéletes család, sem tökéletes házaspárok kapcsolat nem létezik. Személyes múltunk mintái, rétegződése komoly feladatot jelentenek, hogy azok pozitívan vagy negatívan formálják házasságunkat. Az érzelmi tankunk akár üres, akár tele van érzelmekkel, ez mindenképpen meghatározza a párválasztásunkat, az elvárásainkat, amelyeket a házasságtól, mint intézménytől várunk.

Manapság, amikor annyi „percemberrel” találkozunk, és az idő fonalát oly nehéz összefüggő szötteként látni, az élet minden területén teátrális rögtönzésekkel találkozunk, Szarka Miklós előadása azzal is szembesített, hogy a házasságba bevitt érzelmi történetek nem a házassággal kezdődnek. A házaspár lelkigondozással összefüggésben arról hallottunk, hogy mi történik, ha az ember lesz az alfa és az ómega. A házastársak közötti kapcsolat valóban

„nagy titok” (Efézus 5. 32); az érzelmi vírusok, szavaink, gesztusaink, szemünk ragyogása, viselkedési mintáink, készségeink közös házasság-teszté formálódásának csak akkor van esélye, ha a szeretetlégkör Jézus és az Ő Egyháza kapcsolatából táplálkozik. „Az a legjobb, amit mi a saját térdeinken megharcolunk és megküszködünk, jó esetben kaphatsz egy olyan ötletet, amely motivál téged arra, amit el kell hagyni

mögött, mert ez az egyiknek a halálát jelentené” – summázta Szarka Miklós. Ez az egymásba gyűrűzés mindenképpen tart, de úgy, hogy az én valahol megáll. Megmarad az „én”-nek egy egészen sajátos autonómiája, önállósága. Ha a jelenség másik oldalát nézzük, nekem erről az „energia vámpír” kifejezés jutott az eszembe. Milyen jó úgy szeretni, hogy az nem jár együtt megkeseredéssel, kimerültséggel. Sokfajta

értelemben vagyunk túlterheltek, de fontos szembe nézni azzal, hogy nincsen olyan közösség, legutoljára a házasság lehet az, ahol az érzelmi energia-vámpíroknak helye van.

Akkor, amikor a világunkban minden kibeszélhető, érdekes volt hallani a házasságban is meglévő titkokról és az ehhez kapcsolódó külső és belső határokról. Végül, azokról a mítoszokról hallottunk, amelyekről szabaddá kell lennünk.

Néhány ezek közül: Légy szabaddá attól a mítosztól, hogy a szerelem csak az érzelmek dolga. Légy szabaddá attól a mítosztól, hogy a szerelmünk csakis a „MI” történetünk. Légy szabaddá attól, hogy a szerelem örökké tart. S válj szabaddá arra felismerésre, hogy a szerelem kölcsönös és feltétlen bizalommal, önátadással mélyül és így része az örökévalóságoknak.

A szünetben a különböző gyülekezetekből érkezett házaspárok egymással is ismerkedtek tea és sütemény mellett, végül a személyes kérdésfelvetésre is jutott idő.

Szarka Miklós előadása nemcsak elméleti fejtegetés volt, hanem ösztönöz, hogy végiggondoljuk kapcsolataink szeretet-minőségét és mennyiségét.

Závodi Zsuzsa lelkipásztor (Veszprém)

nom, és mi az, amit vihetek tovább” – fogalmazott az előadó. Hallatlan izgalmas kérdés, hogy a két különböző mintázatból egy új mintázatot kell kialakítanunk.

Az előadás második részében az önérték-érzet és az egyenértékérzet fogalmával ismerkedtek a hallgatók. Az „én”-ek harca helyett megjelenhet a házasságban az a fajta hatalomátadás, én-vesztés, amely nem szolgál sem Istent, sem embert. Ha ez a két ember, ez a két személyiség, – akiket Ádámnak és Évának nevezünk, – akiknek a kapcsolata a két különálló kör-létből egybegyűrűzött, és eggyé vált. Ez az egyezés olyan, mint a napfogyatkozás, a hold egy-két percre teljesen elfedi a napot. „Elképzelhetetlennek kell tartanunk a teljes egybegyűrűzést, hogy az egyik eltűnjön a másik mellett, vagy

Hited és tudásod hazád jövője

A Csajági Református Általános Iskola a Veszprémi Egyházmegye első református általános iskolája. Községünk Veszprém megye délkeleti csücskében helyezkedik el, népessége nem éri el az ezer lelket. 2005 szeptemberétől a helyi református gyülekezet kezdeményezésére keresztyén nevelés és oktatás folyik intézményünkben. 2008-ban pedig újabb telephelyen, Balatonfőkajáron is megnyitotta kapuit iskolánk. Tanulóink létszáma 262 fő.

Az iskola megtartó, erős gyökérzete távoli időkbe nyúlik vissza, és dicséri azon nevelők évtizedes munkáját, akik jó alapokat raktak ahhoz, hogy mi erre bátran építhetünk tovább. Építhetünk úgy, hogy tudjuk, pedagógiai munkánk legfontosabb területe a nevelés. Magas színvonalon oktatni, biztos tudást adni csak jó hangulatú, pozitív, elfogadó lég-

„Mit használ, ha valaki állítja, van hite, de ebből fakadó tettei nincsenek?”

A hétkezdő áhítattal, a csendes percekkel lelki támaszt nyújthatunk. Hisszük, hogy a kicsi korban elvetett mag, ha kikel, „fává nőhet”, ami egész életen át kapaszkodót tud nyújtani. A hit ajándék, nem örökölheto, és nem nevelhető, de az együtt töltött időben olyan élményeket szeretnénk nyújtani tanítványainknak, ami elősegíti a hit elfogadását. A Csendes napi

körben lehet. Tudjuk, hogy az átlagon felüli figyelem, a nemcsak tantárgyi jellemű, személyes kommunikáció pozitív irányba mozdítja el a tanár-diák kapcsolatot, és elfogadó, szerető légkört terem. Eredményességünk záloga a tisztelt, a szeretet a gyermek iránt, és valódi partnerkapcsolat a szülőkkel.

Iskolánk nem attól keresztyén, hogy hittanórák vannak, hogy nap mint nap olvassuk a Bibliát, hanem attól, hogy a Biblia tanítása szerint szervezzük mindennapjainkat.

elmélyülés, az adventi várakozás programjai- verses, zenés áhítatok, kézműveskedés, az iskolai karácsony szeretetteljes órái és más hasonló lelki élmények, a közösségi összetartozás megélése iskolánk arculatának meghatározó elemei.

Bizakodással tölt el bennünket, hogy ebben a tanévben fenntartónk jóvoltából elindíthattunk egy új képzési formát: az iskolaotthont. Az első osztályosok délelőtti és délutáni foglalkozásait két olyan nevelő irányítja, akinek személyiségén áthat az evangéliumi tanítás.

Büszkék vagyunk tehetséges diákjaink sikereire, de nagy energiákat fordítunk fejlesztő pedagógusunk, logopédus, pszichológus segítségével a tanulási és magatartási nehézségekkel küzdő tanulóinkra.

A nevelők sokszínűségét dicsérik a változatos szabadidős foglalkozások. Hagyományörző citera zenekarunk idén

ünnepli 30 éves fennállását. A néptánc, az énekkar és a kézműves szakkör jellemformáló ereje tanulóink érzelmi intelligenciáját növeli. Focisuli és tömegsport foglalkozásoktól hangos az udvar délutánonként. Minden évben az ötödik osztályosainknak tavasszal erdei iskolát szervezünk. A nyár folyamán 60 tanulóknak vett részt iskolai szervezésű táborozáson, és már készülünk a jövő nyárra is. Teszszük ezt azért is, mert *„Aki mást felüldít, maga is felüdül”* (Példabeszédek 11,25). A közösségépítés mellett ez a tevékeny hazaszeretetre nevelés.

A továbblépéshez számba kell venni azokat a területeket is, ahol akad még tennivalónk bőven: növelni diákjaink tanulás iránti kedvét, megértetni velük, hogy „szigorú” szabályaink az ő érdekeit szolgálják. Nem szabad lázadni minden megkötöttség ellen, ami a fejlődésük alapja. Mint ahogy a szőlőtő sem dobhatja el a karót, amely azért áll mellette, hogy a szőlővesszők magasba fussanak rajta.

Olyan fiatalokat akarunk nevelni, akikre jellemzőek a keresztyén erények: a megbocsátás, szelídség, türelem, kitartás, a lelkiismeret érzékenysége, az önművelés igénye, a hazafiasság. Reményünk, hogy gyermekeink gondolkodásába világosságot, érzelmeikbe melegséget, cselekedeteikbe lelkesedést viszünk.

Stampelné Géring Márta
igazgató

Fogantatott Szentlélektől

JÉZUS URUNK életének vannak emberileg modellezhető, az értelem számára felfogható részei: ilyen például szenvedése, vagy halála. Vannak azonban életének olyan elemei, amelyek ilyen módon megközelíthetetlenek. Ezek közé tartozik – feltámadásával, mennybemenetelével együtt – fogantatása is. Ez a „modell-alkotásra” berendezett emberi elménk számára titok marad, noha Jézus életének elválaszthatatlan része. Amilyen szépen, olyan talányosan fogalmazza meg az Apostoli hitvallás ezt a hittitkot: „fogantatott Szentlélektől”.

E hitvallás bibliai alapját Jézus születéstörténetének két leírása adja. Máté szerint Mária „a Szentlélektől várandósnak találtatott” (1,18), Lukács feljegyzésében pedig így szól az angyal Máriához: „A Szentlélek szállt te reád, és a Magasságosnak ereje árnyékoz meg téged” (1,35). E kijelentés először is azt jelenti, hogy a férfinak semmi dolga nincs ezzel a születéssel. Mert ugyan egy ember sem születik Isten akarata nélkül, Jézus Krisztus azonban teljesen az Ő akaratából öltött testet (vö. Jn 1,13). És bár minden ember megszületése kész csoda itt e földön, Jézus emberi élete még sem a teremtés természetes rendje szerint, hanem csodás módon, az Isten szabadságában kezdődött. Jézus emberi természete Istenben rejtőző titok: Atya és Fiú egyek a szeretet kötelékében a Szentlélek által. Vagyis: Jézus Krisztus, mint Isten egyszülött Fia, az Atyával egylényegű. Az emberi elme számára mindig felfoghatatlan marad Karácsony

titka: a Téren és Időn kívüli Isten lakozást vesz egy földi édesanya méhében. A Téren-kívüli megjelenik a földi térben. Vagy amiképpen egy nagy teológus fogalmaz: a „fogantatott Szentlélektől” formula úgyszólván kitölti a „született Szűz Máriától” formula által jelölt üres teret (K. Barth). Mert szerény hajlék az emberi élet. Sokszor nagyon szűknek érezhetjük. De ha arra gondolunk, milyen nagy Vendég vett benne egykor szállást, megilletődött örömmel lakhatunk falai között. Hiszen Isten őbenne nyilatkoztatta ki üdvakarátát számunkra, és benne vitte végbe a megváltás művét. Ezért az, aki „fogantatott Szentlélektől”, az Atyával és a Szentlélekkel együtt imádandó. Kálvin hangsúlyoz még egy szempontot: „Maga a fogamzás módja bizonyítja, hogy el volt a mi Közbenjárónk különítve a bűnösöktől” (magyarázat Lk 1,35-höz). Ennek ellenére karácsony jelzi: Isten teljes mértékben elfogadott minket, bűnös teremtményeit, mégpedig úgy, hogy teljes isteni mivoltával és jelenlétével ajándékozott meg minket Jézus Krisztusban.

Az Újszövetség ritkán beszél ugyan Jézus Isten-voltáról, de mindig hangsúlyosan (Jn 1,1; 10,30; 20,28; Fil 2,6; Kol 2,2; Zsid 1,8–10). A keresztyénség legkorábbi, fennmaradt arám nyelvű imádsága („maranatha!” = „Uram, jöjj!”; vö. 1Kor 16,22; Jel 22,20) is elárulja, hogy a keresztyének Jézust kezdettől fogva Istenként imádták. Jól tudták, hogy csak Isten válthat meg minket, ember soha! Az ember nem húzhatja ki önmagát – Münchenhausen báró módjára saját

hajánál fogva – a Bűn mocsarából. Ezt csak az teheti meg, aki a parton áll, aki több mint ember, aki maga Isten. Ha Jézus nem volna Isten, hanem csak ember, akkor az ember – mint oly sokszor a történelem során – illúziókat kergetne: önmegváltásba kezdene, vagy ember által kísérelné meg önmagát megváltani. A „fogantatott Szentlélektől” mondat az egyik alapköve ama gyémántkeménységű valóságnak, amely magába foglalja Krisztus Urunk halálát, feltámadását és mennybemenetelét, azaz megváltásunk történetét. Ezért csak a keresztyén hit teljességében tárul fel e kijelentés igazi értelme és tartalma.

Az evangélisták fontosnak tartották ezt feljegyezni, holott számolhattak azzal: művük megbecsültsége kerül veszélybe akkor, ha az olvasók a Szentlélektől való fogamzás története miatt komolytalannak találják az evangéliumukat. Volt is erre példa a történelemben több ízben. A náci Németország újpogánysága egyszer már felmelegítette a Jézus törvénytelen származásáról szóló régi mesét, korunk újpogánysága szemrebbenés nélkül pártus hercegnek nyilvánítja Megváltónkat, és ne adja Isten, hogy amikor „felvilágosult” elmék élcelődnek majd Mária áldott állapotán, csak a muszlimok fognak ez ellen hazánkban tiltakozni. Számukra ugyanis szent hagyomány Szűz Mária – benne van a Koránban!

Dr. Vladár Gábor
rektor (PRTA)

A boldogságról

A mai Ige egy ószövetségi boldogságmondás. Elcsendesedve az Ige üzenete felett, kezembe került egy előadás a boldogságról, amelyet a neves teológus, filozófus és természettudós, *Teilhard de Chardin* tartott Pekingben A keresztyén teológus és tudós egy egészen más vallási és kulturális környezetben tartotta ezt az előadást.

Igemagyarázatomban hadd induljak ki az előadás egyik képéből, amely az emberi életet egy hegymászáshoz hasonlítja. Mindannyian elindulunk a csúcs felé, de közben elfáradunk és megelégszünk különböző szintű boldogságokkal.

Vannak akik eljutnak az első magassági szinten található turistaházig, és itt a turistaház által nyújtotta védelem és biztonság elég nekik. Nem is akarnak tovább menni, hiszen a csúcs még nagyon messze van, és veszélyt jelző fellegek gyülekeznek arrafelé.

Vannak azonban olyanok is, akik továbbindulnak, miután erőt gyűjtöttek a turistaházban. Látják ugyanis, hogy csúcs alatt található egy fennsík, onnan biztosan élvezetesebb a kilátás. Elindulnak tehát, s megérkeznek a fennsíkra, ahol nem csalódnak: gyönyörű panorama, szemet és szívet gyönyörködtető látvány tárul eléjük. Ez a gyönyörűség el is feledteti velük a csúcs kínálta lehetőségeket, élvezik a fennsík nyújtotta örömeit. Ez bőven elég nekik, és eszük ágában sincs fáradni, netán kockáztatni a csúcsért.

Mindig vannak azonban néhányan, akiket nyugtalanít, amíg el nem érik a csúcst. Vállalnak minden veszélyt, és mindig újabb és újabb csúcsokat keresnek.

Íme három fajta boldogság: a biztonság boldogsága, az élet élvezetének boldogsága és a kiteljesedés - csúcsra jutás boldogsága. *Teilhard de Chardin* filozófusként koncentráltabb kifejezésekkel is megfogalmazza mindezeket: a nem lenni boldogsága, a lenni boldogsága, és a többé lenni boldogsága.

A Szentírás Igéi igazat adnak ennek a képnek. Boldoggá lenni azt jelenti, hogy

többé lenni. Jézus maga is hangsúlyozta: „több az élet”, mint amit belőle megélünk, mint amit Isten az élet teljességében szánt nekünk (Máté 6,25). Akarjunk tehát többé lenni! Ne elégedjünk meg a turistaház nyújtotta biztonsággal, vagy éppen a fennsíkon tapasztalható élvezetekkel, hanem nyugtalanítson bennünket a csúcs.

Ez azért nagyon fontos gondolat, mert az élet küzdelmes útját járva szá-

Olvasandó:

PÉLDABESZÉDEK 8,34–35

(34) Boldog ember az, aki hallgat rám, ajtóm előtt vigyázva nap mint nap, ajtófélfáimat őrizve. (35) Mert aki engem megtalál, az életet találja meg, és kegyelmet nyer az Úrtól.

mos kudarc és csalódás érhet bennünket, ezért könyörtelenül kísért a gondolat: nem érdemes küzdeni, nem lehet itt semmit sem csinálni, nem változik semmi, minden marad a régiben! Jó nekünk a turistaház. Itt békében és biztonságban vagyunk. Nem akarunk fölöslegesen harcolni, és küzdve veszélyeket felvállalni, hiszen itt a turistaházban nyugton hagyunk bennünket, és „elleszünk”, amíg tart az élet. Legfeljebb az élet élvezetét kínáló fennsíkig vállaljuk a megpróbáltatásokat. Gürcölünk, hogy több pénzünk legyen, ami több élvezetre konvertálható. A teljes Szentírás üzenete alapján hirdetem, hogy nem elégedhetünk meg a turistaházzal és a fennsíkkal, bár olcsóbb boldogságot kínál. A valódi boldogság a „többé lenni” boldogsága!

De mit jelent Isten szerint ez a „több”? Több pénzt, több hatalmat, több lehetőséget? Itt érkezünk meg a teljes Szentírás üzenete után mai Igénk üzene-

téig, amely a boldogságról azt hirdeti: „Boldog az, aki hallgat rám, ajtóm előtt vigyázva nap mint nap, mert aki engem megtalál, az az életet találja meg, és kegyelmet nyer az Úrtól”. Igénk szerint ez a „több” Isten ajtaja előtt tárul fel.

Sok ajtót kínál ez a világ. Mindegyik mögött a boldogságot ígéri, harsányan valami többet; de az örökkévaló több, csak azon az úton járva adatik nekünk, amely az Úr ajtaja mögött indul el.

Ez a „több” egészen más értelemben „több”, mint ahogy mi emberek gondolnánk, hiszen amilyen messze van az ég a földtől, olyan távoliak Isten gondolatai az emberek gondolataitól (Ézsaiás 55,9). Itt nem több pénzről van szó, vagy több hatalomról, hanem több Krisztusról, több hitről, reményről és szeretetről; mert az Úr ajtaja előtt állva egyre inkább feltárul ez az ajtó. Arról a „többről” van szó, hogy aki első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája (Márk 9,35), mert aki meg akarja tartani életét elveszti azt, és aki elveszti életét, megtalálja azt (Lukács 17,33). Ez a „több” a szegények, az irgalmasok, a szelídek, a sírók boldogsága, ahogy Jézus meghirdette nekünk a Hegyi Beszédben (Máté 5,3-10). Amíg az ember idegen ajtókat nyitogat, és ott keresi emberi módon ezt a „többet”, addig mindig a turistaházban rekedt, vagy a fennsík nyújtotta élvezetekenél maradt, és a valódi csúcsra akkor sem jut el, ha keservesen ostromolja azt. Az Isteni „több”, azaz életünk csúcsmélysége, az Úr ajtajának feltárulása, ahogy ezt a tanítványok is megtapasztalták, a megdicsőülés hegyén. Az ajtó pedig Jézus Krisztus.

Teilhard de Chardin természettudósként is megfogalmazza ezt a gondolatot, nemcsak teológusként. Szerinte a világnak van egy tengelye, egy rendje, egy haladása, fejlődése; és a világ, a Teremtő akarata szerint, minden bűnös kitérő, kacsaringó és szákutca ellenére is az Isten által rendelt célja, a beteljesedés felé halad: az Ómega pont felé. Jézus Krisztus az alfa és az ómega, a kezdet és a vég, és Ő a világ tengelye is. Boldog, az

az ember, aki meglátva ezt a krisztusi tengelyt, beáll az Isten rendjébe, és Isten munkatársaként menetel ezen az úton. Közben egyre inkább tárul az ajtó, és megtapasztalja azt a többet, amit egyedül csak Ő adhat: azaz megtapasztalja a boldogságot.

Alapigénk részletezi, hogy mit jelent az Úr ajtaja előtt állni. Erről csak tőmondatokban szólok, a felolvasott textus alapján. Ezek a tőmondatok a keresztyén ember boldogságának gyakorlati mérőkövei:

Boldog, „aki hallgat rám”, vagyis hallgat az Úrra. Az Ő Igéjére hallgatni azt is jelenti, hogy Rá bízom magam, Krisztusra hagyatkozom. A Biblia elsősorban nem keresztyén tantételek rendszere, s nem is etikai parancsok gyűjteménye, hanem a megváltó Krisztusra hagyatkozás evangéliuma.

Boldog, aki az Úr ajtaja előtt „vigyázó életet él”: őrzi, amit az Úr rábízott; feladatát, értékeit, szeretteit, környezetét és a másik embert. Más „vigyázva” élni, és más „vigyázó” életet élni. A hívő ember nem vigyázva él, önző módon magá-

ra vigyázva, hanem vigyázó életet él, ami túlmutat önmagán Isten dicsőségére és a másik emberre. A keresztyén szabadság éppen azt jelenti, hogy képesek vagyunk vigyázó életet élni.

Boldog az az ember, aki „napról napra” hallgat az Úrra, és napról napra él vigyázó életet, miközben egyre örvendezőbb ebben a Krisztusi boldogságban. Itt a rendszeres kegyességre utal az Ige. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy az Ige egy ajtóról beszél, aki a Krisztus, minden boldogság forrása; de minden ajtónak több ajtófélfája van, ahogy ez a mai Igében is többes számban olvasható. Ez azt jelenti, hogy ugyanazt a Krisztus-hitet többféle módon, többféle kegyesség által élhetjük meg. A fentiek azonban fő elemei minden keresztyén kegyességnek.

Boldoggá lenni, tehát azt jelenti, hogy többé lenni, de Krisztusban és Krisztus által többé lenni, így életet nyerni: „mert aki engem megtalál, az életet találja meg, és kegyelmet nyer az Úrtól”! Ez azt jelenti, hogy a Krisztusi boldogság szerint az emberi élet íve egy folyamatosan emelkedő ív. Nem egy görbéről van szó, mi-

szertint megszületünk, aztán egy ideig emelkedik az életünk sugara, majd eljutunk a csúcsig, de ezután könnyörtelen a hanyatlás: testben, lélekben gyengülünk, nyugdíjba megyünk, elfelejtene bennünket és meghalunk. Ezzel ellentétben a krisztusi boldogság azt jelenti, hogy folyamatosan emelkedik az életünk íve. Minden testi leépülés ellenére egyre inkább tárul az ajtó, míg miénk lesz az élet teljessége.

Ez az Ige az egyén tekintetében szól a boldogságról, de ugyanez érvényes mindenféle közösség boldogságára is. Boldogságról és nem boldogulásról van szó! Az Egyház esetében magától értetődő, hogy nincs boldogsága, küldetésének betöltése nélkül, azaz Krisztus nélkül. Az Egyházon azonnal a hanyatlás jelei mutatkoznak, ha nem Krisztus áll a középpontban. De egy nép sem lehet boldog Krisztus nélkül és az Általa kínált „mennyei több” nélkül.

Ámen.

Steinbach József
püspök

„Isten nevében megnyitom!”

A Protestáns Pátens, az 1859. szeptemberében kiadott „nyílt parancs” ellen a tiltakozás egyre erősödött. (V.ö. a *Dunántúli Református Lap* előző számával).

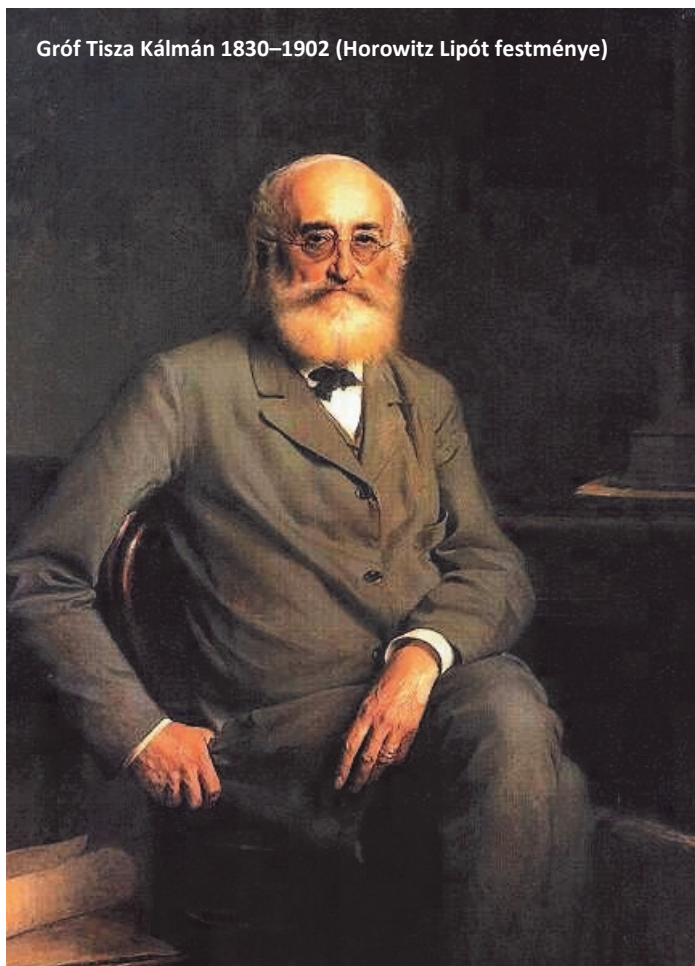
Nyílt lázadásra, fegyveres összecsapásra nem került sor. A helyzetet jól jellemezte Nagy János barsi esperes letartóztatási története. A hatósági biztos kérdez, az esperes válaszol:

- Meg akarják-e tartani a gyűlést?
- Ezt csak a gyűlés mondhatja meg!
- Nyilatkozzék személyében!
- Bibliánk lévén csak, szurony irányában nem gyűlésezhetünk.

— Ha ezt a gyűlést megakadályozzuk, fog-e még ezután gyűlést tartani?

— Valahányszor az egyház érdeke megkívánja, fogok.

Az esperest fogolynak nyilvánították, vasra verték és elhurcolták. [BÍRÓ–BUCSAY–TÓTH–VARGA: A magyar református egyház története, (a továbbiakban: i. m.) 342.]

Gróf Tisza Kálmán 1830–1902 (Horowitz Lipót festménye)

Gróf Tisza Kálmán főgondnoknál házkutatást tartanak. A megyefőnök kérdez:

— Van-e önnél izgató írás?

— Van.

— Szíveskedjék megmutatni! – Tisza felvett az íróasztalról egy iratot, és odaadta a megyefőnöknek. Az belepillantott, és dühösen dobantott a lábával. Az átadott izgató irat a pátens egy példánya volt...” [i. m. 336–337.]

1860. január 11-ére (150 éve lesz januárban) a Tiszántúli Egyházkerület közgyűlést hívott össze Debrecenbe. Azért választották ezt a napot, mert ugyanakkor volt az évi első országos vásár: több ezer ember jelenlétére lehetett számítani. Ötszáz küldött a debreceni kistemplomban. Több ezer ember a templom előtt és a környező utcákban. A sajról-szájra terjedő hírek alapján külön hirdetés nélkül is mindenki pontosan tudta, hogy miről van szó. A császári csapat ágyúkkal erősítve a templom közelében. Az egykorú jegyzőkönyv így örökítette meg az drámai pillanatokat:

„Az ősz püspök-helyettes (Balogh Péter) szárnyaló imádása után, midőn éppen megnyitó beszédét kezdte mondani, felállott fényes egyenruhában Hanke Leo osztrák császári kormánybiztos és szétoszlásra szólította fel a tömeget. Balogh Péter a megjelentekhez fordulva kérte: nyilatkozzanak, megtartsák-e a gyűlést? A jelenlévő tömeg egy emberként zúgta a választ: — A gyűlést megtartjuk, szétoszlani nem fogunk!” [i. m. 337.]

A néphagyomány utóbb így emlékezett a párbeszédre: Kormánybiztos: „A gyűlést a császár nevében megtiltom!” Balogh Péter: „A gyűlést Isten nevében megnyitom!” [i. m. 338.]

Tisza Kálmán főgondnoki megnyitójából idézzünk néhány gondolatot: „Nekünk mindenek felett a királyok Királyának az örök Istennek kell engedelmeskednünk. Hitelveink megtagadása és esküszegés bűne nélkül ama Ő parancsolatai ellen nem szabad tennünk semmit sem ...” [i. m. 338.]

Még néhány hasonló esetet követően 1860. május 15-én a császár Benedek tábornagyhoz leiratot intézett, amely lényegében a pátens visszavonását jelentette, hiszen megszüntette a pátens érvényességét azokra az egyházi szervezetekre nézve, amelyek az ellen tiltakoztak. Eltörölte a pátens miatt indított pereket, és a kiszabott büntetéseket. [i. m. 345.]

Bibliai idézettel fejezem be: „Itt van a helye a szentek állhatatosságának és hitének!” (Jel 13,10)

Dr. Márkus Mihály
teológiai tanár

Dunántúli prédikátorok és rektorok adattára

A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai I. 1526–1760. Szerkesztette: Köblös József, Kránitz Zsolt. Munkatársak: Hudi József, Köblös József, Kránitz Zsolt, Mezei Zsolt. Kiadó: Pápai Református Gyűjtemények, Pápa, 2009. 759 lap + 7 melléklet.

A szocializmus évtizedei nem kedveztek az egyháztörténet-írásnak. A marxista háttérű történettudomány előítéletesen tekintett magára az egyházra s elfogultan közelítette meg a témát. Ez önmagában bizonyos távolságtartást eredményezett a szakmán belül, akkor is, ha születtek magas színvonalú, az egyháztörténetet is érintő tanulmányok vagy monográfiák. A szorosabb értelemben vett egyháztörténeti kutatás a felekezetek keretei közé szorult, sok szép eredményével együtt sem tudott kiteljesedni. A kilencvenes évektől határozott változás tapasztalható a kérdésben. Az egyetemeket számos olyan fiatal, tehetséges kutató hagyta el, akik már nem a marxizmus emlőin nevelkedtek. Fenntartások nélkül, komoly szakmai megalapozottsággal művelik a történetírást ezt a fontos részterületét. Amiben viszont határozottan szegényedtünk – legyünk azonban jóindulatúak, s fogalmazzunk úgy, hogy nem fejlődünk eléggé, legalább is mi reformátusok, az a felekezeti háttérű, tudományos műhelyek kialakítása. Jelen kötet engem két dologban erősít meg határozottan: 1. magas színvonalú munkához tudományos közösségekre, műhelyekre van szükség; 2. Pápán létezik ilyen műhely.

E műhely munkája nyomán olyan kötetet vehetünk kezünkbe, amely prédikatori és iskolarektori névsorokon keresztül nyújt betekintést a történelmi dunántúli református egyházkerület gyülekezeteinek életébe. A névsorok kétféle csoportosításban állnak előttünk.

Az archontológia fejezetben gyülekezetenként, évről-évre követhető nyomon egy-egy eklézsiának lelkipásztori és tanítói névsora. Ezek a névsorok természetesen nem teljesek, ami elsősorban a

forráshiányra vezethető vissza. Éppen ezért rendkívül értékes adatokat hordoznak, még akkor is, ha több kérdőjel mutatkozik a gyülekezeti kronológia egyes állomásain. Most csak arra a kérdéseket felvető problémára utalok, hogy némely gyülekezet esetében gyakran változnak a lelkipásztorok, míg mások esetében hosszabb szolgálati idő mutatkozik lelkészenként. A papmarasztás világa ez, mégis komoly következtetést vonhat le a ma lelkipásztora is a prédikátor-gyülekezet viszony sok összetevőt felmutató problémájára nézve.

A prozopográfiai adattárban ábécé rendben lehet nyomon követni egy-egy lelkész és tanító életpályájának fontos állomásait. Lényegében a magyar református értelmiség egy történelmi egyházvidéken munkálkodó derékhadának életpályáját szemlélhetjük a leglényegesebb adatok tükrében.

Igen fontos, hogy a kötet igazgatástörténeti összefüggésekben közli az archontológiai fejezet adatait. Az egyházigazgatás történeti kereteinek megrajzítása a gyülekezetek egyházföldrajzi helyzetére nézve ad eligazítást, amiből szintén lényeges következtetések vonhatók le. Mint másfél évtizeden át gyülekezeti lelkipásztor megfigyeltem, hogy élhetnek rendkívül eltérő karakterű gyülekezetek egymás mellett. Az okok és eredők feltárása, megértése nem kevés segítséget nyújtott a gyülekezetépítés során.

A rendkívül széles alapokon nyugvó adattár használhatóságát CD melléklet könnyíti meg. Ez elsősorban a gyors keresés lehetőségét teremti meg, s egyben feleslegessé is teszi a mutatók készítését.

A kötet esztétikai szempontból is igen figyelemre méltó. A technikai szerkesztés mellett szépen megtervezett borító is azt hirdeti, hogy az egyháztörténet nem csak pontosan eligazító, de még szép is lehet.

Ajánlom ezt a kötetet mindazoknak, akik többet akarnak tudni közös múltunkról, de különösen is a lelkipásztoroknak. Saját példámra hivatkozom: Újszászy Kálmán tisztáninneri főgondnok mondta

A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai

I.
1526 – 1760

MEGJELENT
KÁLVIN JÁNOS SZÜLETÉSÉNEK
500. ÉVFORDULÓJÁN

a felszentelés előtt álló ifjú lelkipásztoroknak a nyolcvanas évek közepén, hogy első dolguk legyen a gyülekezet múltjának megismerése. Először azért, mert rádöbbenhetnek arra a fontos tényre, hogy a történelem nem velük kezdődik, hanem egy megszentelt sorba állhatnak csak be, s ennek felismerése kellő alázatot munkálhat. Másodszor azért, hogy ne kövessék el ismételt azokat a hibákat, amiket elődeik elkövettek. Végül pedig azért, hogy eszükbe jusson, egykor maguk is történelemmé válnak, őket is értékelni fogják. Miután én is ott voltam a felszentelendő hallgatóság között, annyira komolyan vettem az intést, hogy most már innen számítom szerény egyháztörténeti munkásságom kezdetét. Talán nem lesz minden dunántúli lelkipásztor egyháztörténésszé e kötet hatására, de egészen bizonyos, hogy tanulmányozása gazdagíthatja hivatásának gyakorlását.

Dr. Dienes Dénes
gyűjteményi igazgató,
teológiai tanár
(Sárospatak)

A zsíros gombócka esete

Összegyűltek, összegyűltek az izsapi lányok – éneklő népdalunk, amely gyermekkorom egyik – mondhatnám – rémtörténete volt. Elénekellették velünk jó néhányszor, ugyebár, tananyag. Én meg amolyan kákabelű, kicsit finnyás kislány voltam, s a zsíros gombócka felemlegetésekor szabályosan felkavarodott a gyomrom. Merthogy az izsapi lányok zsíros gombóckát készítettek. Nem igazán tudtam elképzelni én azt az ételt, minálunk otthon egyik oldalról jó irsai (sváb) szokás szerint, másik oldalról jó „vazsi” módi szerint krumpliból készült a gombóc. Aztán meg, miután a ház asszonya dolgozott, hát nálunk főleg mirelit szilvás gombóc lehetett ebédre, az pedig nem zsíros.

Ez az egész annak kapcsán jutott eszembe, hogy egy nagyon kedves ismerősöm a nőszövetségre azt mondta: – Ez egy gittegylet. Egy nagyon jóságos, nagyon szeretetteljes gittegylet.

Értettem, miért mondta, értettem, hogy nem látva az elképzelt munkát, nem ismerve céljainkat, törekvéseinket, hamar az önmagáért való, fölösleges szervezetek közé sorolt minket. Hogy visszatérjek az izsapi lányok példájára: megfőztük a zsíros gombóckát, de a rossz kommunikáció miatt nálunk is fennáll az esélye, hogy jön a bírő kutyája, aztán mind felfalja a gombócot, a leányi bált meg nem tudjuk megtartani.

A gyülekezeti nőszövetségekben komoly gyülekezetépítést folytatunk. Ez minden esetben háttér munkát jelent. Később jó néhányszor halljuk, vagy olvassuk az elvégzett munkáról: „szorgos kezek fáradoztak azért, hogy ez a templom tiszta legyen,

hogy ez a szeretetvendégség létrejöhön, hogy ez és ez az ünnepség megrendezésre kerüljön”. A „szorgos kezek” kifejezés mindig felháborít, mert arctalan és banális. Valójában a közös célért együtt imádkozó, együtt gondolkodó, együtt tevékenkedő nők igazi közösségéről van itt szó. Közösség – s ez ma már önmagában hatalmas értéket jelent, mégpedig olyan szeretetközösségről van szó, amely minden önös érdeken túl odafigyel tagjaira, a közös erő, a teljesség miatt megsokszorozódott energiák igényével igyekszik végezni feladatait. Azaz, a jóakaraton kívül az összetartás, az összeszokottság többletével jóval többet tud elvégezni mind imádságaiban, mind cselekedeteiben az egyedül munkálkodóknál.

A nőszövetség egy másik súlyos „kommunikációs hibája”, vagy mondjuk úgy, saját törekvéseink gáncsa az a kép, hogy „mi idősebb, és még idősebb asszonyok sereglete vagyunk”. Szegegy bibliai özvegyasszony azzal a két fillérjével eleget vakarózhat, annyit emlegetjük. Csak úgy ne legyen ezzel, mint a rossz gyerekkel. Addig mondjuk neki, hogy „rossz vagy”, amíg a végén kötelességének érzi, hogy megfeleljen ennek a képnek.

Pedig valójában hamis kép az, hogy a nőszövetség egy olyan intézmény, amihez csak idősebb nők tartoznak. Egyrészt mert statisztikailag sem helytálló, de szellemében sem fedi az igazságot. Ugyanis a feladat, a munka fiatalít. Ha ehhez még korábban fiatalok is csatlakoznak, az az új lendülettel, új törekvésekkel csak javít ezen a szellemi frissen tartáson.

Ami minket a legtöbb szervezett, klubszerű egyesülettől meg-

különböztet, az egy nagyon fontos ismérve a református nőszövetségnek. Ez akkor tudatosult bennem, amikor nőszövetségünkbe meghívta magát a helyi ismeretterjesztő társaság női tagozata. A hölgyek mind hatvan feletti, igen kedves úriasszonyok voltak. Különböző előadásokat szoktak meghallgatni, és ismerkednek például a helyi egyházakkal is. Mi vendégül láttuk őket, kedvesen, s magunkban mosolyogtunk. Egy nőszövetséges soha, de soha el nem tudná képzelni, hogy csak azért üljön le a többiekkel, hogy jól érezze magát velük, és szellemét pallérozza. Szégyellnénk, ha nem lenne közös munkánk, közös célunk, a gyülekezet és más emberek megsegítése, a nemzet erősítése, és elsősorban és mindenek felett minden munkánk elsődleges célja, a szolgálat Isten dicsőségére.

Ha gittegylet lennénk, megfőznénk a zsíros gombóckánkat, s ha nem eszi meg előlünk a kutya, rendeznénk egy nagy leányi bált, és szórakoznánk egy nagyot. Mi azonban megfőzzük a finom gombócot, másoknak, azzal a céllal, hogy Isten dicsőségét sugározzuk az emberek felé. Büszkéek lehetünk a munkánkra. Bátran elmondhatjuk, hogy értékes feladatot végzünk. Olyant, ami nők minden generációja számára fontos lehet, közösséget teremt emberrel és Istennel egyaránt. Ezt a méltóságra, önbecsülésre érdemes feladatot tudatosítsuk magunkban és másokban. S akkor nem ér minket sem gittegyleti, sem izsapi lányos vád.

Jakab-Köves Gyopárka

Nem karácsonyi mese – pedig az is lehetne

A karácsonyi történet a befogadás és kitagadás ellentétpárjában feszül. Nem a nagy szavak, a hagyományok, az ezerszer elkoptatott „szeretni egymást legalább ezen az ünnepen” hangzatosságában van jelen Isten szeretete, hanem a befogadás alázatában. Mária testébe fogadja Isten Szentlelkét, így szentelődik meg általa, hogy látszólagos gyalázata visszahulljon gyalázóira, méhének foganása pedig áldás legyen életében. József is befogadott: egy a korabeli erkölcsök – társadalmi normák – ellenére is megvetendő lányanyát, mert hitt az angyal szavának, „ami rajta (Márián) van, Istentől van az”! A pásztorok és keleti bölcsek is befogadók voltak. Égi jelet láttak és hittek. Indultak, kerestek, találtak és találkoztak. Nem akármit találtak. Üdvösségüket, életük értelmének beteljesítőjét látták a betlehemi jászolbölcsőben. A földre jött Isten Fiát, akiben nyilvánvalóvá lett (az Atya) Isten szeretete, mondja János apostol. Az övéi közé jöve – folytatja –, de az övéi nem fogadták be Őt. Ez a fájdalmas is egyszerre. Nem magyarázkodik, hogy miért. A tény: nem fogadták be, az övéi nem fogadták be. Nem az idegenek, más nyelvek. Nem a pogányok. Az övéi sem. Azon az első éjszakán sem. „Nem vala helyük a vendégfogadó háznál”, olvassuk az evangéliumban. Nem. Sokaknak volt hely. Nekik nem.

Hát menni kellett tovább a város széli istállóig. Helyet találni, ahol lehet, ha nincs más, ganéttól bűzös langymelegben, állatok között. Ott születik a világra Isten szeretete. Ott, ahol helyet adnak neki. Ott, ahol helyet talál magának.

Legendák születtek gonosz emberekről, Heródes lelkűekről, gazdagokról, fogadósokról, mesteremberekről, örök kirekesztő archetiposzokról. De nem szól legenda ama befogadó istálló gazdájáról. Mert nem gazdátlan épület és állatok fogadták a bekérezkedő szent családot, hanem valaki, akinek nem volt szíve kint hagyni a jövőendő életet

a döntő pillanatban adott egyetlen lehetséges jó válasz

hordozó anyát, a zörgető családot. Pedig nem tudta, hogy Isten Fia zörget az ajtón. Nem lehetett legenda, mert nagy dolgok nem férnek bele az emlékezetbe. Az Istennek hozott áldozat sem a szóba. Szeretni pedig csak egyféleképpen lehet a döntő pillanatban.

Újkori betlehemi történet jut eszembe. Egykori etei szomszédunk mesélte: egy hófúvásos téli napon félig megfagyott ember imbolygott háztól házig a falu főutcáján, segítséget kérve. Hozzájuk is bekopogott: autója elromlott a két falu között, felesége és néhány hónapos kisgyermeke benne maradt. Házzal házra kopogtat, mondta, de senki nem tud

segíteni, ha Istent ismernek, legalább eddig vontassák be. Összenézett a férj és feleség, három cseperező gyermek játszott a sparhert mellett. Értették egymást: az asszony ruhákat kapkodott elő, a férfi meleg kabátot öltött. Kiment, lapátokat keresett, vontatókötelet, majd beindította a traktort. Jöjjön, szól az idegennek. Ketten mentek a kihalt úton. A traktor orra már túrta a havat itt-ott, mire elérték a félig betemetett autót. Gyorsan dolgoztak, szürkületre a szomszéd udvarán állott a lerobbant verda. Az asszony, aki az autóban ült csecsemőjével, sírni sem tudott akkorra. Pesti asszony volt. Ijedt és összefagyott. A férfi autószerelő után érdeklődött. Ugyan, szólta a háziak, hova menének ebben az időben? És behívták, az első házban ágyat vetettek, a csecsemőnek házi tejet és tiszta pelenkát kínáltak. Három napig tombolt az itéletidő, mikor is a férfi, vállalatigazgató, vonattal Pestre mehetett segítségért (hol volt még akkor a telefon?!). Évekig jártak vissza aztán, meghálálni a szeretetet. De hát, mesélte a szomszéd, mi nem azért tettük. Hát hogy lehetett volna hagyni valakit, aki szükségben van?

Ez a szeretet, a döntő pillanatban adott egyetlen lehetséges jó válasz. Isten is ezt tette: az idők teljességében elküldte egyszerű Fiát, hogy benne magához öleljen minden embert.

Jakab Bálint Mihály
lelkipásztor
(Szombathely)

„A megtartó erő mindig is az Ige volt”

Beszélgetés Németh Gyulával

Németh Gyula nyugalmazott esperes-lelkipásztorral való beszélgetésünk apropója egy késő nyári ünnep, ugyanis az idei esztendőben avatták várossá Balatonkenesét, a Kelet-Baltoni medence egyik kedvelt üdülőhelyét. A korábbi lelkipásztort, korábban a Veszprémi Református Egyházmegye esperesét e nemes alkalomból Balatonkenese díszpolgárává avatták, elismerve azt a több évtizedes szolgálatát, amelyet nem csupán Kenese hívó, református népe ügyében végzett, hanem a település minden polgára érdekében.

– Nagytiszteletű Esperes úr! Első szavunk legyen a köszöntés és a hálaadás szava. Olvasóink, a Dunántúli Református Egyházkerület minden gyülekezeti tagja nevében őszintén gratulálunk az elnyert kitüntetéshez, s esperes úrral együtt adunk hálát korábbi szolgálatáért és felesége, egyházunkban végzett szolgálataért. Hadd kérdezzük rögtön a beszélgetésünk elején meg: Hogyan summázná balatonkenesei szolgálatát. Milyen áldásokkal, milyen nehézségekkel kellett szembesülnie lelkészi szolgálatában?

– Elég nehéz a kérdés, hogy pontosabban fogalmazzak, összetett a kérdés, mert minden lelkészi szolgálatban egyaránt vannak nehézségek, csalódások és örömek. Én akkor kezdtem balatonkenesei szolgálatomat, amikor Jókai szavaival élve lélekvesztő idők jártak. Áldott emlékeztető elődöm, Kuti József sokat kesergett azon, hogy kiürült a templom, megmennyi zaklatás és egybeket érték őt. A csipkelődés és a gúny közepette kellett többek között megtartania a kegyelet érzését a temetőnkben lévő német katonatemetővel kapcsolatban, amit le akartak rombolni, dózerolni. Ezt a szembenállást én is örökölttem, az államiak, jobban mondva a párt részéről.

Korábbi szolgálati helyemen a Mezőföldi Egyházmegyében lévő Magyaralmásról még sok nyári táborot szerveztünk Zánkán, mivel feleségemnek ott van egy kis birtoka, amit örökölt. Mivel Zánka Veszprém megye, Magyaralmás pedig Fejér megye, így a kettőnek rendőrségileg nem volt köze egymáshoz, békén hagytak bennünket. Béke volt egyházmegyénkben is, mivel Szabó Sándor esperes úr amennyire csak tehette védte lelkipásztorait is. A Dunántúli Református Egyházkerület akkori egyházmegyei közül nekünk, mezőföldi fiatal lelkészeknek volt a legnagyobb szabadságunk az ő szárnyai alatt.

Amikor átjöttem Balatonkenesére itt beszéltem az oroszlán barlangjába. Mindjárt részese lettem a rendőrségi zaklatásoknak, szimatolásoknak, idézéseknek. Persze, ami szomorú az az, hogy az egyháziak nem álltak mellettem.

Persze, tovább folyt a zánkai munka, hiszen az a terület magántulajdon volt, s nem volt ritka az olyan év sem, amikor 250 gyermek, fiatal fordult meg ott. Közülük azóta sokan lettek lelkészek, de ez interjú keretében hadd ne mondjak neveket, de a környékünkön és mezőföldön is, de távolabbi egyházmegyékben is sokan vannak a zánkaiak közül. Legnagyobb örömünk az volt, hogy Isten Lelke nem állt le az üldöztetéssel, hanem tovább folytatódott az ébredések annak ellenére, hogy a pártállam leállított mindenfajta egyházi, belmissziós tevékenységet és a hitéletet megpróbálta a templomfalak közé szorítani. Megható és hálaadásra indító, hogy sokan még negyven év távlatból is visszajönnek és visszajeleznek, és velünk együtt adnak hálát Istennek.

– A későbbiekben mennyiben változott a lelkészi szolgálat, hiszen a nyolcvanas évek közepétől már volt egyfajta könnyebbség, erre magam is jól emlékszem veszprémi ifjúsági körös koromból.

– A szolgálatban sok esetben azon múlt a lehetőségek tárháza, hogy kik voltak a vezetők, ez elsősorban a falvakra vonatkozik. Itt, Balatonkenesén eléggé szemelnyes politikai vezetők voltak és tekintetük folyamatosan rajta volt az egyházakon, hogy mit csinálnak, milyen szolgálatokat végeznek. Ennek ellenére tettük a munkánkat, bár a párt és az iskola elsősorban az úttörő és a KISZ mozgalmakkal igyekeztek a fiatalokat távol tartani az egyháztól. Már ekkor megkezdődött az elidegenedés az egyháztól, de akik megtalálták ama keskeny utat, azok hálára

adtak okot a lelkipásztor és a gyülekezet életében is. Az itteni felébredtek, az úgynevezett MAG, mindig segítők voltak, segítőkink voltak a szolgálatban. Az ő életük is bizonyossága annak, hogy református élet, gyülekezeti munka elképzelhetetlen gyülekezeti háttér nélkül.

– Aki jobban ismeri esperes urat, az tudja, hogy a néprajz a szíve csücske, s így az úgynevezett népi vallásosság avatott szakértője is Németh Gyula. A tavalyi Biblia éve, valamint az idei Kálvin év kapcsán is kérdezem, hogy miben lehetett megtartó erő – akár falun is -, a reformátusság, hogy valaki református?

– Kétségtől, hogy igaz megállapítás, hogy szeretem a néprajzot, bár összességében a történelmet szeretem és annak egy helyi vetülete a néprajz. Ebbe belelőttem, hiszen magam is egy falusi gyülekezet neveltje voltam. A két világháború kultúr-protestantizmusába születtem bele, aztán az ébredési mozgalom nyitotta fel szememet, hogy azért az egyházi élet több, mint színdarabozás és vallásos estéken való részvétel; s ezután lettem elkötelezettje és szolgálója az ébredési-mozgalomnak. Tudnunk kell és vallanunk kell, hogy a megtartó erő mindig is az Ige volt. Hiába volt valaki vallásos vagy járt egyházi iskolába, az igazi megtartatást csak az élő Ige jelenthette akkor is és ma is. Azok maradtak meg és ma is csak azok maradnak meg, akik a személyes megtapasztalásban Jézus Krisztushoz kapcsolódnak. Ez nem az ember akaratán múlik, hanem az Isten újjászülő kegyelmén.

Néprajz. A néprajznak mindig van egy olyan bájos vetülete, hogy hogyan élték meg, mint népszokásokat akár a vallásosságot is az emberek. S bár igaz, hogy Isten magának Szentlelke által egy kiválasztott gyülekezet gyűjt egybe, de ezért van ennek emberi oldala is. Vallom, hogy

INTERJÚ

**„Öröm számomra,
hogy látom
a gyermekeket is, meg a
lelki gyermekeket is fel-
cseperedni.”**

a Magyar Református Egyház feudális korban született és ennek számos jellegét hordozza is magán. Sokszor a legszentebb szándék is elakadhat egy-egy presbitéri döntésén, hiszen Maksai Sándor írja meg, hogy két alapmondat jellemzi a vallásos presbitereket sokszor a lelkésszel szemben, méghozzá a „má’ mög” és „minek a” gondolatköre. Sokszor egymással is szemben állnak, de a papjukkal is. Én mindig hálaadással gondolok mégis a presbitériumaimra, mert azonosulni tudtam a vidéki parasztság gondolatiságával és mindig a pozitív hangadókat nyertem meg az ügyek érdekében. A negyvenévi lelkési szolgálatomban mindig csak támogatókkal találkoztam, akár templomfelújításról, akár parókiaépítésről vagy szolgálatokról volt szó. Csodálatos módon Isten megadta azt a kegyelmet, hogy tudtam a nyelvükön beszélni.

– Vajon mindez hozzájárult ahhoz, hogy egy ilyen nemes díjat is, mint egy díszpolgári címet megkapta esperes úr? Mit jelent egy ilyen elismerés a lelkipásztor-nak?

– Hadd pontosítsak. Ez a díj már a második, hiszen az elsőt nyolc évvel ezelőtt szülőfalumban Iszkaszentgyörgyön kaptam. Annak idején még tréfálkoztam is Pál apostol szavaival, hogy én beleszülettem, minek még erősíteni is ezt a polgárságot. Büszke vagyok arra, hogy ott szü-

lettem, de kétségkívül Isten kegyelméből Kenesén is itt hagyhattam kezem nyomát, lévén 32 éve élek itt, ebből 25 évet szolgáltam. Amikor várossá avatták idén Balatonkenesét egyáltalán nem gondoltam arra, hogy ezt a címet megkapom, de hazudnék, ha azt mondanám, hogy ez nem esett jól. A díszoklevélben ez áll: a település életében betöltött kiemelkedő szolgálataért és áldozatos munkájáért. Jólesett, hogy elsőnek választottak és jólesett a megbecsülés. Konfliktusom sohasem volt és az őszinteségemet pedig mindvégig érezhették. Politikai módon nem vettem részt a település vezetésében, de Kálvin szavaival igaz az, hogy nem zárkózhatunk el a közéletiségtől, hiszen a politika eredeti értelmében ott kell, hogy álljon a keresztyén hívő ember életében és szolgálatában, így a lelkipásztor szolgálatában is. Legyen az a szószéken, az eke szarván vagy éppen a traktor kormányánál, ezt én is így vallom. Talán megbecsülésemben az is szerepet játszik, hogy olyan időben jöttem Balatonkenesére, amikor még rácsodálkoztak az emberre, hogy hogyan lehet annyi esze, hogy papnak állt. Rengeteget lehetne mesélni erről az időről, de talán ebben az interjúban legyen elég röviden ennyi is. Öröm számomra, hogy látom a gyermekeket is meg a lelki gyermekeket is felcseperedni.

– S ha már szülőség... Van aki továbbvigye a szolgálatot, hiszen a Németh fiúk

közül is vannak lelkészek, Péter éppen Balatonkenesén szolgál. Átadva a stafétátot hogyan telnek esperes úr számára a nyugdíjas évek?

– Tréfásan-komolyan szokták azt mondani, hogy a nyugdíjas évekkal majd az embernek több ideje lesz mindenre. Nos hála Istennek a hetvenhetedik esztendőben is megadta az Úr Isten, hogy tiszta látással és gondolkodással élhetek, s a mai napig is sok helyre hívnak szolgálni és ezeket a szolgálatokat örömmel vállalom. Egy kicsit ki is emelném, hogy büszke vagyok arra, hogy még a Miatyánkot sem tévesztettem el soha a szószéken. A kertünkben most még vár egy kis őszi ásás, aztán azt várom, hogy folytathassam az elméleti munkát. Szülőfalum egyháztörténetét és iskolatörténetét már megírtam, most a balatonkenesei gyülekezet történetét szeretném megírni és ha még kapok hozzá erőt szeretném megírni a Veszprémi Református Egyházmegye történetét is, hacsak az adalékok szintjén is.

– Köszönöm szépen a beszélgetést, s az Olvasók nevében is Isten gazdag áldását kérem életükre és további szolgálataikra, s még sok dolgoz, munkás szolgáló évet kívánok a Dunántúli Református Egyházkerület minden gyülekezeti tagja nevében.

**Rásky Miklós lelkipásztor
(Alsóörs)**

Dunántúli templommesék

A képes-fabulás-templomos kötetet a Dunántúli Református Egyházkerület megbízásából és támogatásával a Pápai Református Gyűjtemények adja ki. A könyvet gyülekezeti forgalmazásban lehet majd megvásárolni, ára: 2.700 Ft. A Templommeséknek a karácsonyi szezon egyik egyházi könyvszenzációjának szerzőivel munkatársunk beszélgetett. A beszélgetés teljes „vágatlan változatát” a honlapunk (www.refdunantul.hu) közli majd.

– Mivel foglalkoznak, mi a képzettségük, mesterségük és választott hivatásuk?

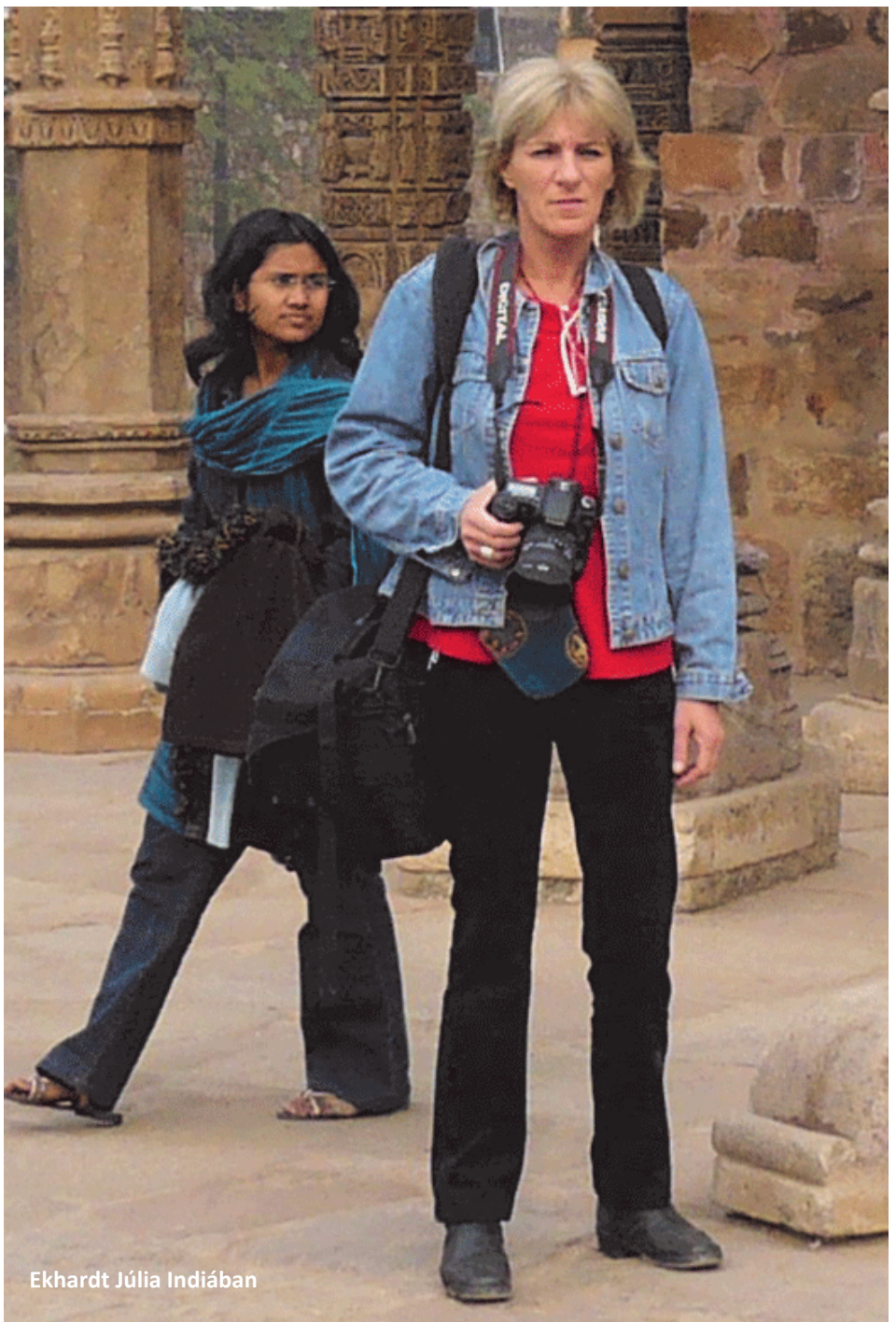
Ekhardt Júlia, fotográfus: – Idegenforgalmi marketinggel és fotózással foglalkozom. Nagyon sok városnak, településnek készítettem idegenforgalmi prospektust, könyvet. Nemrég jelent meg az „Élvezetes egészség” című nagy formátumú szakácskönyv, melynek fotóit én készítettem – nagy élvezettel, és kiadónál van egy Indiát bemutató reprezentatív albumom is. A Református Egyházon belül egyházmegyéknek készítek az egyházmegye templomait bemutató „vallási-turisztikai” kiadványcsomagot és rengeteg gyülekezetnek dolgozom kisebb-nagyobb feladatokkal (prospektus, képeslap, stb.) Ezen kívül fotókiállításokon veszek részt az általam készített templomfotókkal és – aminek különösen örülök – a képeim díszítik néhány református iskola falait is.

Borbély János református lelkész: – Köszönöm a kérdést, főleg, hogy ilyen sokrétűen lett feltéve. Képzettségem: mérnök, pedagógus és lelkipásztor. Mind a három pályán dolgoztam, sőt még többön is. Úgy szoktam mondani, hogy segéd munkástól kezdve lelkészig minden voltam, ami azt hiszem nem hátrány a gyülekezetek ismerete szempontjából. A mesterségem – bocsánat, hogy így mondom – az, hogy Borbély János vagyok napi huszonnégy órában. Ez nem könnyű, higgyék el. Nagyon fontosnak tartom a saját identitásom megőrzését, főleg egy ilyen erőszakos és karmoló világban. Újabban a parókiánk kerítésén belőli vilá-

got Borbély-országnak kezdtem el nevezni, ami azt jelenti, hogy a benti világban teljesen másféle értékek és dolgok számítanak, mint odakint. Nagyon igyekszünk ezeket Isten akaratához igazítani. Mi így őrizzük a méltóságunkat. Sajószentpéteren vagyok lelkész.

– Mi a könyv létrejöttének előtörténete, hogyan találtak egymásra, mint szerzőtársra és mi közös munkájuk módszere?

Ekhardt Júlia: – Körülbelül 10 éve fotózom magyarországi (és határon túli) református templomokat. Tíz éve szembe-

Ekhardt Júlia Indiában

INTERJÚ

Borbély János lelkipásztor

sülök azzal a ténnyel, hogy ezeket a csodákat még a szomszéd településen, városban élők sem ismerik. Megdöbbentő élményben volt részem tavaly, amikor is fotókiállításom (táncfotók) volt Indiában (ahol a mindennapi élet alapja a HIT.). Magammal vittem néhány magyarországi református templomfotót, ami olyan mély benyomást tett – a zömében hindu – emberekre, hogy felkértek, rendezzek kint egy kiállítást ebből az anyagból is. Borbély Jánossal is egy fotózás alkalmával találkoztam. Jánossal ugyan két különböző világban élünk, mégis azonnal közös nyelvet kezdtünk el beszélni – körülbelül hat évvel ezelőtt. Ez azonos közegekben élők között is nagyon ritka. Munkamódszerünk a barátság. Egyetlen fotóból, írásának egyetlen sorából mindketten tudjuk, hogy a másik mit akar mondani.

Borbély János: – Júlia egy nagyon érdekes személyiség, aki nem a református egyház dogmatikáján keresztül közelít a kérdésekhez. Egyébként a református templomok szerelmese, olyan érzékeny és látó módon kevesen közelítenek a templomainkhoz, mint ő. Most például egy indiai kiállításra készül festett református templomainkból készített fotóanyagával, ahová meghívták. Egy templomfotózása alkalmával találkoztunk még Zubogyon, ahol elmondta, hogy egy ilyen könyvet szeretne. Nekem már volt kész mesém,

megmutattam, és úgy döntöttünk, hogy megpróbáljuk. De azt hiszem, hogy a végleges forma, csak a könyv készítése során alakult ki. Mivel távol lakunk egymástól, a kapcsolatot interneten, telefonon és természetesen, bizonyos fázisokban, személyesen is tartjuk, ilyenkor vagy ő jön, vagy én megyek. Egyébként a legnagyobb mértékig önállóan dolgozunk, szem előtt tartva a közös célt. Júlia nagyon komoly és korrekt munkatárs. Amit megbeszélünk, ahhoz tartjuk magunkat. Például csak úgy javít bele, még egy elírt betűt is, a meséimbe, ha megbeszéli velem. Ez nagyon fontos a számomra. Röviden azt mondhatnám, hogy tiszteletben tartjuk egymást, egymás munkáját.

– *Kedves Júlia! Mi jut eszébe először a könyv tartalmából, van-e különösen kedves részlete, amely szerzőtársától származik?*

Ekhardt Júlia: – Mindegyik történetnek megvan a saját tanulsága. Azt sajnálom csak, hogy a könyvbe 16 mese fért és nem több. De ha az első – „A lélekmadár röpte” című – kötetet is hozzáadom, ami-ben szintén 16 mese található, akkor 30 napra elegendő útravalóval felvértezve, talán könnyebben vesszük a napi akadályokat.

Dusiczka Ferenc

A várpalotai egyház-község története

220 éves templomunkat ünnepeljük Várpalotán. Ennek okán jelent meg a 2009. augusztus 22-i ünnepségünket megelőzően Dr. Huszár Pál legújabb könyve a Pápai Református Teológiai Akadémia kiadásában, amelyben hiteles, részletes ismertetést tár a tisztelt olvasó elé a Várpalotai Református Egyházközség múltjáról, jelenéről. Hiteleset, hiszen történelmi alaposágával, keresztyéni felelősségével teszi mindezt.

Ünnepelni jó. Ilyenkor nemcsak tesztünk, hanem lelkünket is ünneplőbe öltöztetve tudunk együtt örülni – jelen esetben megmaradásunkért, gyarapodásunkért. E könyv elolvasása által pedig azért, hogy lehetőségünk nyílt arra, hogy elődeink Krisztusba vetett hite, máig ható áldozatkészsége, példás hűsége révén lélekben gyarapodhatunk, hitünkben erősödhetünk.

Hérodotosz óta tudjuk, hogy a történelem az élet tanítómestere. Református Egyházközségünk történetének megismerésével a könyv alkalmat teremtett arra, hogy a feltárt ismeretek birtokában a sokszor ínséggel, szenvedéssel küszködő eleinkről példát is vehessünk hit és áldozatkészség tekintetében egyaránt.

Egy késő őszi napon, amikor édesapámmal a szőlőtelepítés többnapos, fáradtságos munkája első műveletének, a földforgatásnak a végéhez közeledtünk, izzadtan, megfáradva az ásonyíltre támaszkodva megpihentünk, az egyik szomszédunk jött oda hozzánk megnézni, mit is csinálunk. Munkánk eredményének láttán azt mondta: „ti aztán megadjátok a módját a szőlőültetésnek”! Akkor jó érzés töltött el, hiszen azt éreztem, hogy a fáradtságos munkámnak mások szerint is van értelme, van, akire felnézhetek, akitől ellessem a munka fortélyait, és mindehhez erőt és egészséget adott az Úristen.

Ez a dicsérő megjegyzés jutott eszembe, amikor először jutottam e könyv végére. Igen először, mert több fejezetet kétszer-háromszor is elolvastam. Legtöbbször talán „Az első protestáns gyülekezetek születése a Palota-környéki ré-

gióban” című fejezetet. Ebben a részben izgalmasan láttatja a szerző a két magyarországi protestáns egyház és egyben azok építőköveinek tekinthető egyházközségek megalakulását, különös tekintettel a környékbeli református egyházközségekre. A lábjegyzetekben a jeles történelmi személyiségek történelmi alaposággal megírt fontosabb életrajzi adatai is színesítik az eseményeket.

E kötet szerzője is megadta a módját a könyvírásnak! Alapos történelmi, bibliográfiai munkát kellett végeznie ahhoz, hogy az összes fellelhető, meglévő dokumentumot számba vehesse a könyv megírásakor. Több rész is nagyon tetszett, különösen a „Templom és iskola” fejezetben az a részletes mértékrendszeri magyarázat, amely nélkül elképzelhetetlen lenne például a 200 évvel ezelőtti református tanító éves javadalmazását a bécsi mázsával, a pozsonyi mérővel, vagy éppen a font súlyegységben megadott értékekkel elképzelnünk és megértenünk.

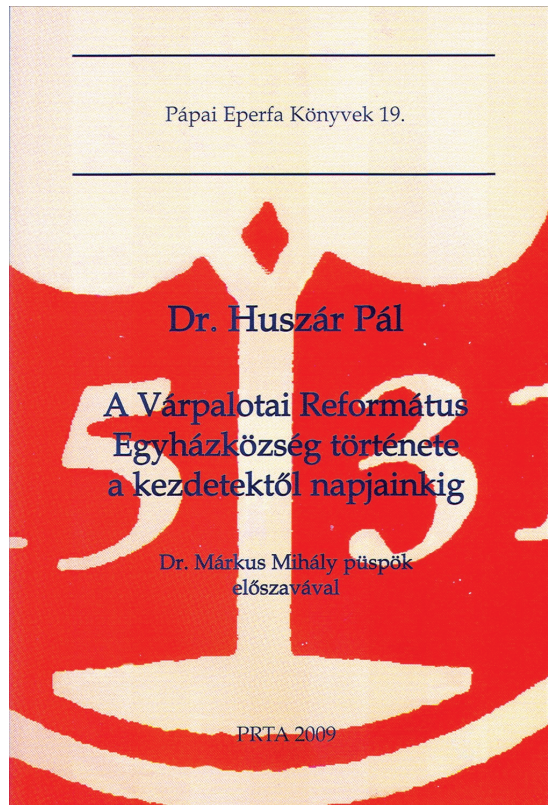
A jelenlegi templomunk építéséről szóló fejezet olvasása közben többször

éreztem büszkeséget elődeim neveit olvasván. Nagyszüleim-szüleim korábbi történeteiből ismert őseim nehéz, küzdelmes, de hittel teli életének több jeles eseményét örökölték meg a jelenleg is a szüleim tulajdonában lévő, több mint 160 éves Szent Biblia – az akkor még szokásosnak tartott – első és utolsó szabad lapjaira tett feljegyzéseikkel. E lapokon írtak összecsengenek az ebben a fejezetben írtakkal. E könyvön keresztül is büszke vagyok harangokat adományozó őseimre.

Büszke vagyok azokra a lelkészekre, tanítókra, kurátorokra is – akiknek adatai a függelékben időrendben, szépen sorba szedettek –, akik a Palotai Református Egyházközség iskoláiban minden nehézség, sanyargatás, nélkülözés mellett is olyan református embereket neveltek, mint amilyenek az én nagyszüleim is.

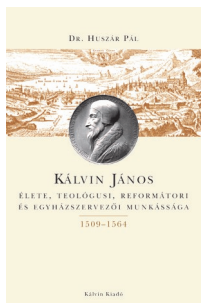
Szívből ajánlom e könyvet mindenkinek, akit érdekel Várpalota és környéke protestáns egyházközségeinek története.

Szűcs Zoltán

500 ÉVE SZÜLETETT KÁLVIN JÁNOS GENFI REFORMÁTOR

A Kálvin Kiadó ajánlata

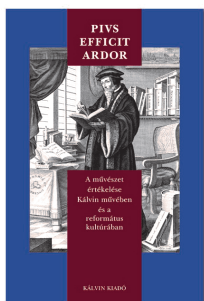

Dr. Huszár Pál
KÁLVIN JÁNOS élete, teológusi, reformátori és egyházszerzői munkássága (1509–1564)

B/5 méret, 224 oldal, keménytáblás
1800 Ft

Kálvin egy mozgalmas, súlyos konfliktusokkal megterhelt 16. század szülötte volt, ezért kiemelkedő egyénisége sem lehetett mentes az ellentmondásoktól. Manapság azonban csak leegyszerűsített, sommás ítéletek élnek

róla a köztudatban. A szerző egy igazabb képet kíván festeni a reformátorról és munkásságáról azok számára is, akik nem rendelkeznek mélyebb teológiai vagy egyháztörténeti ismeretekkel.

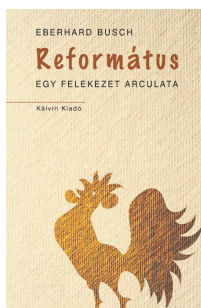

PIVS EFFICIT ARDOR
A művészet értékelése Kálvin művében és a református kultúrában

Szerkesztette: Békési Sándor
B/5 méret, 248 oldal, keménytáblás
2500 Ft

Többek között éppen Kálvin hatására a szakrális alkotások a templomokból a polgári családok otthonába és intézményeibe kerültek, szent teret és szent eseményt teremtve maguk körül a kegyes élet által. A kötet a

jelenkori magyar kutatások eredményeiből ad ízelítőt.

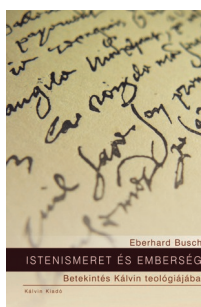

Eberhard Busch
REFORMÁTUS – Egy felekezet arculata

Fordította: Szabó Csaba
B/5 méret, 232 oldal, keménytáblás
2300 Ft

A keresztyén egyházak egyikét úgy hívják: „református”. Mit jelent ez a fogalom? Ez a kérdés nem kevés református embert is zavarba hoz, hiszen sok és sokféle részegyház szövetsége alkotja a református egyházat. A könyv arra a kérdésre keresi a választ, melyek a református egyházak jellemző vonásai, és egy sor

olyan témával foglalkozik, amelyek a szélesebb társadalom számára is fontosak.

Eberhard Busch
ISTENISMERET ÉS EMBERSÉG: Betekintés Kálvin teológiájába

Fordította: dr. Huszár Pál
B/5 méret, 184 oldal, keménytáblás
1900 Ft

Mi volt Kálvin mondanivalója a maga idejében s mit mondhat nekünk ma? Nem állt-e útjába szigorú fellépésével a Szentháromság Isten tiszteletének? Az egyedül hit által megigazuló ember hogyan viszonyuljon a „jó cselekedetekhez”? S betöltheti-e ma az egy-

ház a politikai „őrálló” feladatát az állammal szemben? Hogyan kössük össze mostmár Isten tiszteletét és emberségünket?

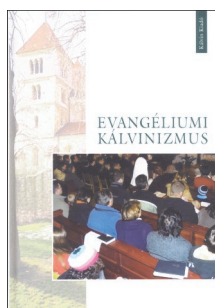

KÁLVIN IDŐSZERŰSÉGE

Tanulmányok Kálvin János teológiájának maradandó értékéről és magyarországi hatásáról

Szerkesztette: Fazakas Sándor
B/5 méret, 416 oldal, keménytáblás
3800 Ft

Megdöbbenő az az egysíkú és hamis megítélés, amely manapság a reformátor gondolatainak és műveinek ismerete nélkül hivatkozik őrá. Az itt olvasható tanulmányok a kálvini teológia összefüggéseinek, időszerűségének túl Kálvinnak a magyar kultúrára, társadalomra és közéletre gyakorolt hatását szeretnék feltárni, bemutatni.

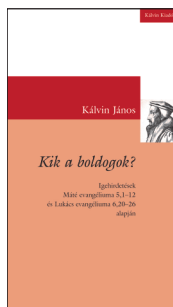

EVANGÉLIUMI KÁLVINIZMUS

Szerkesztette: Galsi Árpád
B/5 méret, 412 oldal, keménytáblás
2900 Ft

Több mint két évtizeddel ezelőtt jelent meg Békési Andor szerkesztésében a tizenegy könyvből álló „Az evangéliumi kálvinizmus füzetek” című sorozat. A neves szerzők Kálvin tanítását, örökségét próbálták fontos témák köré csoportosítva közkinccsá tenni, elsősorban az átlagolvasó számára, hogy „közel vigyük” őt a gyülekezetekhez. E so-

rozzat szerkesztett, rövidített változata a kötet.

Kálvin János

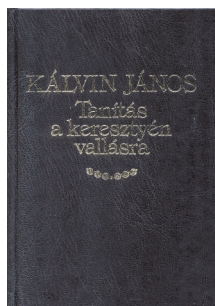
KIK A BOLDOGOK?

Igehirdetések Máté evangéliuma 5,1–12 és Lukács evangéliuma 6,20–26 alapján

Fordította: dr. Nagy Sándor Béla
Ak/40, 88 oldal, kartonkötés
500 Ft

A könyvben közölt négy prédikáció (melyek Genfben hangzottak el 1560–61-ben) a Hegyi Beszéd bevezető szakaszáról közöl tanítást és ad feleletet arra a kérdésre, hogy valójában kik

a boldogok?

Kálvin János

TANÍTÁS A KERESZTYÉN VALLÁSRA

Fordította: dr. Békési Andor
A/5 méret, 312 oldal, műbőr-kötés
2250 Ft

A kötet Kálvin fő művéből, az eredetileg tizenkét kötetben napvilágot látott *Institutióból* közöl válogatást, a teológiában kevésbé jártas olvasók számára is jól érthető betekintést nyújtva a reformátor tanításának legfontosabb részeibe.

A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÁLVIN JÁNOS KIADÓJA

1113 Budapest, Bocskai út 35. Telefon: 386-8267

www.kalvinkiado.hu • www.kalvinev2009.reformatus.hu